PREOT ALEXANDRU ISVORANU

- Născut 19 aprilie 1953 în com. BORĂSCU - GORJ
- Licențiat în TEOLOGIE 1977;
- Lector la Facultatea de Teologie Ortodoxă Craiova
Specialitatea : Studiul Vechiului Testament și Limba Ebraică
- Preot paroh : Parohia SF. SPIRIDON - Craiova, Str. Borzești, 9

„Cum Dumnezeu stăpânește peste tot și peste toate, tot așa este partea vătămată în toate fărădelegile comise de oameni împotriva oamenilor. Un păcat față de Dumnezeu este grav, dar un păcat împotriva oamenilor este mult mai grav, pentru că este și împotriva lui Dumnezeu"

/Paul JOHNSON, O istorie a evreilor, București, 1999, p. 129./

I.S.B.N. 973-8025-09-5

Comentariu la Psalmul 50 — PREOT ALEXANDRU ISVORANU

PREOT ALEXANDRU ISVORANU

COMENTARIU LA PSALMUL 50

EDITURA SITECH
CRAIOVA, 1999

PREOT ALEXANDRU ISVORANU

COMENTARIU LA PSALMUL 50

Părintelui C. Bejan
Cu dragoste
1999 Oct. 5

Editura SITECH

- Consultant : științific Pr. Prof. Dr. Emilian CORNIȚESCU
- Tehnoredactare : ing. Ioana STOICAN

Coperta 1:

Scena "Prorocu Natan au certat pe DAVID" - detaliu din biserica de lemn din Dosești-Maramureș, pictură de Radu Munteanu (1770) și "David cântând la harpă" - gravură medievală.

I.S.B.N. 973-8025-09-5

PREFAȚĂ

Psaltirea, cea mai citită carte în Biserica Otodoxă, cuprinde un număr de 150 de psalmi. Fiecare psalm este o rugăciune de laudă lui Dumnezeu, ca expresie a unui glas lăuntric al omului în dialog cu Creatorul său. Pe aripile psalmilor, credinciosul își înalță sufletul la Dumnezeu, în toate momentele vieții sale.

Psaltirea "cuprinde ce este folositor în toate : profețește adevărul, ne aduce aminte de fapte istorice, dă legi pentru viață, ne învață cele pe care trebuie să le facem ... este o vistierie obștească de învățături bune, carte elementară de învățătură pentru cei ce înaintează în vârstă, întărire pentru cei maturi" - zice Sfântul VASILE CEL MARE, cuprinzând în această prezentare o mare gamă de componente duhovnicești.

Una dintre aceste însușiri pare să se concretizeze într-un chip fericit în **Psalmul 50**, pe care părintele Alexandru Isvoranu s-a străduit să-l analizeze exegetic și să-l comenteze biblic și patristic.

Autorul psalmului este, fără îndoială Sfântul prooroc DAVID. Incă din titlu sunt menționate împrejurările în care el a fost alcătuit și scopul acestei rugăciuni de umilință.

Mulți tâlcuitori și cercetători ai acestui psalm au considerat că este "cel mai frumos dintre toate actele de pocăință".

Psalmul 50 este atât rugăciune cât și profeție. El vestește o epocă nouă când viața morală va fi autentică și reală, dirijată înspre mântuire.

Proorocul David își exprimă în acest psalm cele mai sincere sentimente de pocăință pentru păcatul său. Din inima lui a curs în șiroaie tumultoase pârâul pocăinței și i-a deschis calea pentru mărturisirea din inimă a celei mai adânci pocăințe. El își recunoaște păcatul, dar nu deznădăjduiește, și urcă treptele pocăinței ajutat de Natan profetul. David este conștient de gravitatea păcatului său, îl recunoaște și-l mărturisește. El se deșteaptă și căindu-se cere cu încredere iertarea lui Dumnezeu. Apoi Sf. Prooroc David se roagă să dobândească de la Dumnezeu înțelepciune ca să evite o nouă cădere, și în același timp, să continue urcușul spre cunoașterea tainelor cerești : "cele nearătate și cele ascunse ale înțelepciunii sale" pe care Dumnezeu le va descoperi în Hristos.

Prin urmare **Psalmul 50** oferă o pildă elocventă de pocăință sinceră și atotcuprinzătoare. El îl poartă pe credincios prin pocăință la refacerea comunicării cu Dumnezeu întreruptă prin păcat. In acest psalm se regăsește fiecare om, indiferent pe ce treaptă a viețuirii s-ar afla. Pentru aceasta Psalmul 50 este atât de mult folosit în viața liturgică a Bisericii și-n viața personală a fiecăruia.

Lucrarea părintelui lector universitar Alexandru ISVORANU are menirea să ne aducă aminte de adâncimea morală a acestui psalm și de dimensiunea lui liturgică și exegetică.

Sperăm ca cititorul să găsească în această lucrare cele mai utile sfaturi și îndemnuri pentru folosul său sufletesc.

Prof. Univ. Dr. Irineu Popa - SLĂTINEANU
Arhiereu Vicar – Episcopia Râmnicului

LISTĂ DE ABREVIERI

abs.	absolut
art.	articolul
BOR	Biserica Ortodoxă Română
card.	cardinat
cf.	conform
conf.	conferențiar
conj.	conjuncție
col.	colecția
consec.	consecutiv
constr.	construct
D	dativ
def.	defectiv
dr.	doctor
ed.	editura
edit.	editor
f.	feminin
G.B.	Pr. Prof. Gheorghe BARNA
ibidem	același autor și aceeași operă
idem	același autor
imperf.	imperfect
inf.	infinitiv
m.	masculin
M.C.	Pr. Prof. Mircea CHIALDA
mgr.	magistrand

N.N.	Pr. Prof. Nicolae NEAGA
nr.	numărul
num.	numeral
op. cit.	opera citată
ord.	ordinal
p.	pagina
pers.	persoana
P.G.	Patrologia Greacă-Migne
P.L.	Patrologia Latină-Migne
pl.	plural
pr.	preot
prep.	prepoziție
prof.	profesor
pron.	pronume
P.S.B.	Părinți și Scriitori bisericești
ps.	psalmul
reg.	regulat
rev.	revista
sec.	secolul
sg.	singular
sf.	sfântul
st.	statul
subst.	substantiv
TOB	Traduction Oecumènique de la Bible
trad. cit.	traducerea citată
vb.	verb
vol.	volumul

1. ELEMENTE DE ISAGOGIE ASUPRA PSALMULUI 50*

1.1. Preliminarii.

Sfânta Scriptură a Vechiului Testament cuprinde alături de cărțile istorice și profetice, unele cărți cu caracter poetic, care conțin cântări pline de învățături, parabole, îndemnuri, maxime, proverbe, în rândul acestor cărți numărându-se : Psaltirea, Cartea Proverbelor, Cartea Iov, Cântarea Cântărilor, Ecclesiastul și Plângerile lui Ieremia.

Psaltirea, denumită și «Cartea laudelor», în ebraică «Sefer tehilim» סֵפֶר תְּהִלִּים sau «Tilim» תְּלִים, cuprinde un număr de 150 de psalmi canonici (plus psalmul 151, necanonic), un fel de rugăciune «tefilot» תְּפִלּוֹת fiecare psalm «mizmor» מִזְמוֹר exprimând rugăciunea, lauda lui Dumnezeu, glasul lăuntric al omului, mulțumirea, credința și nădejdea în Dumnezeu, glasul Domnului către om. Dar, «dacă în Tora glasul lui Dumnezeu este aspru și amenințător, dacă în cărțile proorocilor este puternic și uimitor de strălucitor, în psalmi

* ***"Isagogie"*** **înseamnă o introducere la una din scrierile Sfintei Scripturi, introducere care lămurește despre despre autor, scop, autenticitate, timpul scrierii, cuprins etc.**

dumnezeiescul glas se topește într-o mireasmă de nesfârșită dulceață»[1].

Psaltirea ocupă între cărțile Sfintei Scripturi un loc aparte, atât la evrei, cât, mai târziu și la creștini, fiind la un loc de cinste prin folosirea ei în cultul particular și public[2], bucurându-se de-a lungul veacurilor și de o cercetare atentă, despre ea scriindu-se comentarii și studii, cât nu s-a scris despre altă carte a Sfintei Scripturi, devenind totodată un însoțitor permanent al credinciosului evreu, sau mai târziu, al credinciosului creștin[3], fiind caracterizată în vreme drept cartea: «cea mai cu plăcere citită și de cărturari și de necărturari ..»[4], ca o carte de preamărire a lui Dumnezeu care urmărește îndepărtarea răului de orice fel și copleșește pe cei

[1] Mitropolit Tit SIMENDREA, *Despre psalmii proorocului împărat David*, în rev. «*Mitropolia Banatului*», nr. 4-6, 1968, p. 206.

[2] Pr. Dr. T. NEGOIȚĂ, *Psaltirea în cultul Bisericii Ortodoxe*, Buc., 1940, p. 87. La evrei ea a devenit curând cartea de cântări și rugăciuni a sinagogii, astfel că din motive liturgice a fost împărțită în cinci cărți, după analohia Pentateuhului (I Psalmi 1 - 41 ; II Psalmi 42 - 72 ; III Psalmi 73 - 89 ; IV Psalmi 90 - 106 și V Psalmi 107 - 150), fiecare cu o doxologie.

Pentru uzul liturgic la creștini, așa cum este cazul la Biserica Ortodoxă, Psaltirea s-a împărțit în 20 catisme sau «șederi» Pr. Dr. D. Neculai DRAGOMIR, *Studiu istorico-liturgic privind textele biblice din cărțile de cult al Bisericii Ortodoxe*, în «Studii Teologice», 1981, nr. 3 - 4, p. 207 - 268.

[3] Sfântul GRIGORE AL NISSEI, în viața Sfintei Macrina spune despre Psaltire că era citită de aceasta zilnic și încă la mai multe ceasuri potrivite din zi : «când se ridica din pat, când începea sau înceta lucrul, când venea și când se ridica de la masă, când mergea la culcare sau când se ridica de la rugăciune. Peste tot psalmodierea îi era bun tovarăș de care nu se despărțea nici o clipă». Sfântul GRIGORIE AL NISSEI, *Despre viața Sfintei Macrina*, traducere românească de Prof. Ion PĂTRULESCU, în rev. «Mitropolia Banatului», nr. 1 - 3, 1993, p. 52.

[4] Pr. Prof. Ion POPESCU-MĂLĂIEȘTI, *Studii și comentarii. Psaltirea în versuri*, în rev. «Raze de lumină», nr. 3, București, 1934, p. 223.

care nu săvârșesc binele și îi îndreaptă. Aprecierile în acest sens sunt impresionante ca număr și exprimă pe rând : admirația, uimirea, constatarea, experiența și tot ce poate simți cititorul odată cu lectura acestei cărți.

In psalmi găsim zbuciumul și istoria evreilor, dar și propria noastră istorie, necredința și părerea de rău pentru ea, rătăcirile spre pământul făgăduit, bucuriile și necazurile proprii, alinare și mângâiere, nădejdile și năzuințele totodată, căderile în mrejile păcatului și rugăciunea istovitoare, nimicnicia noastră și măreția lui Dumnezeu cel îndurător, liniștea ce potolește orice tulburare a gândurilor.

Sfântul Vasile cel Mare spune că Psaltirea «cuprinde ce este folositor în toate : profețește adevărul, ne aduce aminte de fapte istorice, dă legi pentru viață, ne învață cele pe care trebuie să le facem . . . este o vistierie obștească de învățături bune, carte elementară de învățătură pentru cel ce intră în viață, creștere pentru cei ce înaintează în vârstă, întărire pentru cei maturi»[5].

Fericitul Augustin apreciază că : «Psalmii sunt liniștea sufletului, semnul păcii, domolirea patimilor, frâul mâniei, școala cumpătării, legătura prieteniei . . . izvorul comun unde fiecare poate găsi bunurile ce-i lipsesc și remediile de care are trebuință»[6].

Toate aceste însușiri și caracteristici par totuși să se concretizeze în chip aparte într-unul dintre Psalmi care se

[5] Sfântul VASILE CEL MARE, *Omilii la psalmi*, traducere românească de Pr. D. Fecioru, în col. «*Părinți și scriitori bisericești*» vol. 17, Ed. Institutului Biblic și de misiune al B.O.R., București, 1986, p. 36 și 184

[6] Fericitul AUGUSTIN, Ennaratio în *Psalmul*, Migne, P.L., vol. 36 - 37, citat de Pr. Simion RADU (Gânduri creștine despre Psalmi), în «*Telegraful român*», an 110, 1962, nr. 21 - 22, p. 2-3, Dr. Gherasim TIMUȘ, *Note și Explicațiuni asupra Psalmilor*, București, 1896, p. 36

impune cu autoritate istorică, doctrinară, poetică și profetică fără putință de tăgadă. Acesta este **Psalmul 50**, cunoscut drept psalmul pocăinței, sau după cuvintele cu care începe, psalmul «***Miluiește-mă Dumnezeule . . .***», un psalm al lui David.

1.2. Psalmul 50 sau Psalmul 51 ?

Psalmul 50 este unul dintre cei mai cunoscuți psalmi ca urmare a folosirii sale în cult. El apare în traducerile românești când **Psalmul 50**, când Psalmul 51. De unde vine această diferență ? Textul ebraic al Psaltirii notează acest psalm cu nr. 51 iar traducerile Septuaginta și Vulgata cu nr. 50. Aceasta pentru că traducerea Septuagintei unește într-un singur psalm, psalmii 9 și 10 și 114 cu 115 din textul ebraic și împarte în câte doi psalmi, psalmi 116 și 117[7].

[7] Diferențele între versiuni se pot observa în tabelul următor, care cuprinde numerotarea psalmilor :

In textul ebraic	*In Septuaginta și Vulgata*
1-8	1-8
9 și 10	9
11-113	10-112
114-115	113
116	114-115
117-146	116-145
147	146-147
148-150	148-150

Pr. Dr. T. Negoiță, *Psaltirea . . .* p. 17, Pr. Prof. Vladimir PRELIPCEANU, N. N., G. B., M. C., *op. cit.* p. 331-332 ; Pr. Prof. Nicolae Ciudin, *Studiul Vechiului Testament*, București 1978, p. 264; T.O.B., p. 789

In limba română acest psalm este cunoscut ca **Psalmul 50** ca urmare a folosirii Septuagintei drept versiune canonică ce stă la baza traducerilor oficiale ale mai multor Biserici Orientale.

1.3. Suprascrierea sau titlul Psalmului 50

Cei mai mulți dintre psalmi sunt precedați de un titlu care ne ajută să cunoaștem autorul lor, caracterul său sau felul cântării, psalmii fiind folosiți drept rugăciuni cântate singure sau cu acompaniament în cult ; apoi tot de aici putem afla prilejul istoric al alcătuirii sau persoana căruia îi este destinat psalmul pentru a-i compune muzica. In originalul ebraic **Psalmul 50** are un titlu care constituie de fapt primele două versete și care cuprinde toate aceste amănunte, fără lămurirea cărora nu putem trece la adâncirea înțelesului psalmului propriu-zis. In Septuaginta și Vulgata, acest titlu sau suprascrierea nu face parte din psalm, dar apare la începutul lui, astfel încât în aceste traduceri versetul trei al Psalmului 50 din originalul ebraic, apare aici drept primul verset. Cu toate acestea versiunile mai noi ale Septuagintei se orientează după originalul ebraic, astfel încât numerotarea coincide.

Majoritatea traducerilor românești, folosindu-se de versiunile vechi ale Septuagintei nu au tradus acest titlu sau dacă l-au tradus nu l-au numerotat în versete, ci l-au considerat o suprascriere sau titlu.

Titlul psalmului după originalul ebraic, are următorul cuprins : «Maestrului de cântare, psalm al lui David, când a

venit către el Natan profetul, atunci când el a intrat către Batșeba»[8].

Pornind de la lămurirea din titlu, considerăm că autorul Psalmului 50 este David, iar întâlnirea cu un oarecare prooroc Natan îl provoacă să trăiască o stare pe care o descrie într-o formă nedepășită de o altă creație a poeziei ebraice și nu numai.

1.4. Datarea

Pentru a fixa timpul compunerii psalmului trebuie să urmărim cronologia domniei lui David, lucru care nu este atât de ușor, precum ar părea. Dacă David după cucerirea Ierusalimului de la ebusei (în al 8-lea an al domniei) a purtat războaie împotriva filistenilor (II Regi 5, 17-25), un prim război împotriva amoniților, două războaie împotriva sirienilor și împotriva idumeilor (II Regi 8), făcând calculul că profeția lui Natan (II Regi 7) a fost făcută înainte de nașterea lui Solomon, ne dăm seama că păcatul lui David a fost săvârșit în timpul celui de-al doilea război cu amoniții. Aceasta trebuie să fi fost, așadar, pe la mijlocul domniei lui David. Evenimentele următoare, anume cele legate de Avesalon, ne relatează că : Avesalon l-a asasinat pe fratele său Amon la doi ani după incestul cu Tamara (II Regi 13), apoi a stat trei ani la Gheșur (II Regi 13, 38), iar odată venit la Ierusalim mai durează doi ani până se împacă definitiv cu David. Urmează răzvrătirea lui Avesalon și încă alte evenimente până la sfârșitul domniei.

[8] Dr. Dragomir DEMETRESCU, *Explicarea Psalmului 50 studiu exegetico-biblic*, București, 1895, p. 8

Astfel data alcătuirii Psalmului 50 se poate fixa pe la mijlocul domniei lui David, aproximativ în jurul anului 990 î.d.Hr., dacă ținem seama că Solomon i-a urmat la tron la maturitate și fusese născut după evenimentul încriminat de Natan și dacă admitem anii fixați cu aproximație în cronologia biblică mai nouă, respectiv 1010-970[9].

1.5. Elemente structurale în cuprinsul psalmului

Psalmul 50 cuprinde în originalul ebraic 21 de versete. Primele două versete constituie inscripția sau suprascrierea, despre care am tratat în partea de început și din care am aflat : destinatarul, caracterul poeziei, autorul și momentul istoric în care s-a înscris. Din Septuaginta această introducere lipsește. Cu toate acestea, în unele ediții apare. Așa se face că ediția recentă a Septuagintei, pe care am folosit-o, respectă întocmai împărțirea din textul ebraic, astfel încât și introducerea este numerotată în rândul primelor două versete. Același lucru se întâmplă și cu traducerea Vulgata, care nu numerotează însă introducerea în rândul versetelor. Urmând recenziilor grecești mai vechi, dar și datorită conținutului bine definit al introducerii sau suprascrierii, traducerile românești fac separația netă între aceasta și conținutul propriu-zis al psalmului.

Fără să împieteze cu nimic conținutul canonic al psalmului, unele traduceri au renunțat chiar și la traducerea suprascrierii în românește.

[9] *Traduction Oecumènique de la Bible* (T.O.B.), Paris 1988, p. 1820, (*Tableau chronologique*)

Ultima traducerea a Bibliei în românește editată de Sfântul Sinod al B.O.R. (1982) nu cuprinde această suprascriere, ea întâlnindu-se în Biblia de la București (1688, reed. 1988) și traducerea lui Gala Galaction. Astfel, versetul 1 al Psalmului 50 corespunde versetului 3 din originalul ebraic, numai prima sa parte, deoarece în traducerea românească versetul 2 corespunde părții a doua din același verset al originalului ebraic. Așadar originalul numără 21 de versete, iar versiunea românească 20 de versete. Pentru a ilustra mai bine acest lucru vom prezenta în paralel textele la care am făcut referință. Mai întâi vom purcede la împărțirea cuprinsului psalmului plecând de la ideile principale pe care le conține și care diferă de la un comentator la altul.

O primă împărțire[10] a cuprinsului Psalmului 50 ar fi aceasta :

- Introducerea, suprascrierea sau titlul psalmului (vers. 1 și 2), care cuprinde : destinația sau destinatarul, felul psalmului, timpul și împrejurările istorice care stau la originea psalmului ;
- Partea I (vers. 3-11) : implorarea milei lui Dumnezeu pentru iertarea fărădelegilor săvârșite ;
- Partea a II-a (vers.13-14) în care psalmistul imploră harul dumnezeiesc spre a-l păzi și întări să nu mai cadă din nou în păcat ;
- Partea a III-a (vers. 15-21) : psalmistul este recunoscător dacă se va învrednici de harul Său, de a fi iertat de păcatele săvârșite.

După această împărțire, fiecare parte ar corespunde unei strofe, astfel psalmul poate fi o poezie cu trei strofe.

Altă împărțire[11] ar fi aceasta :

[10] Dr. Dragomir DEMETRESCU, *op. cit.*, p 6-7
[11] *Ibidem*, p.7

1. PARTEA I (VERS. 1-14)

A. (vers. 1-8) ;
   a. Introducere (vers.1-2) ;
   b. adresarea psalmistului, mărturisirea păcatului și implorarea milei (vers. 3-4) ;
   c. recunoașterea păcatului (vers. 5-6) ;
   d. pentru omul căzut în păcate, luminarea, adevărul și înțelepciunea nu pot veni decât de la Dumnezeu (vers. 7-9).

B. (vers. 9-14)
   a. repetarea rugăciunii de iertare (vers. 9-11) ;
   b. rugăciunea pentru întărirea de a nu mai cădea (vers. 12-14).

2. PARTEA A II-A(VERS. 15-21) :
   a. făgăduința lui David, cum va deveni dacă va fi iertat (vers. 15-17) ;
   b. adevărata jertfă cuvenită lui Dumnezeu (vers. 18-19) ;
   c. implorarea harului pentru Sion și Ierusalim.

VIGOUROUX[12] împarte psalmul în 9 strofe :

1. Strofele 1-3 : mărturisirea crimei (vers. 3-7) ;

[12] Ab. Gl. VIGOUROUX, *La Sainte Bible*, tom. II, Paris, 1919, p. 260

2. Strofele 4-5 : cere spălarea murdăriei păcatului (vers. 8-11) ;
3. Strofa a 6-a : cere ca sufletul să fie reînnoit și recreat (vers.12-13) ;
4. Strofele 7-9 : promit recunoștință și sacrificiu de laudă (vers. 14-19) ;
5. Strofa a 10-a : consideră o adăugire posterioară captivității din Babilon (vers. 20-21).

A. CRAMPON [13] găsește că psalmul cuprinde :

1. Introducere (vers. 1-2) ;
2. Partea I (vers. 3-14) : apel la mila divină pentru a fi spălat în totalitate de păcatele săvârșite și de a fi vindecat de rănirea morală făcută de păcat ;
3. Partea a II-a (vers. 15-19) : drept recunoștință penitentul va chema toți păcătoșii să revină la Dumnezeu, îl va cinsti și îi va oferi sacrificiul unei inimi smerite și pocăite.
4. Versetele 20-21 le consideră adăugate în timpul captivității.

Comentatorul Augustin GEORGE[14] găsește potrivită structura cuprinsului astfel :

1. Titlul psalmului (vers. 1-2) ;

2. Cuprinsul :
a. vers. 3-4 : chemarea grabnică a iertării ;
b. vers. 5-8 : mărturisirea păcatului ;

[13] A. CRAMPON, *Le livre des Psaumes*, Paris, 1930, p. 250
[14] Prof. Augustin GEORGE, *Prier les Psaumes*, Paris, 1960, p. 113-114

c. vers. 9-14 : rugăciunea pentru a fi purificat ;
d. vers. 15-19 : promisiunea în urma obținerii iertării.

3. Incheierea (vers. 20-21) : rugăciunea pentru Ierusalim.

A. A. ANDERSON[15] rezumă psalmul la următorul cuprins :

1. Invocația (vers. 1-3) ;
2. Mărturisirea păcatului (vers. 3-5) ;
3. Rugăciunea de curățire și renaștere spirituală (vers. 6-12) ;
4. Promisiune și mulțumire (vers. 13-18) ;
5. Adaos liturgic (vers. 19-20).

Traducerea ecumenică a Bibliei[16] împarte cuprinsul psalmului în :

- Introducere (vers. 1-2) ;
- 8 strofe : 1 vers. 3-4 ; 2 vers. 5-6 ; 3 vers. 7-9 ; 4 vers. 10-12 ; 5 vers. 13-14 ; 6 vers. 15-17 ; 7 vers.18-19 ; 8 vers. 20-21.

Cunoscând această prezentare cel puțin părerea unora dintre comentatori ne putem da seama și de problemele pe care le ridică autenticitatea psalmului, astfel încât cercetarea conținutului verset cu verset să ne înlesnească înțelegerea corectă a conținutului.

[15] Șt. Augustin DOINAȘ, *Marginalia la Psalmi*. ***Psalmul 50***, în rev. «Secolul 20». «*Cultură și spiritualitate israeliană*», nr. 7-12, Buc., 1990, p. 150
[16] *T.O.B.*, p. 842-843

1.6. Autenticitatea Psalmului 50

Analizat din punct de vedere structural și pornind de la aspecte clare oferite de păreri diferite asupra unora dintre părțile psalmului care face obiectul atenției noastre, considerăm necesar să exprimăm succint concluziile ce se impun în problema autenticității și integrității acestuia, ca urmare a prezentării fără comentarii a unor opinii din punct de vedere confesional, chiar dacă acestea au constituit un mod diferit de abordare a problemei.

Autenticitatea integrității psalmului a fost recunoscută în toate timpurile, cu mici excepții. Criticii care au pus la îndoială integritatea psalmului s-au oprit fie asupra primelor două versete, fie asupra ultimelor două. Dar în privința primelor două versete, lucrurile sunt foarte limpezi : titlul psalmului a fost întocmit fie chiar de autor pentru a lămuri cuprinsul său, fie a fost adăugat mai târziu ; acesta nu împiedică cu nimic unitatea textului, el fiind inserat din motive liturgice, ca titlu de ordin muzical, pentru a arăta cine să-l folosească și în ce mod trebuie folosit psalmul în cadrul rugăciunilor rânduite la templu. Titlul se leagă foarte bine de cuprinsul psalmului. Acesta este și motivul pentru care în originalul ebraic titlul face parte din cuprinsul propriu-zis al psalmului, adică el constituie primele două versete ale acestuia.

Despre ultimele două versete (vers. 20-21) care în traducerile românești sunt versetele 19 și 20, s-a pronunțat o oarecare îndoială, exprimându-se părerea că David se roagă pentru reconstrucția zidurilor Ierusalimului, care au fost dărâmate când evreii au fost duși în robia babilonică (487-538) și reconstruite după aceasta împreună cu templul din Ierusalim.

Sfinții Părinți au apărat autenticitatea acestor două texte, iar părerile legate de aceasta[17] se rezumă la următoarele :

1. Psalmul întreg este compus de David pentru că în timpul lui zidirea cetății Ierusalimului, deci și a zidurilor împrejmuitoare, nu era terminată, iar dacă este vorba de templu, acesta nici nu era începută (III Regi 3, 1), operă care i-a revenit lui Solomon, fiul său. In acest sens cuvintele corespund realității istorice.

2. Dacă aceste cuvinte ar fi potrivite în sensul literar tot n-ar constitui un argument, întrucât terminarea zidurilor Ierusalimului și construirea Templului erau deziderate ale lui David ca rege spre binele poporului. Ori el se temea acum ca, din cauza păcatului săvârșit, poporul să nu se tulbure și să se răzvrătească împotriva lui și să nu mai fie rege, astfel planurile pe care le întocmise și pregătirile sale n-ar mai avea un rezultat concret.

3. Chiar dacă s-ar admite că David se referă la reconstrucția Templului de după robia babilonică, nici acest argument n-ar zdrobi unitatea psalmului, deoarece, descoperim în aceste cuvinte pe profetul David, care avea să prevadă soarta poporului și să dorească refacerea edificiilor distruse. Distrugerea la care s-a putut referi este cea mai meritată în urma despărțirii de Dumnezeu prin nerespectarea preceptelor legii.

1.7. Scurtă caracterizare a Psalmului 50

Toți psalmii au frumusețea și bogăția lor de adevăruri, dar dintre toți, **Psalmul 50** se distinge în chip deosebit atât ca

---

[17] Dr. Dragomir DEMETRESCU, *op. cit.*, p. 5-6.

formă, cât și în ce privește conținutul său. In acest sens, având în vedere prezentarea pe care am făcut-o, coroborată cu lectura și meditația pe care o necesită cuprinsul psalmului, nu putem să nu exclamăm odată cu alți gânditori și comentatori, care se întreabă justificat : «Ce text mai minunat ca **Psalmul 50**, ne poate învăța adevărata pocăință ?»[18].

Aplecându-se mai atent asupra conținutului **Psalmului 50** comentatorii din toate timpurile n-au putut să nu observe că «sunt puține pagini în Biblie care să conțină atâtea adevăruri dogmatice în atât de puține rânduri . . .» sau că este «cel mai frumos dintre toate actele de pocăință»[19].

Fillion definește **Psalmul 50** drept «rugăciunea unei inimi care regretă profund regulile sale, pentru a cere iertare păcatelor și o regenerare totală»[20]. Este în același timp «rugăciunea de dincolo de cuvinte»[21], «un strigăt de suferință și strigăt de bucurie, de dorință, de dragoste»[22] față de Dumnezeu.

Pentru întreg cuprinsul și simbolismul său, **Psalmul 50** are un caracter moral dar și profetic, deoarece el este scris într-o anume epocă istorică, în vremea regelui David (1010-970 î.d.Hr.) și reprezintă acea epocă, dar profețește despre o epocă nouă care va veni, o epocă în care va fi altă stare de lucruri, o vreme în care, în chip aparte, viața religios morală va înregistra un progres real și mântuitor, greu de ilustrat în cuvinte.

---

[18] *Dieu est vivant*, Catèchisme pour les familles, Chatechèse ortodoxe, preface d'Oliver CLEMENT, Les editions du Cerf., 29, Paris, 1987, p. 468.

[19] A. Gl. VIGOUROUX, *op, cit.*, (nota 23), p. 261.

[20] L. Gl. FILLION, *La Sainte Bible*, tome IV, «Le Livre des Psaumes», Paris, 1913, p. 156

[21] Claire Agnes ZIRHELD, Les Psaumes-antiquitès ou surces vives (II)? dans «Vie consacrès», nr. 4-5, Namur, 1986, p. 238

[22] *Ibidem*, p. 237

In structura sa **Psalmul 50** respectă un plan foarte precis, care justifică efectul pe care îl produce atât asupra celui care l-a alcătuit, cât și asupra celui care îl folosește ca model de rugăciune și se identifică în momentele exprimate.

Având în vedere ideea principală cuprinsă în **Psalmul 50**, acesta a fost categorisit în rândul psalmilor de pocăință, alături de alți psalmi care au același cuprins, ocupând un loc aparte între aceștia.

Intrucât **Psalmul 50** este o «doxologie generală a cărții psalmilor»[23], fiind «psalmul cel mai citit, recitit și invocat»[24] dintre toți psalmii, este justificată o analiză mai atentă a conținutului acestuia, oprindu-ne atât la sensul original al

---

[23] Sfântul AMBROZIE AL MILANULUI, ***Psalmul 50***. «Miluiește-mă Dumnezeule . . .», traducere și prezentare de Pr. Prof Nicolae NEAGA, în «Altarul Banatului», nr. 5-6, 1990, p. 80, nota 214.

[24] Nicolae STEINHART «*Dăruind vei dobândi, cuvinte de credință*», Baia Mare, 1992, p. 129

In cultul creștin **Psalmul 50** este folosit la majoritatea Sfintelor Taine și ierugii, dintre care în mod concret la : Pavecernița Mare și Pavecernița Mică ; Miezonoptica din toate zilele, precum și la cea de sâmbătă și duminică ; Utrenia, afară de Sâmbăta luminată ; Sfânta Liturghie (Proscomidie); Ceasul al III-lea de la : Crăciun, Bobotează și Vinerea Mare; Taina Sfintei Spovedanii ; Sfințirea apei mici ; Acatistul Maicii Domnului; Acatistul Domnului nostru Iisus Hristos ; Acatistul Prea Sfintei Treimi; Primul și al doilea paraclis al Maicii Domnului ; Slujba la ieșirea cu greu a sufletului ; Inmormântarea mirenilor, pruncilor, diaconilor și preoților de mir ; Slujba pentru cei tulburați de duhuri necurate ; la vreme de boli molipsitoare și molimă, ciumă, holeră etc. ; La rugăciunea către Prea Sfânta Treime și către toți Sfinții ; La punerea temeliei bisericii ; La punerea temeliei bisericii ; La refacerea rasoforului ; La schisma cea mare ; La rugăciunile dimineții și la începerea oricărui canon din Minei și Octoih pentru lauda sfinților și la orice canon de pocăință. Vezi și :

Pr. Dr. N. DRAGOMIR, *op. cit.*, p. 215 ; Pr. Dr. T. NEGOIȚĂ, op. cit, p. 87 - 88 ; Pr. Prof. N. NEAGA, *Vechiul Testament în Cultul Bisericii*, în rev. «Mitropolia Banatului», nr. 4-6, 1971, p. 228 ; *Idem, Aspectul pastoral al Psalmului 50*, în rev. «Glasul Bisericii», nr. 7-9, 1977, p. 625.

textului, mai puțin la controversele legate de traducere în diferite recenzii ale textului Sfintei Scripturi, deoarece este suficient să facem aplicare la traducerea oficială a Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române (ediția 1988) pe care o vom folosi, fiind însă necesare unele comparații între variantele de referință ale Sfintei Scripturi, precum și unele opinii ale unor comentatori care, din vremuri trecute, au căutat să descifreze tainele **Psalmului 50**.

Un comentariu al Psalmului 50 ar constitui o făclie care să lumineze textele ce îl compun. Astfel descoperim bogăția învățăturilor și profunda înrâurire ce o poate avea acest psalm asupra sufletelor credincioșilor care îl rostesc, cunoscând marea înțelepciune pe care o ascunde o astfel de rugăciune model, să putem ajunge împreună cu psalmistul la izvorul luminii și înțelepciunii celei adevărate.

2. PSALMISTUL DAVID ȘI ÎMPREJURĂRILE ALCĂTUIRII PSALMULUI 50

In Vechiul Testament, Profeții au avut un rol aparte în pregătirea omenirii pentru venirea Mântuitorului Hristos. Ei au fost bărbați luminați de Dumnezeu pentru a face cunoscute oamenilor anumite adevăruri în vederea păstrării legăturii acestora cu Dumnezeu, misiune pe care aceștia și-au îndeplinit-o în baza unei vocații, a unei chemări interioare, învățând și mustrând după caz, pentru păstrarea unei căi drepte, a unei religii care avea în centrul ei, Legea lui Dumnezeu și care avea să fie desăvârșită prin învățătura cea nouă și jertfa Fiului lui Dumnezeu pe cruce. Profeții Vechiului Testament «au fost cei mai de seamă învățători ai poporului biblic, care ca trimiși extraordinari ai lui Dumnezeu, adică reprezentanți autentici ai religiei celei adevărate, au apărat și au cultivat monoteismul»[25], credința într-un singur Dumnezeu, ferindu-l de căderea în politeism, specifică altor popoare vechi orientale

[25] Pr. Prof. Vladimir PRELIPCEANU, N. N., M. C., *op. cit.*,p. 215.

cu care poporul biblic a venit în contact. Pe plan religios, profeții au fost conducătorii acestui popor ales.

In general, profeții au cuvântat înaintea poporului, apoi, mai târziu, o parte dintre ei și-au scris cuvântările lor, iar acestea au fost păstrate cu grijă, ca fiind cuvintele Domnului rostite prin aleșii Săi. Cei care nu și-au scris cuvântările lor sunt categorisiți între profeții vechi, iar cei de la care au rămas scrieri au fost numiți profeții noi.

Un profet despre care cunoaștem mai puține amănunte și de la care nu avem o scriere proprie a fost profetul Natan. Acesta însă a jucat un rol deosebit într-o vreme de glorie a poporului biblic, în timpul consolidării regatului sub regele David. Natan a fost ales ca prin el Dumnezeu să grăiască lui David, dar a fost pentru aceasta sfătuitorul și duhovnicul, chipul slijitorului bisericesc al creștinilor de astăzi.

Pentru a înțelege mai bine rolul profetului Natan în viața psalmistului și regelui David și, prin acesta, în viața acestui popor pe care l-a ales Dumnezeu ca din el să se nască Mesia «Impăciutorul» între om și Dumnezeu, vom face o privire mai atentă asupra unei părți din viața lui David, asupra unui episod des invocat de comentatori, cu valoare de actualitate pentru toate timpurile, până la sfârșitul veacurilor.

David, născut în Betleem, ținutul Iudeea, ca al optulea fiu al lui Iesei (I Paralipomena - Cronici 2, 15; I Regi 16, 4, 11) ajunge rege peste regatul Iuda și Israel (1010 - 970 î.d.Hr.)[26], fiind în mare glorie. Astfel, el stăpânește întreaga Palestină, întărește și reorganizează regatul, săvârșește unele reforme religioase, făcând din Ierusalim centrul politic, dar și centrul cultului religios. Despre David aflăm dintr-o carte scrisă acum peste 2200 de ani că : «In tot lucrul său da mărturie Sfântului

[26] *T. O. B*, p. 1820 ; *La Bible*, Paris, 1922, «Tableau chronologique», p. 386.

celui Preaînalt, prin cuvinte de mărire. Cu toată inima sa a lăudat și a iubit pe cel care l-a făcut . . . a împodobit praznicele până la culme . . . umplând de cântare sfântul locaș, Domnul a șters păcatele lui și a înălțat în veci cornul lui și i-a dat lui făgăduința regilor și scaunul măririi în Israel». (Înțelepciunea lui Isus Sirah, 47, 8-12).

Dumnezeu l-a ales : «bărbat după inima Sa» (I Regi 13, 14). El a fost marele prooroc insuflat de Dumnezeu (Matei 22, 43 ; F. Ap. 2, 30), reprezentant al împărăției mesianice. Chemarea lui profetică se manifestă în prevestirea venirii lui Mesia și a împărăției Sale.

Regele David este conștient de demnitatea încredințată lui de Domnul și menirea sa, el însuși declarând : «Iar eu sunt pus împărat de El peste Sion, muntele cel mai sfânt al Lui, vestind porunca Domnului» (Ps. 2, 6). Dar același rege care slăvea pe Domnul cu cuvintele acestea : «Tu ești Dumnezeu, Care nu voiești fărădelegea nici nu va locui lângă Tine cel ce viclenește» (Ps. 5, 4), deși conștient de menirea sa de a vesti porunca Domnului și de a o împlini, când a ajuns să fie recunoscut drept întemeietorul unei : «ocârmuiri bune și înțelepte», în loc «să mulțumească cu umilința lui Dumnezeu și să vădească prin fapte bune că este vrednic de această bunăvoință a lui Dumnezeu»[27] orbit de glorie și influențat de obiceiurile regilor Orientului, cade în poligamie[28] în mrejele

[27] A. P. LOPUHIN, *Istoria Vechiului Testament*, vol. III, traducere în românește de Patriarhul NICODIM, în colecția «Ogorul Domnului», vol. XXXII, București, 1945, p. 237.

[28] A. P. LOPUHIN, *op. cit.*, p. 238-239, bazat pe scrierile Vechiului Testament și pe alte lucrări de istorie biblică, amintește faptul că David a avut șase femei legitime, fără să le comunice numele fiecăreia, de la care a avut douăzeci de copii (II Regi 3, 2-5 ; 5, 14-16). David a mai avut și 16 concubine, cu toate că legea mozaică prevedea monogamia, iar poligamia era interzisă (Deuteronom 17,17).

luxului și bogăției și încalcă legi pe care trebuia să le respecte întâi el ca rege spre a-și menține autoritatea față de poporul evreu.

David era convins că există un Dumnezeu care judecă pe cei de pe pământ (Ps. 57, 11) și totuși, cunoscând toate acestea, regele David «a avut și el în viața lui o clipă de cumplită rătăcire săvârșind o mare fărădelege»[29]. In ce a constat aceasta ?

In vreme ce evreii erau în război cu amoniții, regele David încredințează conducerea oștilor și grija războiului lui Ioab, comandantul armatei, iar el rămâne la Ierusalim. Intr-una din zile lunecă pe panta ispitei și își rănește inima cu frumusețea unei femei, pe nume Batșeba, pe care se hotărăște s-o ia la palatul său pentru a păcătui cu ea, ceea ce și face. Aflând însă că aceasta era soția unui ofițer al său, Urie Heteul, care se afla la război, întunecat de păcat, căci urma să aibă un fiu cu Batșeba și n-o putea lua de soție deoarece ea avea deja soț, hotărăște să scape de acesta poruncind lui Ioab să expună pe Urie în locul cel mai neprielnic al luptei (II Regi 11, 15) astfel încât acela cade răpus de dușmani în timpul asediului cetății Raba (II Regi 11, 24). După trecerea vremii de doliu, David ia pe Batșeba la casa sa, care după împlinirea sorocului i-a născut un fiu, rodul nelegiurii. Sfânta Scriptură adaugă după această istorisire : «Fapta aceasta pe care a făcut-o David a fost rea înaintea Domnului» (II Regi 11, 27). Dar, după toate acestea nici David nu avea să fie fericit, deoarece chiar el în zbuciumul său lăuntric, mustrat de conștiință, avea să exclame : «Fericit bărbatul căruia nu-i va socoti Domnul păcatul, nici nu este în gura lui vicleșug» (Ps. 31, 2). In această stare petrece David aproape un an, când i se naște un fiu de la Batșeba. Era

[29] Dr. Constantin Chiricescu, *Despre Psaltire*, București, 1915, p. 17.

necesar un sprijin din afară «ca să înceapă a curge într-însul pârâul pocăinței și să deschidă calea pentru mărturisirea din inimă a celei mai adânci pocăințe»[30]. Prilejul sosește prin apariția unui trimis al lui Dumnezeu : Profetul Natan. Dar în momentul în care facem o privire mai atentă asupra unor astfel de momente istorice, descoperim în persoana regelui David un mare poet și un înaintevăzător, pe David psalmistul și proorocul.

David, ca psalmist, este cunoscut ca unul dintre cei mai mari poeți ai tuturor timpurilor. Lacordaire rezumă concluziile multor comentatori în cuvinte care merită reproduse și care justifică această apreciere. Pentru stilul lor perfect și pentru bogăția de idei și sentimente pe care le exprimă «psalmii trec la toate popoarele ca operă perfectă pe care a putut să o dea poezia lirică», iar «acest cântăreț divin (David) mi-a înduioșat inima și mi-a vrăjit gândul. Este primul dintre poeții sentimentali ; este regele poeților lirici. Niciodată coarda umană nu a răsunat de acorduri așa de intime, așa de pătrunzătoare, așa de grave ; niciodată gândul poetului nu s-a adresat așa de sus și nu a strigat așa de drept ; niciodată sufletul omului nu s-a dezvăluit în fața omului și în fața lui Dumnezeu în expresii și în sentimente atât de tandre, atât de plăcute și atât de sfâșietoare. Durerile cele mai secrete ale inimii omenești și-au găsit vocea și notele lor pe buzele și pe harfa acestui om și, dacă înaintăm mai mult în epoca îndepărtată, când astfel de cântece se auzeau pe pământ, dacă ne gândim că atunci poezia lirică a națiunilor cele mai cultivate, nu cântau decât vinul, dragostea, sângele și victoriile muzelor și ale cailor în jocurile Elidei, suntem mișcați de o profundă uimire la cuvintele Regelui-Profet, care îi vorbește lui Dumnezeu creatorul ca unui prieten, prietenului său, care înțelege și laudă minunile lui, care

[30] A. P. LOPUHIN, *op. cit.*, p. 246.

îi admiră dreptatea, care îi imploră iertarea și pare un ecou anticipat al poeziei evanghelice, repetând cuvinte dulci ale lui Hristos înainte de a le fi auzit . . . »[31]. David este «. . . prințul rugăciunii . . . tatăl armoniei supranaturale, muzicianul eternității în lucrurile care pier și vocea lui se potrivește pentru a se tângui, pentru a invoca, pentru a mijloci, a lăuda, a adora.»[32]. Psalmii lui David, rege și profet, ascund un incontestabil tezaur de învățături sfinte, de comportări și încurajări cerești, care se potrivește tuturor timpurilor, fiecărui suflet, fiecărei situații din viață.

Sfinții Părinți ai Bisericii au cuvinte de o rară frumusețe la adresa lui David ca psalmist. O vreme i s-au atribuit lui David toți psalmii, dar o cercetare, mai atentă duce la atribuirea lor și altor autori. David rămâne totuși părintele psalmiștilor, poetul poeților vechitestamentari, însă psalmul care-l reprezintă cel mai mult pentru frumusețea sa, pentru comoara de adevăruri imprevizibile cuprinse, este, totuși, **Psalmul 50**, pe care David l-a alcătuit după ce, prin rânduiala lui Dumnezeu, a venit la el Natan profetul.

Cine este profetul Natan ? Profetul Natan apăruse pentru prima dată : «pe când regele (David) trăia în casa sa și-l liniștise Domnul dinspre toți vrăjmașii săi de primprejur» (II Regi 7, 1), când îi vestește lui David că Dumnezeu, din «sămânța» (Fac, 3,15) lui va ridica «pe urmașul» (II Regi 7, 12) său și acestui urmaș îi va «cântării scaunul domniei lui în veci» (vers. 13). David se pregătea să ridice locaș sfânt lui Dumnezeu în Ierusalim. La porunca lui Dumnezeu, profetul Natan anunță regelui iudeu întemeierea împărăției universale de către Mesia și stabilirea tronului său veșnic în casa davidică,

[31] LACORDAIRE, *Lettres à un jeune homme sur la vie chrètienne*, p. 1909, et *Voyage en Orient*, citat de L. Cl. FILLION, La Sainte Bible, tome IV, Paris, 1913, p. 12.

[32] *Ibidem*, p. 13.

precum și oprirea lui de a construi templul sfânt, pe care îl va zidi urmașul său, viitorul rege Solomon. Cuvintele profetice adresate lui David au un dublu înțeles : se referă la urmașul imediat Solomon și în viitor, la regele mesianic, care va întemeia împărăția veșnică, care va zidi «casa numelui», divin, un adevărat templu de închinare lui Dumnezeu, adică Biserica, tipul acestuia fiind templul Vechiului Testament, iar tronul imperial va dura pentru totdeauna[33]. Este vorba, deci, de Mesia, care după trup va fi din neamul lui David.

Nu aflăm în Sfânta Scriptură nimic despre familia și neamul lui Natan. El apare doar ca profet. In episodul, invocat el nu ne este prezentat decât o singură dată ca profet, când regele i se adresează lui (II Regi 7, 2), în rest, numai cu numele propriu de Natan (II Regi 7, 14 și 17).

Profetul Natan apare pentru a doua oară cu ocazia episodului adulterului regelui David cu Batșeba (II Regi 12), în care apare numit când profetul Natan, când simplu: Natan, dar de aici atât comportamentul și iscusința, cât și limbajul îl descoperă ca pe unul dintre profeții lui Israel[34]. El apare pentru ultima dată, în momentul în care Solomon succede lui David la tron (III Regi 1, 8).

Revenind la episodul legat de rolul lui Natan în viața regelui David, constatăm că este contemporan cu Gad, dar în timp ce Gad este prezentat ca un îndrumător al lui David, pentru că la un moment dat el îl îndeamnă pe David să se întoarcă în Iuda (I Regi 22, 5; II Regi 24, 11 ; I Paralipomena 21, 9), Natan «apare ca paznicul adevăratei moralități»[35].

[33] Prof. Dr. Nicolae NEAGA, *Hristos în Vechiul Testament*, Sibiu, 1944, p. 25-26.

[34] Pierre GIBET, *Le livre de Samuel et des rois*, cap. : «*Natan : un prophete ?*», în «Cahiers evangile», nr. 43, Paris, 1983, p.36-37.

[35] Pr. Ec. I. POPESCU - MĂLĂIEȘTI, *Studii și comentarii. Proorocii, noțiuni introductive*, București, 1926, p. 21.

Profetul Natan este trimis de Domnul (II Regi 12, 1) la David a cărei conștiință, deși trecuse aproape un an, era tot adormită. Inspirat de Dumnezeu, el acționează ca și când ar fi venit să-l consulte pe rege asupra unei probleme de drept mozaic, într-un caz care s-ar fi petrecut de curând în regatul său, așteptând de la el o soluționare. El istorisește astfel regelui: «Erau într-o cetate doi oameni : unul bogat și altul sărac. Cel bogat avea foarte multe vite mari și mărunte, iar cel sărac nu avea decât o singură oiță, pe care el o cumpărase de mică și o hrănise și ea crescuse cu copii lui, la sânul lui dormise și era pentru el ca o fiică. Dar iată că a venit la bogat un călător și gazda nu s-a îndurat să ia din oile sale sau din vitele sale, ca să gătească cină pentru călătorul care venise la el, ci a luat oița săracului și a gătit-o pe aceea pentru omul care venise la el.» (II Regi 12, 1-4).

Evident, profetul Natan rostise o parabolă ușor de înțeles, dar prin care reușește să scoată în relief gravitatea crimei și egoismul celui nevinovat. In mod intenționat insistă, de manieră poetică, asupra atașamentului săracului pentru umilul bun pe care-l posedă, dar și asupra comportării brutale a bogatului hrăpăreț, elemente care au avut efect asupra regelui «cu un suflet generos și sensibil»[36], neînțelegând, de moment, scopul acestei relatări. «Atunci s-a mâniat David cumplit asupra acelui om și a zis către Natan : «Precum este adevărat că Domnul este viu, tot așa este adevărat că omul care a făcut aceasta este vrednic de moarte. Pentru oaie el trebuie să întoarcă împătrit, pentru că a făcut una ca aceasta și pentru că n-a avut milă». Atunci Natan a zis către David : «Tu ești omul care a făcut aceasta !» (II Regi 12,7).

Scopul pe care și-l propusese Natan a fost atins și momentele psihologice ale cuvântului său inspirat și meșteșugit totodată trec pe David în mod gradat prin treptele umilinței și

[36] L. Cl. Fillion, *La Sante Bible*, sixième edition, tome II, Paris, 1920, p. 371.

recunoașterii vinovăției dovedite în chip indirect. Natan evită, în același timp, o pedeapsă în cazul în care ar fi insultat pe rege, fapt ce se mai întâmplase cu alți temerari : Ahav (III Regi 20, 35-43) sau chiar David în urma strategiei lui Ioab (II Regi 14, 4-21)[37]. Constatarea pe care o comunică el sentențios cade asupra regelui ca un trăsnet. David se grăbise să comunice în calitatea de rege pedeapsa cuvenită vinovatului, mergând până acolo că s-a pronunțat mai aspru decât se pronunța legea mozaică, bineînțeles presupunând că este vorba de o simplă oiță, nu de o dublă crimă morală și ceruse pedeapsa cu moartea celui vinovat (II Regi 5).

Călătorul străin introdus de Natan în parabolă este identificat de Sf. Chiril al Alexandriei, cu un bun duh străin care a intrat în sufletul lui David. Căci fără puterea diavolească n-ar fi ajuns la atâta nebunie un astfel de bărbat, care era înfrânat.»[38]. Mustrat de Natan cu cuvintele : «Pentru ce ai nesocotit cuvintele Domnului, făcând rău înaintea ochilor lui ?» (II Regi 12, 9) și cu amenințarea «sabia nu se va depărta niciodată de casa ta» (V. 10), David se smerește și-și recunoaște greșeala și rostește scurt și profund «am păcătuit înaintea Domnului» (V. 12), recunoscând prin aceasta că merită pedeapsa cu moartea pe care o propusese el însuși, însă proorocul spune că nu va muri, dar crima sa este pedepsită de Dumnezeu prin moartea fiului său provenit din legătura cu Batșeba, ceea ce se întâmplă.

David își recunoaște păcatul, dar nu deznădăjduiește, el urcă treptele pocăinței, dând frâu liber frământărilor sufletești și-și exprimă gândurile în psalmul care cuprinde toate scările urcușului sigur spre Dumnezeu, în **Psalmul 50**. Recunoașterea

[37] Pr. Conf. Dr. Petre SEMEN, *Vorbirea în pilde în cărțile Sfiintei Scripturi*, în Rev. «Teologie și viață», nr. 11-12, 1992, p. 37.

[38] Sf. **Chiril al Alexandriei**, *Tâlcuirea Psalmilor. **Psalmul 50***, traducere în limba română de Pr. Prof. Dumitru Stăniloaie, în Rev. «Mitropolia Olteniei», nr. 1, 1991, p. 54.

păcatelor este prima treaptă a pocăinței, dar și cea mai grea. După ce a urcat această treaptă, David a primit parcă un îndemn la pocăința deplină. Asemenea lui, cel care-și recunoaște păcatul simte «chemarea conștiinței care se vrea curată și-l îndeamnă pe cel ce a greșit să se curețe de acel păcat pentru a fi iarăși curat, deci îl îndeamnă să urce celelalte trepte ale pocăinței»[39]. Natan profetul ne oferă nouă cei de azi un model desăvârșit de într-ajutorare a semenului nostru prin cercetarea și îndreptarea lui atunci când acesta se abate de la dreapta credință și viețuire. Nu ne putem mântui singuri, ci împreună cu semenii, știind că «dacă vreunul va rătăci de la adevăr și-l va întoarce cineva, să știe că cel ce a întors pe păcătos de la rătăcirea lui își va mântui sufletul din moarte și va acoperi o mulțime de păcate» (Iacob 5, 19-20).

Natan profetul oferă tuturor celor care se îndeletnicesc cu cercetarea sufletelor semenilor lor un model de elocință, prin alegerea unei căi ocolite fără să sufere, prin provocarea unei stări psihologice în sufletul celui care a greșit, în așa fel încât el însuși să descopere gravitatea greșelii și necesitatea întoarcerii la Dumnezeu de care s-a îndepărtat prin păcat.

David este chipul penitentului care își cercetează cu scrupulozitate conștiința, el trece pe rând prin stările care-l conduc la dreapta judecată și la o căință sinceră. Gravitatea păcatului este mai mare la acela care recunoaște poruncile Domnului și le calcă cu bună știință. Dar cel care iubește dreptatea mult și se căiește, primește iertarea deplină.

Episodul întâlnirii lui Natan cu David este un episod din viața noastră a fiecăruia, un chip al începutului îndreptării și al începutului mântuirii noastre, prin aducerea aminte de adevărata menire de a preaslăvi pe Dumnezeu prin viețuirea cea după poruncile Sale.

---

[39] Pr. I. GRAURE, *Recunoașterea păcatelor*, în «Telegraful român», an 113, nr. 11 - 12, 15 martie, Sibiu, 1965, p. 3-4.

3. TRADUCERE ȘI COMENTARIU

Psaltirea este cea mai cunoscută și cea mai folosită carte a Sfintei Scripturi, atât din cultul divin public, cât și din cultul particular, de către fiecare credincios în parte.

Din Psaltire însă, ***Psalmul 50*** se distinge ca un apogeu al geniului poetic ebraic, un capitol deosebit al textului biblic inspirat, o culme a creației psalmice, ca o expresie ultimă a îngemănării rugăciunii de laudă, de cerere și de mulțumire și o culme a smereniei, la care se urcă printr-o pocăință sinceră, completă și însoțită de o jertfă a inimii, stare pe care o reușește să o trăiască numai omul care dorește prin această pocăință o refacere a legăturii cu Dumnezeu creatorul, de care s-a îndepărtat prin păcat.

Traducerea ***Psalmului 50*** s-a făcut după Septuaginta, astfel încât, între traducerea românească și originalul ebraic există mici deosebiri. O comparație a textului ebraic cu versiunea grecească a Septuagintei ne ajută să observăm aceste deosebiri și să înțelegem mai bine textul în seine, descoperind cu acest prilej adâncimea adevărurilor cuprinse în el și modul de trăire a acestor adevăruri în viața de toate zilele. Nu vom da o traducere nouă a psalmului, ci vom respecta traducerea oficială din ultima traducere a Bibliei în limba română, care are aprobarea Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, ca

una care este cea mai cunoscută, mai ales că diferențele sunt foarte mici. Comparația versiunilor, însă, ne înlesnește înțelegerea mai adâncă a fiecărui verset în parte, iar dincolo de cuvinte vom descoperi sensuri profunde ale exprimării ce vine din rărunchii răscoliți și din inima zbuciumată a unui suflet care urcă, fără să privească înapoi, ***treptele pocăinței***, o pocăință generată de o convingere sinceră pornită din credință puternică, din inimă curată și smerită, care aduce o iertare sigură și o binemeritată împăcare cu Dumnezeu.

Psalmul 50 ne arată calea cea mai sigură pentru întoarcerea la Dumnezeu și împăcarea cu El, spre mulțumirea în viața aceasta și spre fericire veșnică în viața de dincolo.

In Biblia ebraică primele două versete cuprind introducerea, titlul sau suprascrierea psalmului, care, dacă pentru alți psalmi constituie o problemă controversată a criticii biblice, în acest caz aceste versete sunt pe cât de relevante pe atât de concludente. Și, cu toate acestea, comparând Biblia ebraică cu Septuaginta și cu traducerea românească[40], încă de la

[40] Pentru a compara textul original ebraic cu cel grecesc (Septuaginta), în vederea înțelegerii traducerii românești corecte, prin analiza unor termeni și a unor grupuri de cuvinte, pentru înțelegerea adevăratului sens prezentat de autor, am folosit o seamă de ediții, comentarii, studii, dintre care pentru început menționăm doar următoarele :

- Biblia Hebraica, edit. Rudolf KITTEL, Stuttgart, 1966 ;
- Biblia Hebraica Stuttgartensia, Stuttgart, 1977 ;
- Biblia Hebraica Stuttgartensia, Stuttgart, 1990 ;
- Septuaginta, edit. Alfr. RAHEFS, Stuttgart, 1979 ;
- The Book of Psalms, hebrewenglish, «Sinai» Publishing Tel-Aviv, 1993,

«**Psalmul 50**», p. 91-93 ;

- Biblia și Sfânta Scriptură, Ed. Sfântului Sinod al B.O.R., București, 1988 ;
- I. TOUJARD, Grammaire hèbraique, Paris, 1923 ;
- Rudolf MEYER, Hebraische Grammatik, Berlin, 1992 ;

început observăm că în aceste două versete se află cheia care deschide visteria pe care o deține **Psalmul 50**.

In textul ebraic avem

51 [1]לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד׃ [2]בְּבוֹא־אֵלָיו נָתָן הַנָּבִיא
כַּאֲשֶׁר־בָּא אֶל־בַּת־שָׁבַע ׃

In textul ultimei ediții a Septuagintei, pe care o folosim avem următorul text :

50 N'

1 Εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ Δανιδ 2 ἐν τῷ ἐλθεῖν πρὸς αὐτὸν Ναθαν τον προφήτην, ἡνίκα εἰσῆλθεν πρὸς Βηρσαβεε.

Cuvântul «lamneațeah» לַמְנַצֵּחַ provine de la verbul «natach» נָצַח «a sta înainte, a conduce», fiind la participiu, piel, masculin, însoțit de prepoziția dativului «le» לְ și articolul «ha» הַ, substituit prin construcție cu prepoziția, având sensul de : «mai marelui cântăreților», sau «maestrului de cântări», desemnând persoana căreia îi este adresată cântarea, adică psalmul în sine și anume «conducătorul corului, care avea să compună muzica și să facă exerciții cu cântăreții»[41] în cadrul cultului divin, pentru a fi executată.

Exegeții moderni traduc cuvântul de la «nițeach» : נְצַח, care înseamnă «a sta în fruntea unui lucru ce privește cultul

- Dr. Karl FEYERABENT, Taschenwortebuch der hebraischen und deutschen sprache zu den gebsensten Teilen des Alten Testaments, Berlin, 1912 ;
- T.O.B.

[41] Pr. I. POPESCU-MĂLĂIEȘTI, *Suprascrierile psalmilor*, în «Studii Teologice», nr. 1, 1931, p. 76-77

divin, a supraveghea» (II Paralipomena 2 ; 34, 12) sau prin «dirijorul corului»[42]. De aici titlul psalmului este considerat de ordin muzical liturgic.

Septuaginta traduce acest cuvânt de la începutul titlului prin «εἰσ το τελοζ» = «în sfârșit», variantă pe care o întâlnim și în traducerea românească a Bibliei de la București (1688), dând titlului un înțeles eshatologic[43]. Unele traduceri românești care au respectat direct textul ebraic au tradus prin : «starostelui cântăreților», cum face Gala Galaction[44]. După opinia unor comentatori redarea începutului de titlu prin «starostelui» în limba română n-ar fi cea mai potrivită, întrucât n-ar fi în ton cu modul de-a vorbi al vremii și n-ar corespunde unei situații de fapt, aceea că maestrul cel mai mare al muzicii ar fi fost îndatorat cu alte sarcini, el solicitând în astfel de prilejuri unui dirijor de cor să alcătuiască melodia psalmului, mai ales că acest psalm se distingea printr-un stil aparte.

Astfel destinatarul ar fi conducătorul corurilor sau «un conducător de cor»[45]. In acest caz constatăm că psalmul care are această suprascriere sau titlu, nu era destinat numai cântăreților, ci el trebuia cântat de cor. Cântarea corală este cunoscută încă din vremea lui David, dezvoltându-se îndeosebi

[42] Pr. Prof. Vladimir PRELIPCEANU, N. N., G. B., *op. cit.*, p. 33

[43] *Biblia adecă Dumnezeiasca Scriptură a Vechiului și Noului Testament*, tipărită întâia oară la 1688 în timpul lui Șerban Vodă Cantacuzino, Domnul Țării Românești, retipărită după 300 de ani în facsimil și transcriere, București, ed. Institutului Biblic și de misiune al B.O.R., București 1988, p. 397-398. In această traducere titlul psalmului este redat astfel : «La săvârșit, psalmul lui David, când a intrat către dânsul Natan proorocul, când intră către Virsavie, muiarea lui Urie» (p. 397). Ultimele cuvinte «muiara lui Urie»sunt adaos cu caracter explicativ.

[44] *Biblia adică Dumnezeiasca Scriptură a Vechiului și Noului Testament,* trad. Gala GALACTION, ediția retipărită în Italia, Gallesse (Viterbo), 1990, p. 547

[45] Pr. I. POPESCU-MĂLĂIEȘTI, *op. cit.*, p. 76-77

odată cu zidirea templului de către Solomon, când aflăm că se aflau 3300 de supraveghetori peste oamenii care lucrau la templul lui Solomon (I Regi 5, 16) sau 3600 așa cum se menționează în cronici (II Cronici 2, 2) dintre care unii erau conducători ai corurilor. Unora ca acestora le-au fost destinați psalmii care încep cu cuvântul de titlu al acestui psalm. Cu ocazia dărâmării templului din Ierusalim în anul 586 în.d.Hr. s-a descoperit o listă a coriștilor de la templu, corurile leviților îndeplinind această funcție cu caracter liturgic[46].

In concluzie **Psalmul 50**, așa cum ne arată titlul, a fost recomandat din punct de vedere liturgic conducătorilor din cor, care trebuiau să îi alcătuiască o melodie și să ducă la bun sfârșit executarea cântării la anumite momente ale cultului, acest lucru implicând și folosirea instrumentelor. David însuși își cânta psalmii pe care îi compunea, folosindu-se de harfă.

Restul textului arată categoria poeziei ebraice din care face parte textul ce urmează, precizând că este un «psalm» מִזְמוֹר «mizmor», poezie cântată cu acompanierea unui instrument, termenul grecesc ψαλμὸς desemnând un instrument cu corzi. Cuvântul acesta este întâlnit la 57 de psalmi, însemnând că aceștia trebuiau să se cânte cu acompaniamentul instrumentelor muzicale[47].

[46] Magdalena TIMAR, Constantin OLARIU, *Mic dicționar biblic*, ed. Uranus, Buc., 1992, p. 202.

[47] L. Cl. FILLION, La Sainte Bible, tome IV, «Les livres des Psaumes», Paris, 1913, p. 5 ; Pr. POPESCU-MĂLĂIEȘTI, Suprascrierile ... p. 86 ; Dr. D. DEMETRESCU, *op. cit.* p. 14 ; Dr. Iuliu OLARIU, *Introducere în cărțile Vechiului Testament*, Caransebeș, 1891, p. 87 ; Dr. Vasile TARNAVSCHI, *Introducere în Sfintele cărți ale Vechiului Testament*, Cernăuți, 1929, p. 492 ; Pr. Dr. T. NEGOIȚĂ, *Psaltirea în cultul Bisericii Ortodoxe*, Buc. 1940, p. 37. Alte forme ale psalmilor în afară de «mizmor» mai sunt : «șir» = שִׁיר = cântare, «maschil» מַשְׂכִּיל poem didactic, «miktam» מִכְתָּם «o cântare aleasă»,«șigaion» שִׁגָיוֹן «un cântec

Deoarece s-a crezut că textul este un adaos de mai târziu pentru a indica persoana care să-i compună o melodie, pentru folosirea în cult a psalmului și deci însemnarea nu ar fi a autorului, textul împreună cu cel următor lipsește din mai multe ediții ale Bibliei.

Partea a doua a textului, practic al doilea verset din textul original arată timpul când s-a scris psalmul și prilejul sau cauza compunerii «când a venit la el (la David profetul), după ce (când) el a intrat la Batșeba». Biblia de la București conține și adaosul «muiarea lui Urie», care nu este în original, ci numai în unele ediții ale Vulgatei și Setuagintei, apariția ei fiind justificată de folosirea de către traducători a acestei ediții socotite oficiale și al căror text fusese utilizat în traducerile scripturistice pentru uzul liturgic. Astfel adaosul apare ca urmare a necesității unor explicații suplimentare.

David a fost al optulea fiu al lui Iesei și prin rânduiala lui Dumnezeu a ajuns rege al lui Israel, organizând poporul ales, rege care stabilește capitala regatului la Ierusalim, unde fixează și centrul cultului iudaic. Natan profetul este sfătuitorul regelui, dar și cel care îi mustră la vreme de rătăcire fiind păzitorul moralității regale. Natan este trimisul lui Dumnezeu către David, care păcătuise cu Batșeba, soția lui Urie Heteul. El se folosește de o parabolă pentru a-l face pe David să înțeleagă greșelile sale, fără să-l jignească în demnitatea sa regească. După ce David recunoaște greșelile sale, se pocăiește și alcătuiește **Psalmul 50** în care își exprimă pe rând toate stările

---

ditirambic», «thehilah» תְּהִלָּה «cântare de laudă» și «thefilah» תְּפִלָּה «rugăciune». Cuvântul «mizmor» מִזְמוֹר este un substantiv, masculin absolut, singular de la verbul זָמַר «zamar», «a cânta, cântare» cu referire la un instrument în care se lovește, fiind după părerea majorității exegeților o compoziție ritmică destinată a fi cântată cu acompaniament de muzică, în special la harfă.

sufletești prin care trece și urcă toate treptele pocăinței adevărate, sincere și complete.

Versetul 1 și 2 :

«***Miluiește-mă Dumnezeule după mare mila Ta. Și după mulțimea îndurărilor Tale, șterge fărădelegea mea***».

Textul ebraic, versetul 3 :

חָנֵּנִי[3] אֱלֹהִים כְּחַסְדֶּךָ[a] כְּרֹב[b] רַחֲמֶיךָ מְחֵה פְשָׁעָי׃[c]

In Septuaginta, versetul 3 :

3 Ἐλέησόν με, ὁ θεός, κατὰ τὸ μέγα ἔλεός σου καὶ κατὰ τὸ πλῆθος τῶν οἰκτιρμῶν σον ἐξάλειψον τὸ ἀνόμημά μου

Intre cele două variante există unele deosebiri. Față de textul ebraic, cel grecesc are în plus cuvintele μεγα (mare), precum și conjuncția και (și), iar ultimul cuvânt din textul ebraic este la plural, iar cel grecesc la singular.

Incepând cu cuvântul חָנֵּנִי «chaneni» חָנַן «miluiește-mă», de la «chanan» = a milui, folosit aici la imperativ, conjunctiv, ***qal***, însoțit de sufixul persoanei I singular, masculin, David deși știa că este iertat, adresează o rugăciune personală lui Dumnezeu, făcând apel la mila divină, având credința fermă că Domnul : «face milă cu Unsul Său, David și cu urmașii lui din veac în veac» (II Regi 22, 47, 51) și cunoscând că «pentru atâtea rele care au atins ceea ce este mai intim în om nu există decât un remediu : infinita milă a lui

Dumnezeu»[48], și singur nu se poate îndrepta cu desăvârșire. In Septuaginta ca și în traducerile românești acestui cuvânt de apel îi urmează adjectivul μεγα «mare», cuvânt subînțeles și în textul ebraic ce urmează prin cuvintele רֹב «ṛov» = «mulțime» și פְּשָׁעַי «feșaai» = «fărădelegile, păcatele», în loc de singular «fărădelegea» cum este tradus în românește,[49] exprimând ideea cererii iertării tuturor păcatelor săvârșite, nu numai pentru cel pentru care primise iertarea, așa cum îl anunțase proorocul Natan.

Lui Dumnezeu îi este «milă de durerea omului când ea este reală. Și realitatea durerii se arată în dezlipirea de păcat»[50].

Sf. Chiril al Alexandriei spune că «Nimic nu atrage așa de mult pe stăpânul la milă, ca mărturisirea păcatului»[51] și după mărirea păcatului a cerut mărirea și tot izvorul îndurărilor, iar Sf. Ambrozie al Milanului aplică aceste cuvinte la comportamentul fiecărui creștin zicând că : «în rugăciunea sa, David, cere pentru un singur păcat o mulțime de iertări pe când noi pentru mai multe păcate abia dacă socotim că-i destul dacă ne rugăm o singură dată, ca Dumnezeu să ne acorde îndurare . . . Este drept că se ceară de mai multe ori iertare, acolo unde sunt și o mulțime de păcate»[52]. Mărirea milei lui Dumnezeu, chiar dacă nu o putem pricepe și chiar dacă «mintea nu o

[48] L. Cl. FILLION, *La Sainte Bible*, Paris 1913, p. 157

[49] In textul ebraic ultimul cuvânt al textului este «feșaai» פְּשָׁעַי substantiv masculin, stat construct, numărul plural, de la פֶּשַׁע «feșa» = «păcat, fărădelege», însoțit de sufixul persoanei I, singular, se traduce prin «fărădelegile mele».

[50] Pr. Prof. D. STĂNILOAE, nota nr. 471, la traducerea românească Sf. CHIRIL AL ALEXANDRIEI, p. 50, în rev. «Mitropolia Olteniei», nr. 3, 1991, p. 54.

[51] *Ibidem*, p. 54

[52] Sfântul AMBROZIE AL MILANULUI, *op. cit.*, p. 54

putem pricepe chiar dacă «mintea nu o poate înțelege și limba n-o poate tâlcui», după cuvântul Sf. Ioan Gură de Aur, totuși ceea ce putem cunoaște este că «roada milei este mare»,[53] ea aducând iertarea.

Psalmistul, pe lângă sentimentele de căință exprimă aici nădejdea în iertarea Preamilostivului Tată ceresc, mila împreună cu iertarea fiind calități ale perfecțiunii lui Dumnezeu și tot ce avem : viață, sănătate, pace, bunăstare, sunt daryri ale milei față de noi, milă care se vede în bucuria cu care întâmpină pe fiecare convertit[54]. Conștient de ruptura produsă între el și Dumnezeu prin păcatul săvârșit, el nu poate începe rugăciunea sa cu un cuvânt de laudă, știindu-se prea păcătos și necurat și nici n-are curajul să mulțumească pentru binefacerile primite, pentru ajutorul dat spre a ajunge la glorie, ci nu cere decât milă și aceasta recunoscând că la Dumnezeu este singura liniștire, salvare și iertare, pentru că El nu vrea moartea păcătosului, ci îndreptarea lui. Căci prin glasul profetului Zaharia Dumnezeu cheamă «Intoarce-ți-vă la Mine ca și Eu să mă întorc spre voi» (I, 3). Așadar, tânguiește-te suflete până te vei spăla de întinăciunea produsă de păcat, ca să poți să te întorci la noblețea cea de mai înainte. Aceasta este concluzia psalmistului, concluzie la care trebuie să ajungă orice păcătos.

Mila Domnului Dumnezeu aduce iertarea care se manifestă prin ștergerea fărădelegilor săvârșite. După credința iudaică, care a trecut și la creștini, Dumnezeu scrie într-o carte, într un «zapis», toate păcatele oamenilor. Psalmistul nu cere să

[53] Sfântul IOAN HRISOSTOM, «*Cuvânt despre pocăință*», ***Psalmul 50***, trad. de Pr. Prof. N. NEAGA, în rev. «Mitropolia Ardealului», nr. 4, 1988, p. 23

[54] Pr. Prof. N. NEAGA, *Explicarea Psalmului 50*, în «Glasul Bisericii», nr. 4-5, 1989, p. 19 ; Pr. Gh. LIȚIU, *Meditații la* ***Psalmul 50***, Arad, 1954, p. 6-7 ; Dr. Gherasim TIMUȘ, *Note și meditațiuni asupra psalmilor,* vol. I, Buc., 1896.

scrie în dreptul lor «iertare», ci cere să fie șterse definitiv, să nu se mai pomenească de ele, dar în același timp dorește o ștergere din conștiința lui, să nu mai fie scrise nici acolo, să nu i se mai citeze conștiința, ca amintindu-și de ele să-l chinuie, să-l mustre. Numai mila lui Dumnezeu aduce astfel de liniștire a conștiinței. Și totuși pasul acesta spre Dumnezeu și împăcare cu El nu este destul.

Sfântul Chiril al Ierusalimului vede în cuvintele de început ale acestui psalm cuvinte care profețesc o vreme în care omul va putea primi o forță care să șteargă desăvârșit fărădelegile tuturor oamenilor. El zice : «Poate știind David de mai înainte că la vremea sa va străluci celor de pe pământ Hristos, care va șterge tot păcatul lumii, numește în chip cuvenit milă mare harul lui atât de strălucit»[55]. Milă multă, deplină, înseamnă harul lui Dumnezeu.

Invocarea milei este așadar, în același timp : exprimarea deplinei încrederi în Dumnezeu odată cu recunoașterea păcatelor : «Te chem, Dumnezeule, mila mea, Care n-ai făcut și nu ai uitat pe cel care a uitat de Tine. Te chem în sufletul meu pe care-l pregătești ca să te primească din dorința pe care i-o inspiri . . . fără să părăsești cele ce ai început, ajută la desăvârșirea mea»,[56] va exclama Fericitul AUGUSTIN, folosind cuvintele lui David. Ștergerea păcatului se face însă prin înlocuirea unei stări cu alta, prin forța cea bună, va conclude Sfântul Vasile cel Mare[57].

[55] Sf. CHIRIL AL IERUSALIMULUI, ***Psalmul 50***, traducere și note de Pr. Prof. D. STĂNILOAIE, în rev. «Mitropolia Olteniei», nr. 1, 1991, p. 55

[56] Fericitul AUGUSTIN, *Confessiones - Mărturisiri*, traducerea românească în colecția «P.S.B.», vol. 64, Buc., 1985, pag. 207 și 287

[57] «Nu ne dezbrăcăm de haine, ci îndepărtăm pe omul cel vechi, cel stricat de poftele înșelăciunii (*Efeseni* 4, 22), . . . aruncăm păcatul odată cu haina aceasta. Dacă din pricina șarpelui ne-am îmbrăcat cu păcatul, să ne

Versetul 3 :

«***Mai vârtos mă spală de fărădelegea mea și de păcatul meu mă curățește***».

Textul ebraic :

4 הַרְבֵּה [a] כַּבְּסֵנִי מֵעֲוֹנִי וּמֵחַטָּאתִי טַהֲרֵנִי׃

In Septuaginta :

4 επι πλειον πλυνον με απο της ανομιας μου
και απο της αμαρτιας μου καθαρισον με.

In privința traducerii, textele sunt aproape identice. Cuvântul «herev» הַרְבֵּה este un adverb pe care Biblia de la București îl traduce prin : «mai mult»[58] exprimare mai apropiată de sensul redat de Septuaginta επι πλειον «pe deplin». Unele traduceri redau cuvântul prin : «din ce în ce mai mult»[59], «încă mai mult, de mai multe ori»[60], «mai ales, îndeosebi»[61].

dezbrăcăm de el de dragul lui Hristos. Să nu ținem mai mult la paradisul pe care l-am pierdut . . . Prin fapta noastră să ștergem vina scrisă împotriva noastră.» Sfântul Vasile cel Mare, *Omilii la cuvântări, Omilii la Psalmi*, traducerea românească în colecția «P.S.B.» vol 17, Buc., 1986, p. 538-539.

[58] Cuvântul «herev» הַרְבֵּה adverb, «mult», «mai vârtos» vine de la verbul «rava» רָבָה = «a fi mult», infinitiv hifil (harebeh) הַרְבֵּה = a face mult, a înmulți. Aici este o formă prescurtată adverbială cu sensul de «mai mult», «îndeosebi».

[59] *Sainte Bible*, traduite en francais avec l'explication du sens litèral du sens spirituel. Tirèe des Sainte Pères des Auteurs Ecclèsiastique nouvelle edition, tome VIII «*Psaume L*», «*sens literal et spirituel*»,

Folosirea cu neîntrecut talent a paralelismului îl determină pe psalmist să folosească cuvinte sinonime ca «avon» עָוֹן «fărădelege» (gr. ἀνομια) și «chataach» חַטָּאָה «păcat», «greșeală» (gr. ἡ ἁμαρτια) sau «kabas» כָּבַס «a spăla» (gr. πλυνώ) și «tahar» טָהֵר «a fi curat» (gr. καθάριςω) care în fond însemnează același lucru, cu deosebirea că cuvântul păcat are termeni diferiți în ce privește, după caz, o categorie anume de păcat raportat la un anumit grad de încălcare a preceptelor legii mozaice, iar spălarea se referă la curățirea trupească, la curățirile levitice făcute în împrejurări diferite după un ritual dat, sau desemnează curățirea morală, completă, desăvârșită[62].

Psalmistul își dă seama că are nevoie nu numai de o simplă spălare trupească printr-un anumit ritual, ci el vrea să spele și rănile sufletești făcute de păcat, el cere spălare cu desăvârșire, o curățire, o purificare, care să cuprindă întreaga ființă, atât de păcatul făcut față de om, cât și față de Dumnezeu,

«Augustin, Ambroise, Bellarmin, Jeronim Sav., Theodor), Paris, 1784, p. 407.

[60] Al. Gl. VIGOUROUX, *La Sainte Bible*, tome III, Paris, 1919, p. 261

[61] Dr. Dragomir DEMETRESCU, *op. cit.*, p. 27

[62] Mgr. Mircea BASARAB, *Psalmul LI/L, Ideea de rugăciune și Jertfă*, în «Studii Teologice», an XIII, nr. 7-8, 1961, p. 413. Cuvântul «avon» עָוֹן înseamnă «păcat, fărădelege», iar după unii comentatori : «pervertirea calităților morale» (FILLION, vezi nota 9). Apoi חַטָּאָה (chataach) însemnează «păcat împotriva lui Dumnezeu» (Mgr. M. BASARAB), dar și «murdăria, rătăcirea» (FILLION). In privința verbelor «kabas» și «tahar» טָהֵר FILLION găsește potrivită traducerea prin : «a spăla într-un fel foarte dur, sfărâmând și lovind cu forța» și respectiv : «a purifica, a spăla», acesta din urmă întrebuințat la Levitic 13, 6 וְטִהֵרוֹ (vetiharu) «și să-și spele» (FILLION, *op. cit.*, p. 157).

o dezrădăcinare a păcatului, deci o smulgere din rădăcini a acestuia, o îndepărtare chiar și de tot ce urmează gândului la el sau săvârșirii lui.

O mare necurățire nu se poate îndepărta decât dacă este spălată. Cu cât nelegiuirea de care David se simte vinovat este mai mare, cu atât mai mult era necesar ca Dumnezeu să-l spele pentru a-l face pur, ceea ce face îndeosebi printr-o mare infuzie din partea Sa de a ierta și din dragostea Sa. In rugăciune psalmistul trăiește conștiința îndepărtării din păcat și deși fusese iertat, el are nevoie de un belșug de dragoste divină și de putere pentru transformare deplină «abisul păcatelor cheamă în ajutor abisul harurilor, abisul fărădelegilor cheamă abisul îndurării, pentru ca abisul îndurării să absoarbă abisul fărădelegilor»[63]. Este nevoie de o trecere cu vederea a fărădelegii, nici de o spălare în urma căreia ar mai rămâne încă neînsemnate semne, ci de o restaurare prin purificare (foc curățitor), o transformare totală a ființei într-o stare de virtute.

Sf. Ambrozie al Milanului și Sf. Chiril al Alexandriei se aseamănă în a constata că David nu cere să fie spălat deseori, cât mai ales să fie spălat deplin, căci mijloacele prevăzute de Lege nu erau depline nici desăvârșite (*Evrei* 9, 1-10) și tinde profetic «către acel mijloc desăvârșit de curățire . . . grăbindu-se către mijlocul mulțumită căruia se împlinește toată dreptatea (*Matei* 3, 15), către Taina Botezului . . .»[64]

Exprimarea gândurilor prin repetiție și insistență este dovada stăruinței bazată pe încredere deplină în îndeplinirea celor cerute.

[63] J. SAVONAROLA, *Dernière Méditation*, Friburg, 1943, p. 17, citat de Mgr. Mircea BASARAB, *op. cit.*, p. 418

[64] Sf. AMBROZIE AL MILANULUI, ***Psalmul 50***, p. 59 ; Sf. CHIRIL AL ALEXANDREI, *op. cit.*, p. 55

Versetul 4 :

«***Că fărădelegea mea eu o cunosc și păcatul meu înaintea mea este pururea***».

In textul ebraic :

5 כִּי־פְשָׁעַי[a] אֲנִי אֵדָע וְחַטָּאתִי נֶגְדִּי תָמִיד׃

In Septuaginta :

5 ὅτι τὴν ἀνομίαν μου ἐγὼ γιγνώσκω, καὶ ἡ ἁμαρτία μου ἐνώπιόν μού ἐστιν διὰ παντός.

Intre cele două versiuni există unele deosebiri, iar traducerea românească corespunde textului grecesc. Astfel, în prima parte a textului ebraic pentru termenul de «fărădelege» este folosit cel de «fesa» פְּשָׁעַי în loc de עָוֹן «avon» ca în versetul anterior și este la plural și nu la singular ca în Setuaginta și în traducerile românești. Explicația stă în aceea că fără vocale cuvântul ebraic respectiv este la fel și la singular și la plural și cum vocalele au fost așezate de masoreți (sec. VIII-IX d. Hr.), traducătorii Septuagintei l-au considerat la singular ca și termenul din partea a doua a textului חַטָּאת «chataah»[65]. David este conștient de gravitatea păcatelor, își

[65] Cuvântul פְּשָׁעַי «fesaai» ca și în primul verset al psalmului (în textul ebraic versetul 3) este substantiv, genul masculin, numărul plural, de la פֶּשַׁע «fesa» = «păcat», însoțit aici de sufixul persoanei I, singular, masculin. El mai are sensul de «delict, vină, urmările păcatului, jugul păcatului» (Mgr. M. BASARAB, *op. cit.*, p. 413), sau de

recunoaște și mărturisește toate fărădelegile, dar păcatul cel mai recent îi stă mustrător permanent în conștiință. El este neliniștit și simte oroarea și sufletul său se deșteaptă căindu-se și cerând cu încredere iertare. Păcatul «neliniștește și torturează . . . el este totdeauna împotriva mea»[66] lămurește unul dintre comentatori starea psalmistului.

David își recunoaște păcatul și acest act nu este puțin lucru, mai ales că-l face cu calm și cu răbdare, fără să se lase copleșit de povara ce o duce datorită faptului că acela îi stăruie în conștiință. «Are înaintea ochilor săi propria-i rătăcire - zice Sfântul Ambrozie al Milanului - în orice clipă păcatul său bate la ușă conștiinței sale neîngâguindu-i nici liniște nici uitare . . . se macină chinuindu-se în sine însuși. Dar e dovada de cuget cu adevărat deplin sănătos să simți rana păcatului . . . și unde există o conștiință a durerii acolo este și o conștiință a propriei vieți, căci a simți este semnul puterii și funcțiunii vitale . . . Cine se acuză e drept și cine e drept e înțelept cu duhul»[67].

Sf. Ioan Casian recomandă ca cei ce fac pocăință să repete într-una cuvintele lui David «fărădelegea mea eu o cunosc și păcatul meu înaintea mea este pururea», în așa fel încât ajungând la conștiința păcătoșeniei și a necesității ridicării să poată să obțină iertarea[68]. Dacă omul își recunoaște

«crimă» ; Pr. drd. Gh. JERPĂLĂU, *Ideea de pocăință în vechiul Testament*, în rev. «Glasul Bisericii», nr. 10-12, 1984, p. 746.

[66] Dr. Iuliu OLARIU, *Explicarea psalmilor din Orologiul (Ceaslov)*,Caransebeș, 1901, p. 591 ; Pr. Prof. N. NEAGA, *Aspectul pastoral al Psalmului 50,* în rev. «Glasul Bisericii», nr. 7-9, 1977, p. 626

[67] Sfântul AMBROZIE, *Psalmul 50,* p. 60-62

[68] «. . . Cât timp, așadar, facem pocăință și avem remușcări amintindu-ne de greșalele noastre este necesar ca ploaia de lacrimi podidite din mărturisirea păcatelor să stingă focul conștiinței noastre. Când cuiva neclintit în smerenia inimii și în întristarea duhului, amintirea acestor păcate i s-a risipit în osteneli și suspine și cu mila lui Dumnezeu i-au fost smulși din inimă și din mădulare spinii conștiinței, este sigur că a ajuns la termenul

greșala față de Dumnezeu ca și regele David, aceasta înseamnă că el dorește să fie mereu aproape de Creatorul său și cere o reînnoire supranaturală, o apropiere de Domnul[69]. Acest lucru cere însă umilință și răbdare.

Cunoașterea păcatelor proprii, un amănunțit examen de conștiință, o cercetare atentă a eului propriu, examinarea atentă a gândurilor și faptelor în permanent raport cu legea divină. Și glasul conștiinței mângâie pe cei ce fac bine și ceartă pe cei ce fac răul. Iar cei ce-și dau seama de rău ajung la cunoștiința păcatului, adică îl recunosc. Coborârea în adâncul sufletului prin a descoperi o stare de păcat este strâns legată de necesitatea ridicării dintr-o astfel de stare. Ochii sufletești ai conștiinței văd decăderea și scânteiază de dorul ridicării, al ștergerii acestei poveri, al îndepărtării din negura păcatului, spre lumina divină.

Versetul 5 :

«***Ție unuia am greșit și rău înaintea Ta am făcut, așa încât drept ești Tu întru cuvintele Tale și biruitor când vei judeca Tu***».

In originalul ebraic :

לְךָ לְבַדְךָ חָטָאתִי וְהָרַע בְּעֵינֶיךָ עָשִׂיתִי לְמַעַן תִּצְדַּק[6]

---

răbdării și la meritele bunăvoinței divine, curățit fiind de tina păcatelor săvârșite». Sfântul Ioan CASIAN, *Despre scopul pocăinței și semnele iertării*, trad. rom. în col. «P.S.B.», Buc., 1990, p. 457

[69] Diac. Asist. Emilian CORNIȚESCU, *Sensul rugăciunii după Vechiul Testament*, în rev. «Ortodoxia», nr. 3, 1983, p. 400 ; Mgr. M. BASARAB, *op, cit,* p. 417

בְּדָבְרֶךָ [a] תִּזְכֶּה [b] בְּשָׁפְטֶךָ ׃

In Septuaginta :

6 σοὶ μόνῳ ἥμαρτου καὶ τὸ πονηρὸν ἐνώπιόν σου ἐποίησα, ὅπως ἂν δικαιωθῇς ἐν τοῖς λόγοις σου καὶ νικήσῃς ἐν τῷ κρίνεσθαί σε.

Textele ambelor versiuni sunt aproape identice cu următoarele deosebiri :

a. primele două cuvinte din textul ebraic conțin de două ori pronumele «ție» pentru a întări mai mult o afirmație, traducându-se prin «Ție, numai Ție».

b. al treilea cuvânt derivat din verbul חָטָא – "a greși, a păcătui împotriva omului și împotriva lui Dumnezeu" este tradus în Septuaginta printr-o formă a verbului ἁμαρτάνω = a greși, a păcătui astfel fiind și în limba română, cuvântul exprimând ideea păcatului la modul general ;

c. In timp ce în textul ebraic cuvântul «beeneka» בְּעֵינֶיךָ are sensul de «în ochii tăi», traducătorii Septuagintei au găsit că este o expresie și traduc printr-un adverb ενωπιον «înaintea», cum avem și în românește.

d. în partea a doua a versetului verbul דָּבַר «a cuvânta, a ordona, a vorbi», din textul ebraic, este tradus în cel grecesc printr-un substantiv la plural «τοῖς λόγοις» «cuvintele»[70].

---

[70] Textul începe cu cuvintele לְךָ לְבַדְךָ «leca levadeca» לְךָ - prepoziție cu dativul, plus sufixul pers. a IIa masculin ; - adverbul לְבַדְךָ «lvadca» לְבַד [levad] «singur», plus sufixul persoanei a II[a] singular, masculin. Repetarea este atât un element retoric cât mai ales un mijloc de întărire.

Intr-o traducere mai liberă psalmistul se exprimă astfel : mărturisesc că dacă ar fi să stau la judecată spre a se cunoaște dacă este temeinică hotărârea Ta asupra mea și dacă este justă pedeapsa ce mi se cuvine din partea Ta, Tu te-ai arăta adevărat și drept în hotărârea pe care o promiți, fără prihană și biruitor Te-ai vădi în judecata Ta.

Păcatul este o jignire împotriva lui Dumnezeu, împotriva sfințeniei și dreptății. David vede păcatul său în oamenii pe care i-a insultat și acesta se ridică la Dumnezeu care a fost insultat în aceștia. Așa, tot păcatul devine pentru el un păcat împotriva lui Dumnezeu. El nu-l tăgăduiește ci îl mărturisește. Numai Dumnezeu cunoaște toate păcatele. Prin păcat se strică armonia dintre om și Dumnezeu și nu este păcat care să fie ascuns și să rămână nepedepsit. Pedepsei îi urmează suferințe și în ultimă instanță moartea căci «plata păcatului este moartea» (Romani 6, 23). David recunoaște că a păcătuit în fața lui Dumnezeu : «Am făcut ce este rău pentru ochii Tăi,

---

- חָטָאתִי «chatati» perfectul qal, pers. I, singular, de la vechiul «chata» חָטָא = «a greși» , verb «terția - guturalis» și «lamed - alef». Se traduce prin «am păcătuit». Septuaginta traduce prin «ημαρτον» aorist II de la verbul «ἁμαρτάνω, – σόμαι – ἥμαρτον» «a greși, a păcătui». Fidele Septuagintei, traducerile românești redau prin genericul «a greși», fără a exprima o categorie de păcat, așa cum am observat că există în originalul ebraic mai multe cuvinte desemnând fie vina, fărădelegea, crima, greșala etc.

- בְּעֵינֶיךָ «beeineika» = «în ochii tăi» : Prepoziția בְּ [be] în substantivul עַיִן «ayn», «ochi», statul construct, genul feminin, nr. plural, plus sufixul persoanei a II-a, masculin, singular, «în ochii tăi», Septuaginta folosind un adverb de loc, sensul fiind acesta și în original.

- בְּדָבְרֶךָ «bedavreka», בְּ «în», prepoziție ; infinitiv absolut qal de la verbul «davar» דָּבַר = «a cuvânta, a vorbi, a zice, a ordona», cu sufixul persoanei a II-a, masculin, singular.

ceea ce Tu găsești de condamnat»[71] «el a păcătuit numai în fața lui Dumnezeu, pentru că într-adevăr, fiind Rege, și neavând ca judecător decât pe Dumnezeu . . . Judecătorul suveran al regilor și al popoarelor. . . nu există de altfel, zic Sfinții Părinți decât Dumnezeu singur care să poată acuza pe om de păcat, pentru că numai El este fără de păcat și cel care este păcătos nu este în drept să judece un alt păcătos»[72]. David n-a păcătuit împotriva unui om, pentru că nu este supus pedepsei din partea nici unui om «Am păcătuit tocmai împotriva Ta pe care nici gândurile ascunse, nici tainele inimii nu-l înșală, dar m-ai împins să trăiesc în virtute și m-ai învățat legea Ta»[73].

Psalmistul recunoaște dreptatea lui Dumnezeu, care se vădește în judecarea corectă a nelegiuirii sale : «Dumnezeu este plin de îndurare . . . arată milă . . . iartă vina și răzvrătirea, dar nu lasă nepedepsit pe cel ce păcătuiește» (Ieșire 34, 6-7). Sentința pe care o va rosti Domnul - zice Sf. Ambrozie - nu va fi decât una dreaptă, cuvintele cu care va ordona pedeapsa îl vor vădi drept : «El pune înaintea ochilor tăi binefacerile Sale, pentru ca astfel zicând, pe temeiul acestor binefaceri, tu să judeci despre ceea ce va trebui să îndreptezi pentru ca să nu te faci tot mai vinovat și ca vina ta să nu se facă și mai mare, tu care nu te-ai arătat vrednic de binefacerile dumnezeiești : Ce ți-am făcut ? zice El, privindu-se oarecum în postura de pârât și punându-te pe tine în situația de judecător»[74]. Același comentator ajunge la concluzia că pedepsele îngăduite de dreptatea lui Dumnezeu sunt mijloace de vindecare a păcătosului și căi spre virtute, iar Domnul este dezvinovățit când se proclamă dreptatea, justificarea Domnului în fața

---

[71] FILLION, *La Sainte Bible*, tome IV, Paris, 1913, p. 157
[72] *La Sainte Bible*, Paris, 1784, p. 408
[73] Sfântul AMBROZIE AL MILANULUI, ***Psalmul 50***, p. 64
[74] *Ibidem*, p. 65

oricărui om pentru pedeapsa dată în urma judecății ; fiind făcută prin însăși mărturisirea celui care grăiește[75], care îl declară victorios în judecata Sa pe Domnul, ca mărturie a dreptății, prilej cu care și el la rândul lui este dezvinovățit și împăcat cu Dumnezeul său.

Sfântul Grigore cel Mare referindu-se la ultimele cuvinte ale versetului găsește și o explicație a situației de moment, dar și o profeție care avea să se împlinească în vreme prin Mesia, dând trei interpretări posibile :

1. «Toți cei care au fost judecați, chiar fiind foarte virtuoși, au primit judecata aceasta fără sentimentul vreunei nedreptăți, căci ei toți au păcătuit înainte mai mult sau mai puțin ; dar Tu când ai primit sentința unei morți nedrepte, pentru că - dintre toți oamenii erai singurul fără de păcat, Tu ai ieșit biruitor - asupra tuturor celor care au îndurat judecata - când vei fi judecat tu Dumnezeu Tatăl în Fiul Tău, sau Tu Cuvântul întrupat».

2. Sau încă : «Justifică-mă, pentru ca Tu să fii îndreptățit întru cuvintele Tale. Tu mi-ai promis că te vei întrupa în urmașii mei, oare nu sunt eu nedemn de a-ți da carne în posteritatea mea ?» Și «Judecat, el a învins, pentru că pe cei a căror sentință a îndurat-o în timp, fiind condamnat de ei la

[75] *Ibidem*, p. 66 : «David zice : «Am păcătuit înaintea Domnului. Astfel s-a dezvinovățit înaintea Domnului, el care nu avea îndrăzneala să tăgăduiască păcatul . . . ci se pocăiește, nu refuză să recunoască păcatele sale. Prin urmare, de vreme ce David avea să vie înaintea ochilor fărădelegea sa, el nu tăgăduia, ba chiar se și rușina ; el nu tăgăduia ceea ce recunoștea, iar prin faptul că el tăgăduia, îndeplinea prin urmare un act de pocăință a rațiunii sale și astfel prin mărturisirea păcatului său el dezvinovățea pe Domnul și era și el la rândul său dezvinovățit de Domnul. Domnul, prin urmare, este dezvinovățit când se proclamă dreptatea sa și când se cere iertarea lui. In același timp el dezvinovățește pe acela care recunoaște, și el este îndreptățit prin cuvintele sale precum este scris : «Fă tu însuți socoteala ca să te dezvinovățești.».

moarte, el - printr-o judecată dreaptă - l-a pedepsit și condamnat la o moarte eternă».

3. «Tu ai promis celor drepți o împărăție veșnică și ai pregătit sufletele ce iubesc virtutea, răsplata vieții eterne. Dar dacă tu nu ne justifici nici pe mine, nici pe alții ; n-ai să găsești pe nimeni pe care să nu-l condamni. Justifică-mă, deci, pentru ca îndreptățite să-ți fie cuvintele și biruind să stai la judecată. Ei te judecă, cei ce neagă răscumpărarea după păcat și care pretind că iertarea păcatelor nu e acordată nimănui. Tu vei ieși biruitor asupra lor . . . [76].

Biruința deplină asupra păcatului și a morții a venit prin Iisus Hristos, Fiul Lui Dumnezeu întrupat pentru mântuirea neamului omenesc.

Versetul 6 :

«***Că iată întru fărădelegi m-a zămislit și în păcate m-a născut maica mea***».

Textul ebraic :

7 הֵן־בְּעָוֹן חוֹלָלְתִּי וּבְחֵטְא יֶחֱמַתְנִי אִמִּי׃

In Septuaginta :

7 ἰδοὺ γὰρ ἐν ἀνομίαις συνελήμφθην,
καὶ ἐν ἁμαρτίαις ἐκίσσησέν με ἡ
μήτηρ μου.

[76] Sfântul Grigore cel Mare, citat de Ștefan Augustin Doinaș, *Marginalia la Psalmi. **Psalmul 50***, în rev. «Sec. XX», «Cultură și spiritualitatea israeliană», nr. 7-12, București, 1990, p. 151.

Diferența care există între cele două versiuni constă în aceea că termenii «fărădelege» și «păcat» עָוֹן, חַטָּאת se află în textul ebraic la singular, iar în cel grecesc la plural ἀνομίας ἁμαρτίαις, observându-se că cuvântul corespondent al termenului ebraic din prima parte a textului este folosit în traducerea grecească în a doua parte a textului, iar cuvântul care corespunde celui din partea a doua a originalului, este folosit în textul grecesc în prima parte. Aceasta se justifică prin faptul că cele două cuvinte ebraice mai au și înțeles colectiv. In limba română cuvintele respective sunt la plural, urmând Septuagintei.

Psalmistul mai aduce un argument al rugăciunii sale stăruitoare, fără însă să se dezvinovățească de aceasta și fără să învinuie pe nimeni. El îi amintește lui Dumnezeu starea tristă că din clipa zămislirii a fost pornit spre fărădelege și, cu înclinare spre tot ce este rău l-a primit mama sa în pântece pentru ca să-l nască. Nu este o nelegiuire a părinților că l-au conceput, căci despre Iesei și soția sa nu aflăm nimic rău în scrierile Vechiului Testament, iar cuvânt psalmistului se referă la o alunecare a firii spre păcat, cu care se naște orice om, dar care poate fi stăpânită prin liberatea de voință cu care este înzestrat și care, nestăpânită, naște păcatul sub toate formele sale. David se învinovățește pe sine : deși știa acest lucru s-a lăsat biruit de slăbiciune și a păcătuit. El deplânge cu lacrimi adevărul că de la Adam toți urmașii primesc odată cu viața această slăbiciune a firii.

Psalmistul nu vrea să impute mamei sale ca păcat că l-a conceput, ci înțelesul poate fi numai că el a păcătuit din cele dintâi începuturi ale sale : mama lui l-a zămislit ca pe un

păcătos și nedrept[77]. Aflăm aici textul de referință privitor la universalitatea păcatului strămoșesc.

Unul din argumentele grăitoare că aici este vorba de păcatul strămoșesc este însăși folosirea la singular a termenului «avon» עָוֹן = «a păcătui, fărădelege» și nu la plural așa cum se exprimă în versetul 4 «că fărădelegile mele le cunosc» (în originalul ebraic) deci fărădelegile lui sunt una și fărădelegea cu care a fost primit pentru a fi născut este alta. Păcatul cu care este convins că s-a născut David este păcatul cu care se naște orice om, păcatul moștenit de toți oamenii de la Adam, numit «păcatul strămoșesc» : «Fiindcă (prin Adam) toți au păcătuit și sunt lipsiți de slava lui Dumnezeu» (Romani 3, 23) «de aceea, precum printr-un om a intrat păcatul în lume și prin păcat moartea, așa și moartea a trecut la toți oamenii, pentru că toți au păcătuit în el» (Romani 5, 12). Este vorba deci, de "universalitatea stricăciunii înnăscute" (Facere 8, 21)[78], pe care psalmistul o recunoaște spre a se menține în umilință, în temerea de Dumnezeu și în încrederea numai în sine, realitate însă la care omul se gândește foarte rar și tocmai pentru că nu-și aduce aminte de ea se lasă pradă pornirilor spre păcat»[79]. Deci, «David îi prezintă lui Dumnezeu această tristă stare nu ca o scuză, ci ca un act al milei divine»[80]. Adu-ți aminte că țărână suntem, Tu care cunoști zidirea noastră (Ps. 102, 14), dar Care «mi-ai dat viață, și bunăvoința Ta și puterea Ta de grijă» (Iov 10, 12).

Psalmistul nu condamnă procrearea în cadrul legitim al căsătoriei, Sfinții Părinți care comentează afirmația psalmistului sunt întru totul de acord că «nunta este în mod

[77] Dr. I. OLARIU, *op. cit.*, p. 60
[78] Pr. Prof. N. NEAGA, *Explicarea **Psalmului 50***, p. 20
[79] Dr. Gherasim TIMUȘ, *op. cit.*, p. 642
[80] A. CRAMPON, *Le Livre des Psaumes*, Paris, 1930, p. 262.

recunoscut cinstită și în afară de orice reproș înaintea lui Dumnezeu, . . . căsătoria este un lucru bun, uniune conjugală, un lucru sfânt»[81], deci nu actul zămislirii este un păcat. Părintele D. Stăniloae comentând cuvintele psalmistului subliniază că în viziune creștină : «pruncul nu pomenește păcatul strămoșesc prin însuși faptul zămislirii din împreunarea părinților, mai ales când ei sunt creștini. Acest păcat vine de la primii oameni, de dincolo de voia părinților. Sau chiar dacă nașterea e supusă păcatului, valoarea ei nu este anulată de Dumnezeu. Și cel născut poate fi curățit de păcatul strămoșesc prin unirea cu Hristos în Botez»[82].

Astfel David întrevedea împlinirea proorociei rostită lui de Natan (II Regi 7, 12-10) ziua aceea în care Domnul «va încheia un nou legământ cu «casa lui Israel» cel duhovnicesc, când va trimite pe Fiul Său cel unul născut «să ia tronul lui David» cel duhovnicesc și să întemeieze împărăția Sa pe pământ»[83]. «Căci ceea ce era cu neputință legii, care era slabă prin trup, a săvârșit Dumnezeu trimițând pe Fiul Său întru asemănarea păcatului și pentru păcat a osândit păcatul în trup, ca să se împlinească dreptatea lui Dumnezeu în noi, care nu umblăm după trup, ci după duh» (Rom. 7, 25 ; 8, 3-4). Iisus Hristos nu s-a născut cu păcatul strămoșesc, n-a avut păcate personale și El a dat posibilitatea ca prin jertfa Sa să se șteargă păcatele tuturor celor care cred în El, iar prin Taina Botezului să se șteargă și păcatul strămoșesc.

[81] Sf. CHIRIL AL IERUSALIMULUI, *Tâlcuirea Psalmilor, **Psalmul 50***, trad. rom. de Pr. Prof. D. Stăniloae, în rev. «Mitropolia Olteniei», nr. 1, 1991, p. 556.

[82] *Ibidem*, nota 478, p. 56.

[83] Pr. Dr. Gh. LITIU. *op. cit.*, p. 15.

Versetul 7 :

«***Că iată adevărul ai iubit, cele nearătate și cele ascunse ale înțelepciunii Tale mi-ai arătat mie.***»

In originalul ebraic :

[8]הֵן־אֱמֶת חָפַצְתָּ בַּטֻּחוֹת[a] וּבְסָתֻם חָכְמָה תוֹדִיעֵנִי

In Septuaginta :

8 ἰδοὺ γὰρ ἀλήθειαν ἠγάπησας, τὰ ἄδηλα καὶ τὰ κρύφια τῆς σοφίας σου ἐδήλωσάς μοι.

Prima parte a textului ebraic este «iată adevărul ai iubit în cele nearătate», iar a doua parte : «și în care sunt ascunse înțelepciunea mi-ai arătat». Textul grecesc adaugă în prima parte conjuncția γὰρ «căci», iar cuvintele בַּטֻּחוֹת «vatuhot» (în cele nearătate) și וּבְסָתֻם «uv satum» (în cele care sunt ascunse) sunt reproduse în grecește prin acuzativ τὰ ἄδηλα și τὰ κρύφια, dând nuanțe diferite fără însă să le depărteze de ideea de fond a textului[84].

[84] Cuvântul בַּטֻּחוֹת «vatuhot» este format din prepoziția inseparabilă בְּ «în», vocala articolului הַ «ha»și substantivul טֻּחוֹת «tuhot» = «rărunchi», cele din lăuntru, cele ascunse, cele nearătate», având în limba ebraică formă doar pentru plural. Cuvântul וּבְסָתֻם «uvesatum»

«Cel sfânt și adevărat» (Apoc. 3, 7) a descoperit oamenilor voia Sa, poruncile Sale (ps. 110, 7), care sunt «legi ale adevărului» (Neemia 9, 13), Legea Vechiului Testament fiind «dreptarul cunoștinței și al adevărului» (Romani 2, 20), adevărul însemnând sfințenie și dreptate (Tobit 3, 2) împlinirea fidelă a voinței divine și Dumnezeu iubește adevărul, care se găsește practic într-un suflet voinței lui Dumnezeu»[85]. Dumnezeu cere adevărul și dreptatea de la toți oamenii. David căruia i-a descoperit atâtea taine ascunse ale înțelepciunii era chemat în chip deosebit să împlinească adevărul și dreptatea. El se roagă : «Doamne care ceri omului o dreptate interioară și adevărată dă-mi ajutor pentru a o forma în mine, nu m-ai învățat ca pe ceilalți Sfânta Ta Lege, ci mi-ai descoperit tainele ascunse ale cumințeniei umane și mi-ai arătat câteva din planurile Tale de salvare a omenirii prin Mesia. Aceste descoperiri, pe care le-am primit și de care am abuzat fac mai mare gravitatea greșelilor mele, deci ai milă de mine. Îți place ca adevărul să fie din adâncul inimii, fă-mă să cunosc înțelepciunea înlăuntrul meu. Cele nearătate și cele ascunse ale înțelepciunii Tale mi-ai descoperit, ca să nu-mi acopăr păcatele mele ci să Ți le mărturisesc, să mă pocăiesc, să mă îndreptez și să-ți cer iertare[86]. David se roagă «să capete înțelepciune ca să înlăture o nouă cădere»[87], adică să-i arate felul cum să-și alcătuiască o nouă viață. El cere să vadă mai clar propriul său rău,[88] pentru că el recunoaște că Dumnezeu i-a revelat mai

---

este format din conjuncția וְ «și», prepoziția בְּ «în» și participiul *qal*, pasiv, de la סָתַם «sacham», «a ascunde, a acoperi».

[85] A. CRAMPON, *op. cit.*, p. 136.

[86] *Ibidem*, p. 263 ; VIGOUROUX, *op. cit.*, p. 263

[87] Mgr. M. BASARAB, *op. cit.*, p. 418.

[88] A. GEORGE, Prier les Psaumes, Paris, 1960, p. 114.

multe taine «cele nearătate» fiind cuvinte pe care Origen[89] le consideră un argument intern de netăgăduit al inscripției psalmului și deci nu o simplă compoziție a lui David. cele descoperite prin Lege sunt doar «semne» (I Cor. 1, 23). Iar Iisus Hristos «s-a făcut pentru noi înțelepciune de la Dumnezeu și dreptate și sfințire și răscumpărare» (I Cor. 1, 30). Nu sunt mulți înțelepți (omenește) «după trup» nu sunt mulți puternici, nu sunt mulți de neam bun» (I Cor. 1, 26), dar toți sunt pătrunși de acea înțelepciune de sus al cărei început este smerenia și frica de Dumnezeu, care deosebește cele bune de ispite diavolești, care făptuiește binele și urăște păcatul[90] fără a-și socoti pentru sine nici un merit, nici o laudă, ci lui Dumnezeu de la care vine toată darea cea bună și tot darul desăvârșit «iar înțelepciunea cea de sus întâi este curată, apoi pașnică, îngăduitoare, ascultătoare, plină de milă și de roade bune, neîndoielnică și nefățarnică» (*Iacob 3,* 17). Și de este cineva din voi lipsit de înțelepciune să o ceară de la Dumnezeu - îndeamnă Sf. Apostol Iacob - cel ce dă tuturor fără deosebire și fără înfruntare și i se va da» (*Iacob* 1, 5).

Adevăratele Taine ale înțelepciunii văzute de David, sunt după Sf. Ambrozie[91] cele pe care încă Dumnezeu nu le-a

---

[89] ORIGEN, *Filocalia*, traducerea românească în colecția «P.S.B.», nr. 7, Buc., 1982, p. 390.

[90] Pr. Gh. LIȚIU, *op. cit.*, p. 21.

[91] «Cuprins de o adevărată stare de lucruri, David și-a îndreptat privirea spre sferele cele mai de sus ale Duhului său și vederea s-a cufundat în îndepărtatul viitor, el deosebi comorile înțelepciunii și ale științei (Coloseni 2, 3) cuprinse în Hristos, *el a văzut înainte Taina Botezului* și cuprins de admirație în fața harului el a strigat deodată : «Că iată adevărul ai iubit, cele nearătate și cele ascunse ale înțelepciunii Tale mi-ai arătat mie» (Ps. 50, 7). Tainele, ele înseși nu sunt inexplicabile și dimpotrivă ele sunt explicabile ; cele tainice și misterele înțelepciunii nu sunt de nepătruns, dar ele nu sunt descoperite. Prin această noțiune el definește *lucrurile care nu s-au descoperit nimănui*. «Cele ce ochiul n-a văzut și urechea n-a auzit și la

descoperit oamenilor și care se vor descoperi în Hristos «Cele ce ochiul n-a văzut și urechea omului n-a auzit și la inima omului nu s-a suit» (I Cor. 2, 9).

Dumnezeu i-a descoperit omului adâncurile înțelepciunii Sale și dorește ca el să aibă în adâncul ființei sale (în rărunchi) conștiința acestei descoperiri și să-și conformeze viața poruncilor divine.

David cere o înțelepciune intimă care să-l ajute să scape și de resturile și de urmările păcatului.

Versetul 8 :

«Stropi-mă-vei cu isop și mă vei curăți ; spăla-mă-vei și mai vârtos decât zăpada mă voi albi».

In originalul ebraic :

9 תְּחַטְּאֵנִי בְאֵזוֹב וְאֶטְהָר תְּכַבְּסֵנִי וּמִשֶּׁלֶג אַלְבִּין׃

In Septuaginta :

9 ῥαντιεῖς με ὑσσώπῳ καὶ καθαρισθήσομαι πλυνεῖς με, καὶ ὑπὲρ χιόνα λευκανθήσομαι.

inima omului nu s-a suit, pe acestea le-a găsit Dumnezeu celor ce-L iubesc pe El.» (I Cor. 2, 9). De aceea, văzând aceste lucruri el a zis : «Iată de acum nu în umbră nici în închipuire, nu într-un simbol, ci într-adevăr *lumina devenită văzută*, începe să strălucească. Iată de acum îmi imaginez realitatea, eu înțeleg splendoarea realității, acum o Doamne Dumnezeul nostru, eu Te voi adora cu o și mai mare dragoste. «Căci, iată adevărul, ai iubit !» Căci nu ca prin oglindă, ci față către față, mi te vei arăta mie, o Hristoase, *eu Te-am găsit în cele tainice* (Cântarea Cântărilor 3, 4). Iată adevăratele taine ale înțelepciunii, care lămuresc cele ascunse ale Duhului». Sf. Ambrozie, Ps. 50, trad. cit., p. 68. Civintele au deci caracter profetic.

Acest verset este tradus cu fidelitate de versiunea greacă din originalul ebraic, astfel încât există o concordanță perfectă între sensul originalului și cel redat de textul grecesc, mergând până acolo încât textul grecesc întrebuințează chiar și cuvintele ce corespund vorbirii figurate din cel ebraic.

Isopul, în ebraică אֵזוֹב «ezov»[92] este «o plantă parfumată persistent, deseori menționată în actele de purificare»[93]. Este cunoscut și ca un «arbust mic, frumos ordonat . . . cultivat adesea ca o plantă ornamentală»[94] care crește în locuri secetoase precum și prin ruine (III Regi 5, 13), având «florile albe ori albastre și frunzele ca un fel de lână moale»[95] sub forma unui mănunchi.

Isopul este foarte des folosit în Biblie, îndeosebi în ritualul jertfelor (Ieșirea 12, 22 ; 14, 4, 6 ; 49, 51) Numeri 19, 6, 17) la curățirile de lepră,[96] în curățirile levitice (Levitic 14, 4 6-7, 51, 52), era apoi folosit ca ingredient sau sub formă de mănunchi pentru a stropi, asemenea busuiocului în slijbele noastre.

[92] Biblia Hebraica, *ed. cit.*, p. 180. Cuvântului îi corespunde termenul grecesc «hisopos» ὕσσώπος pe care Vulgata îl traduce cu «hyssopus», denumind planta pe care botaniștii în majoritate au botezat-o «Hyssopus» spicata oficinalis» (Pr. Dr. T. Negoiță, Studii biblice, VII, *Plante amintite în Biblie*, București, 1941, p. 12)

[93] T.O.B., p. 142

[94] Valter BUTURUGĂ, *Enciclopedie de etnobotanică românească*, Ed. Științifică și Enciclopedică, Buc., 1979, p. 126 ; Prof. M. Niță, *Plantele și animalele întâlnite în Sfânta Scriptură*, în rev. «Mitropolia Olteniei», nr. 2, 1991, p. 43

[95] Hieronim BUTUREANU, *Manual de Arheologie biblică*, Iași, 1878, p. 24 - 25

[96] A. CRAMPON, *op. cit.*, p. 263

Dinaintea lui Moise evreii atribuiau isopului puterii curățitoare[97] acestea devenind simbol al curăției, credință exprimată și de către David în versetul 8 al Psalmului 50.

Vigouroux[98] consideră invocarea lui David drept o aluzie la ceremonia pascală din epoca ieșirii evreilor din Egipt, când casele evreilor ale căror uși se stropeau cu un buchet de isop și sângele mielului pascal erau la adăpost de loviturile îngerului exterminator.

O ramură de isop avea să fie folosită când Mântuitorul era pe cruce (Ioan 19, 29), ca suport al buchetului îmbibat în oțet și amândouă au fost ridicate în vârful unei trestii (Matei 27, 48 ; Marcu 15, 36)[99].

David își amintește de prescripțiile Legii, simte nevoia unei curățiri, dar face apel la un act de curățire, care este tipul curăției desăvârșite, adevăr care este descoperit lui de Dumnezeu și este profetit de el (mă vei spăla, mă vei curăți) ca fiind posibil în viitor.

Stropirea cu isop folosită des în curățirea leproșilor semnifică, după, Sf. Grigorie cel Mare, «umilința lui Hristos»... și prefigurează : «purificarea prin sângele lui Iisus»[100]. David, respectând legea lui Moise, după care cei necurați se stropeau cu apă și cu cenușa unei victime adusă jertfă, folosind un mănunchi cu isop cu lână roșie, ca urmare a descoperii lui Dumnezeu, după cum ne lămurește Sfântul Ambrozie, proorocește despre o victimă neobișnuită ca «prin sângele lui Iisus Hristos. . . să fie spălat și purificat și să primească o culoare albă care să o întreacă pe cea a zăpezii. . . Și toți care,

[97] Pr. Gh. GHEȚIA, *Plante și aromate biblice*, în rev. «Mitropolia Banatului», 1959, nr. 11-12, p. 83

[98] Ab. Gl. VIGOUROUX, *op. cit.*, p. 263.

[99] Bartolomeu Valeriu ANANIA, *Noul Testament, comentat,* Buc., 1993, nota nr. 1, p. 186

[100] Ștefan Augustin DOINAȘ, *op. cit.*, p. 152

ca David au fost purificați de păcatele lor și de la începutul lumii, au fost prin meritul acestui Sânge al Omului Dumnezeu care trebuia să fie vărsat pentru salvarea universului»[101].

Stropirea cerută de David este «prefigurarea Tainei Botezului» - spune Sfântul Ambrozie : «că veșmintele lui Iisus Hristos strălucesc ca zăpada . . . »[102], iar David trăiește convingerea că numai Iisus îl va adăpa ca un puternic (Ps. 22, 6) și îl va hrăni la «apa odihnei» (Ps. 28, 3).

Din pricina gustului amar, isopul este «chipul chinurilor și al morții»[103], iar ca unul dintre arbuștii cei mai mici este simbolul umilinței,[104] spre deosebire de cedrul, care este chipul mândriei. El este simbolul lui Iisus, care s-a umilit pe sine (*Isaia,* 53 ; Filipeni 2, 7-9), luând trup asemenea nouă, pentru mântuirea întregului neam omenesc.

Versetul 9 :

«***Auzului meu vei da bucurie și veselie ; bucura-se-vor oasele mele cele smerite***».

Textul ebraic :

10 תַּשְׁמִיעֵנִי שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה תָּגֵלְנָה עֲצָמוֹת דִּכִּיתָ׃

Textul grecesc :

10 ἀκουτιεῖς με ἀγαλλίασιν καὶ εὐφροσύνην

[101] Sainte Bible, Paris, 1784, p. 409-410

[102] Sfântul AMBROZIE, *Psalmul 50*, p. 69

[103] Victor AGA, *Simbolistica biblică și creștină*, în «Dicționar enciclopedic» (istorie, tradiție, legende, folclor), Timișoara, 1935, p. 165

[104] *Ibidem,* p. 65

ἀγαλλιάσονται ὀστᾶ τεταπειγωμένα.

Intre cele două nu există deosebiri prea mari. Primul cuvânt תַּשְׁמִיעֵנִי (taşmieni) este tradus în greceşte printr-un subsatntiv la dativ (ἀκουτιείς με) pe când în original este verb[105]. Ultimul cuvânt al textului «dikita» דִּכִּיתָ în ebraică este verb, tradus prin: «ai lovit, ai sfărâmat», este tradus în Septuaginta printr-un adjectiv τεταπεινωμενα «cele smerite», «cele sfărâmate», «cele umilite», ceea ce nu se depărtează de la sensul exprimat de autor în fond.

Atunci când David auzise un cuvânt de consolare când şi-a recunoscut greşeala, cuvânt rostit de Domnul prin gura proorocului Natan, durerea păcatelor a pătruns până în măduva oaselor lui şi ceea ce ar fi putut să-l mai ţină drept în faţa lui Dumnezeu a fost lovit, sdrobit şi umilit. Un suflet smerit până într-atât nădăjduieşte să audă în străfundurile sale vorbele dulci de iertare deplină şi acolo să răsune revărsarea harului împăcării, să strige de acolo bucuria unirii depline cu Dumnezeu. Căci «Bucuria asigură că mi-ai dat mila Ta şi favorurile Tale. Cele dinlăuntru ale mele, conştiinţa mea, sunt sfărâmate de remuşcări şi de durere»[106]. Bucuria şi veselia fuseseră pierdute prin păcat. Liniştea şi fericirea apar la vestea iertării depline.

[105] תַּשְׁמִיעֵנִי (taşmieni) - verb imperfect hifil, pers. a II-a, singular, masculin, de la verbul שָׁמַע «şama», «a auzi» plus sufixul persoanei I singular, masculin. Deci traducerea corectă ar fi : «Tu mă vei face să aud». Septuaginta a tradus printr-un substantiv : ἀκουτιείς με, dativ, singular cu pronumele posesiv «auzul meu» subînţeles «vei da».

[106] A. CRAMPON, *op. cit.*, p. 263.

Sfinţii Părinţi dau diferite lămuriri cuvintelor lui David. Sfântul Ambrozie numeşte oase smerite : «. . . oasele celui drept care se smereşte cu inima . . . puterile sufleteşti sau anumite mişcări ale duhului sau ale inimii, aceste mişcări sunt smerite din păcate, dar se bucură prin darul harului ceresc»[107].

Sfântul Chiril al Alexandriei subliniază caracterul profetic al cuvintelor, care referindu-se la «bucuria ce va avea loc în timpurile din urmă . . . căci harului Botezului îi urmează nădejdea învierii . . . oasele descompuse se vor bucura în vremea învierii, când, cum zice proorocia (*Isaia* 61, 14) «oasele noastre vor odrăsli» . . .bucuria şi veselia care răsună în urechile sfinţite va veni prin Hristos care va înnoi şi va învia puterile sufletului fiecăruia»[108]. Sfântul Grigore cel Mare înţelege prin oasele zdrobite ale psalmistului virtuţile copleşite de ispite[109]. De greutatea aceasta se vrea eliberat David, ca, odată eliberat prin iertare, la vestea împăcării să tresalte de bucurie întreaga sa fiinţă.

Bucuria şi veselia ce îi este dată auzului celui pocăit este «pacea şi înseninarea care urmează furtunii şi învolburării pricinuite de mărturisirea păcatului»[110]. Intristarea înainte de curăţire va fi înlocuită de bucuria ce-i va stăpâni toate simţurile după iertarea deplină. Intristarea pricinuită de rana păcatului

[107] Sfântul AMBROZIE, *op. cit.*, p. 70

[108] Sf. CHIRIL AL ALEXANDRIEI, *op. cit.*, p. 58

[109] Ştefan Augustin DOINAŞ, *op. cit.* , p. 152

[110] Pr. Dr. Gh. LIŢIU, *op. cit.*, p. 28

Fericitul Augustin ajunge la concluzia că cel mai păcătos, nu mai poate auzi glasul lui Dumnezeu în el şi, în numele oricărui păcătos reîntors la Dumnezeu, psalmistul cere o forţă , o putere care să-l sprijine să audă acel glas intim înăbuşit de greşeli şi patimi, aşa încât îl face să exclame referitor la cele exprimate de David : «Glasul greşelii, greutatea mândriei şi căderea în cele mai de jos îl fac pe cel păcătos să nu audă dulcele adevăr şi melodia lăuntrică a glasului lui Dumnezeu» (Fericitul Augustin, Confessiones, trad. cit., p. 113).

este îngăduită creștinește, după cuvântul Sfântului Apostol Pavel, care zice că «ne lăudăm și în suferințe, bine știind că suferința aduce răbdare și răbdarea încercare și încercarea nădejde, iar nădejdea nu rușinează pentru că iubirea lui Dumnezeu s-a vărsat în inimile noastre, prin Duhul Sfânt. Cel dăruit nouă.» (*Romani* 5, 3-5). «Mare bucurie să socotiți frații mei, când cădeți în felurite ispite, știind că încercarea credinței voastre lucrează răbdarea, iar răbdarea să-și aibă lucrul ei desăvârșit ca să fiți desăvârșiți și întregi. . .» (*Iacob* 1, 2-4). Iar despre cei ce rabdă până la sfârșit Mântuitorul însuși le spune că vor primi plata lor în ceruri : «Fericiți veți fi când vă vor prigoni. . . Bucurați-vă și vă înveseliți că plata voastră multă este în ceruri» (*Matei* 5, 11-12).

Bucurie și veselie trăiește cel întors la Dumnezeu, dar bucurie și veselie se face și în ceruri pentru cel care se pocăiește. Bucuria divină revărsată în sufletul curățit se manifestă într-o veselie, într-o desfătare, într-un moment festiv, o sărbătoare instituită cu ocazia întoarcerii fiului celui rătăcit, a fiului risipitor.

Versetul 10 :

«***Întoarce fața Ta de la păcatele mele și toate fărădelegile mele șterge-l***».

Textul ebraic :

11 הַסְתֵּר פָּנֶיךָ מֵחַטָּאָי וְכָל־עֲוֹנֹתַי מְחֵה׃

In Septuaginta :

11 απόστρεψον το πρόσωπόν σου από

των αμαρτιων μου και πασας τας ανομιας μου εξαλειψον.

Cele două versiuni concordă una cu alta. In textul ebraic autorul folosește o expresie metaforică. Cuvântul הַסְתֵּר înseamnă «ascunde», iar Septuaginta traduce prin αποστρεψον «întoarce». A ascunde fața, sau a o întoarce înseamnă același lucru, pentru că David cere ca Dumnezeu să nu mai privească spre păcatele sale, dar ca să nu mai privească înseamnă să-și întoarcă fața de la ele, adică să le șteargă în așa fel, după cum continuă rugăciunea, încât ele să nu mai existe deloc, pentru ca să fie o așa stare ca și când n-ar fi existat niciodată, să nu mai fie socotite nicidecum, altfel «Dumnezeu n-ar putea înceta să le vadă»[111]. Amintirea păcatului îl constituie mereu și ca o dovadă a deplinei încrederi în iertare repetă cererea de iertare. Așa el e convins că va rămâne curat. Cuvântul כָּל «tot», «întreg» urmat de עֲוֹנֹתַי pluralul de la עָוֹן = «păcat» aici «păcatele, greșelile», exprimă ideea ștergerii integrale a păcatelor, de la gândul la păcat la urmările acestuia. La fel se exprimă și versiunea grecească.

Convins că «fericitul bărbat căruia nu-i va socoti Domnul păcatul (*Ps.* 31, 2). David cere lui Dumnezeu să i le șteargă, să nu mai aibă ce privi, să nu mai aibă ce socoti la număr, ca să nu mai fie nimic de zis asupra lui. Apoi el se roagă în așa fel încât, așa cum observă Sfântul Chiril al Ierusalimului, vrea să zică : «Să nu privești la fărădelegile mele, ci la mine care le deplâng»[112].

Arătarea feței este semnul bunăvoinței «Fața Ta arat-o către robul Tău și mă învață poruncile Tale » (*Ps.* 118, 135), iar

[111] FILIMON, *Psalmul 50*, p. 158
[112] Sf. CHIRIL AL IERUSALIMULUI, *op. cit.*, p. 58

a întoarce fața înseamnă a nu mai privi la grozăvia păcatelor, așa cum tot David se roagă «De la fața Ta judecata mea să iasă, ochii mei să vadă cele drepte» (*Ps.* 16, 2). «Căci lucrurile pe care le privește - zice Sfântul Ambrozie - le șterge, și cu lucrurile pe care le-a șters se pierd din aducerea aminte, precum chiar Domnul a zis : «Eu sunt cel care șterge păcatele tale și nu-mi aduc aminte de fărădelegile tale, dar tu adu-ți aminte ca să judecăm împreună» (*Isaia* 43, 23-26)[113].

David, așadar, se roagă să-i șteargă toate nelegiuirile și izvorul lor, nu numai o parte din ele, el vrea o radiere totală spre a începe o viață cu totul nouă, așa cum se constată în continuarea rugăciunii.

Copleșit de mustrările conștiinței omul cunoaște slăbiciunea sa și puterea lui Dumnezeu. La această conștiință ajungând, el poate să se îndrepte și să nădăjduiască împăcarea lui Dumnezeu. Așa se face că după căderea protopărinților noștri Adam și Eva, Dumnezeu le-a promis acestora un Răscumpărător, dar le-a lăsat o perioadă mai mare de timp, ca omenirea de după ei, dar și ei, să-și dea seama de cădere, să ajungă la conștiința păcătoșeniei și să dorească, să ceară împăcarea cu Dumnezeu, care a venit deplin prin întruparea Fiului lui Dumnezeu «la plinirea vremii» (*Galateni* 4, 4).

Nu este suficientă recunoașterea păcatelor, frământarea trebuie să continue până la hotărârea de a nu mai greși.

[113] Sf. Ambrozie, *Psalmul 50*, p. 71, . . . «Deci, păcatul fie că s-a iertat, fie că s-a șters, fie uitat. El este nesocotit prin iertare, șters prin sângele crucii, ascuns prin îndurare. Același lucru se întâmplă și cu nelegiuirea despre care se spune pe bună dreptate că durează, mai ales în cugetul celui care nu se poartă potrivit dreptății, cu toate că în epistola sa Ioan afirmă că cel care a săvârșit păcatul săvârșește și nelegiuirea, astfel precum găsim scris «Oricine făptuiește păcatul săvârșește și călcarea legii și păcatul este nelegiuire tocmai prin călcarea legii.» (I Ioan 3, 4)

Din comentarea Psalmului 50 vedem un model al cercetării conștiinței și un chip al pocăinței. In efortul de a ajunge la Dumnezeu pentru a ne împpăca cu el și spre a simți bucuria mântuirii, trebuie urcate pe rând și sigur treptele pocăinței adevărate așa cum a făcut David.

Implorarea milei lui Dumnezeu în vremea cercetării conștiinței înseamnă recunoașterea unei însușiri dumnezeiești și încrederea în atăl îndurărilor.

In prima parte a Psalmului 50, psalmul pocăinței prin excelență, David împăratul și proorocul își cercetează conștiința și înalță către Dumnezeu o rugăciune sinceră în care își exprimă părerea de rău profundă pentru ce a greșit, cerând iertare și ștergerea păcatelor, a urmelor lor și chiar a amintirii de ele, spre a putea să se îndrepte din nou spre creator. Liniștea sufletească cu noi înșine, în interiorul nostru, aduce liniștea și împăcarea cu Dumnezeu, căci păcatul aduce tulburare.

Dumnezeu a descoperit omului adâncurile înțelepciunii Sale, i-a dat astfel și puterea de a vedea chipul cel mai potrivit al întoarcerii la El în cazul depărtării prin păcat. Pocăința cuprinde în ea adâncurile înțelepciunii după care omul reface legătura sa cu Dumnezeu.

In partea a doua a Psalmului 50 alcătuit de Împăratul și Proorocul David, aflăm treptele unei astfel de pocăințe, ce a rămas ca model pentru toate timpurile, până la sfârșitul veacurilor, ca urmare a faptului că în acest exemplu nu aflăm doar o simplă relatare a unui act de pocăință, ci aflăm o deplină îndreptare și în același timp și confirmarea iertării.

Comentând a doua parte a Psalmului 50 aflăm că adevărata pocăință, după recunoașterea păcatului, părerea de rău este săvârșirea lui, încrederea lui Dumnezeu și în iertarea Lui, mai înseamnă pregătirea și curățirea vasului pentru primirea harului iertării prin transformarea deplină, cu o inimă curată, prin instaurarea unei stăpâniri de sine spre a nu mai

cădea cu ușurință, ci a umbla în dreptate pe căile Domnului, la care trebuie atrași și ceilalți, deoarece omul numai așa dă slavă lui Dumnezeu și aduce adevărata jertfă, împlinind poruncile Sale.

Comentariul nostru, chiar dacă nu este exhaustiv, constituie un mijloc de actualizare și prilejul constatării caracterului inspirat pentru unul dintre psalmii de pocăință, un psalm al psalmilor.

Versetul 11 :

«***Inimă curată zidește întru mine, Dumnezeule, și duh drept înnoiește întru cele dinlăuntru ale mele***».

In textul ebraic :

12 לֵב טָהוֹר בְּרָא־לִי ׀ אֱלֹהִים וְרוּחַ נָכוֹן חַדֵּשׁ בְּקִרְבִּי׃

In Septuaginta :

12 Καρδιαν καθαρὰν κτισον ἐν ἐμοί, ὁ θεός, καὶ πνεῦμα εὐθὲς ἐγκαίνισον ἐν τοῖς ἐγκάτοις μου.

In privința textului nu există deosebiri, în așa fel încât și în limba română traducerea este întocmai cu originalul ebraic, nu numai cu cel grecesc. Cuvântul בָּרָא «bera» = «creează», «edifică» derivă din același verb folosit la Facere cap. I, ver. 1,

exprimând creația din nimic[114]. Prin folosirea acestui cuvânt proorocul David cere să-i rezidească o inimă pură, curată, așa cum a fost ea așezată în om înainte de a fi întinat de păcat, o inimă așa cum a creat-o lui Adam, primul om. Inima curată a lui Adam a rămas întinată după căderea în păcatul neascultării. Păcatul neascultării rupsese legătura cu Dumnezeu și orice păcat aduce întinare și este nevoie de înnoire prin pocăință.

După concepția Vechiului Testament[115], păcatul este o pornire care iese din inimă sau din omul spiritual ; sediul păcatului nu este trupul, ci inima, omul interior (*I Sam.* 16, 7 ; *Isaia* 6, 10 ; *Ps.* 11, 5 ; 17, 3 ; 94, 11 ; 139, 23) cu o tendință continuă spre păcat (*I Sam.* 10, 9 ; *Ps.* 50, 12 ; 73, 7 ; 81, 13 ; *Deut.* 10, 16 ; 30, 6), dar Dumnezeu poate să dea o inimă nouă și curată chiar unui om cu o viață de păcat (*Ezdra* 11, 9 ; 36, 26) atunci când conștiința vinovăției este ca un ca un foc ce mistuie trupul (*Ps.* 32, 6 ; 40, 13 ; *Ps.* 50, 10) și îl determină la pocăință.

Lămurind cuvintele lui David «inimă curată zidește pentru mine. . . », Sfântul Atanasie cel Mare consideră că psalmistul «nu s-a rugat să primească altă inimă decât cea pe care o avea, ci a vorbit de înnoirea cea după Dumnezeu».[116]

Sfântul Chiril al Ierusalimului în același sens se pronunță considerând că nu este o creație din nimic, ci o transformare din ceea ce există în mai bine, din rău, în bun, ridicarea de la o stare înclinată spre rău, într-o înclinare cu

---

[114] Cuvântul «bera» בָּרָא este imperfectul (qal), pers. a II-a singular, masculin, de la verbul בָּרָא «bara», care înseamnă «a crea» din nimic, a aduce din neființă la ființă (*Facere* 1, 1, 6, 9).

[115] Pr. Prof. Athanasie NEGOIȚĂ, *Teologia Biblică a Vechiului Testament*, Ed. «Credința noastră», București, 1992, p. 53, 102, 107, 108.

[116] Sf. ATANASIE CEL MARE, *Trei cuvinte împotriva arienilor*, trad. rom., de Pr. Prof. D. STĂNILOAE, în colecția «P.S.B.» nr. 15, București, 1987, p. 282.

posibilitatea îndreptării depline prin îndreptarea desăvârșită pe care o va aduce Hristos, «căci am fost ziditi din nou în Hristos prin înnoirea minții noastre și am dobândit o inimă curată, întorși spre dorința virtuții»[117]. Același sfânt părinte remarcă faptul că psalmistul nu spunecă nu avea inimă deloc, deci nu era vorba de transformare a ei[118]. Nu este suficientă părerea de rău pentru păcatul săvârșit, ci este nevoie de o preocupare permanentă spre curățire, o râvnă neobosită spre îndreptare. Solomon îndeamnă: «Păzește-ți inima mai mult decât orice, căci din ea țâșnește viața» (*Pilde* 1, 23), fiind vorba atât de viața pământească cât și de cea veșnică. Inima omului a fost la început locaș al lui Dumnezeu, iar după amăgirea vicleanului, ea a devenit sălaș al poftelor și pornirilor spre rău (*Rom.* 1, 21, 24). Inima curată este sufletul luminat și nepătat, este conștiința nefățarnică și este în același timp comoara noastră interioară din care scoatem în afară sub forma faptelor bune tot ce trebuie să-l caracterizeze pe cel virtuos. Inima curată este «laboratorul în care se plămădesc gândurile noastre nobile, intențiile,

[117] Sf. CHIRIL AL IERUSALIMULUI, *Psalmul 50*, p. 59

[118] *Ibidem*, p. 59. «. . . A creat Dumnezeu cerul. Aceasta este a face ceva din nimic. Dar creează și când face pe omul rău, bun. Aici a crea înseamnă a preschimba lucrurile spre mai bine. Și auzi pe David : căci după cum a fost creat el și inima lui, făcându-se rău prin preacurvie și ucidere și era dus spre stricăciune, zice : «Inimă curată zidește întru mine», nu spune aceasta pentru că n-avea inimă înainte, nic nu vorbește despre ființa sufletului, ci despre viețuirea cea mai bună. Poate și pentru că s-a întinat inima tuturor prin neascultarea lui Adam și prin abaterea spre rău, cer sfinții o preschimbare a vieții noastre de la Făcătorul tuturor care și cunoaște făptura noastră și poate să facă toate și a făcut ceea ce i s-a cerut.

Aceeași idee o exprimă și Sf. Vasile cel Mare zicând : «Inimă curată zidește întru mine Dumnezeule» (*Ps.* 50, 11), adică «Nu-mi crea acum inima, ci înnoiește inima mea cea învechită din pricina răutății. . .», *Omili la Psalm*, trad. cit., p. 438. Aici cuvântul «zidește» nu are sensul unei aduceri de la neființă la ființă, ci al unei transformări în bine a celor deja existente.

acțiunile și fapte bune, este izvorul cristalin din muntele din care țâșnește tot ce poate fi mai bun, mai luminos și mai frumos în om»[118]. Mântuitorul întărește acest adevăr cu cuvintele «căci din prinosul inimii grăiește gura. Omul cel bun din comoara lui cea bună scoate afară cele bune, pe când omul cel rău din comoara lui cea rea scoate afară cele rele.» (Matei 12, 34-35).

Unei porniri bune dintr-o inimă curată îi urmează fapte ce emană un duh drept, totul este conform dreptei credințe «căci cu inima se crede spre dreptate, iar cu gura se mărturisește spre mântuire (*Romani* 10, 9-10). Psalmistul David cere o continuă emanare a duhului drept, dintr-o inimă curată spre a nu mai înclina spre nimic rău, ci să tindă spre scopul care a fost creat de Dumnezeu.

Sfântul Ambrozie al Milanului spune că inimă curată are numai «cel înnoit cu duhul. . . iar duhul este înnoit în cele dinlăuntru ale lui», iar «Duhul cel drept» este «acela care îndrun bine, care mână pe calea cea dreaptă, spre conștiința cea dreaptă a omului, pe care nici un păcat n-a fost în stare s-o abată...»[119]. Duh drept are un «om nou» (*Coloseni* 3,10) în care chipul lui Dumnezeu din el este luminat de puterea curățitoare a harului lui Dumnezeu, prin care omul se poate întoarece la Dumnezeu, se poate apropia, împăca și uni cu El. Astfel, Sfântul Macarie Egipteanul spune că numai : «cugetul perfect curățit vede mereu slava luminoasă a lui Hristos. fiind cu Domnul ziua și noaptea. . .»[120], iar urmarea este firească,

[118] Diac. Gh. PAPUC, *Inimă curată*, în «Telegraful român», an III, nr. 45-46, 1 dec. 1963, Sibiu, p. 3-4 ; Pr. Prof. D. I. BELU, *Inimă curată,* în «Studii Teologice», an IV, 1952, nr. 5-6, p. 352.

[119] Sf. AMBROZIE, *op. cit.*, p. 71-72.

[120] Sf. MACARIE EGIPTEANUL, *Omilii duhovnicești,* XVIII, 4, tradaducerea românească de Pr. Prof. Dr. Constantin CORNIȚESCU, în colecția «P.S.B.» nr. 34,Buc., 1992, p. 179.

deoarece «dacă inima omului dorește fără încetare pe Dumnezeu, El este stăpânul inimii sale»[121].

Apoi Sfântul Vasile cel Mare întreabă «cum poți aduce laudă fără să ai duhul cel drept, înnoit în cele dinlăuntru ale tale ?»[122] înțelegând de aici că omul a fost făcut spre slava lui Dumnezeu și nu poate aduce slavă lui Dumnezeu fără să se înnoiască mereu cu pornirile cele bune. Scopul vieţuirii omului este împlinirea voinței divine, iar spre atingerea lui are nevoie de sprijinul creatorului.

Inima are o însemnare spirituală și ea este sediul vieții psihice, fiind legată de viața sentimentelor, care pot fi bune, căci «dragostea se naște dintr-o inimă curată» (*I Timotei* 1, 5) sau pot să fie rele, căci «Dumnezeu i-a dat necurăției, după poftele inimii lor» (*Romani* 1, 24). Din inimă izvorăsc mândria și smerenia, teama sau curajul, tristețea sau bucuria. Așa «Dumnezeu a văzut că răutatea oamenilor s-a mărit pe pământ și că toate cugetele și dorințele inimii lor sunt îndreptate la rău» (*Facere* 6, 5), căci «Domnul se uită la inimă» (*I Regi* 15, 7), «cercetează toate inimile» (*I Paralipomena* 28, 9) și așteaptă «să se bucure inima celor ce-L caută pe El» (*I Paralipomena* 16, 10), căci El iubește curățenia inimii ((*I Paralipomena* 29, 17), iar «cei ce-L, caută pe Dânsul vii vor fi inimile lor în veacul veacurilor» (*Ps.* 21, 30).

David știe că Dumnezeu este bun cu cei drepți la inimă (*Ps.* 77, 5) și îndreptarea inimilor spre înțelepciune (*Ps.* 89, 14) aduce o trăire a vieții după poruncile lui Dumnezeu, căci așa cum spune Sfântul Apostol Pavel «cu inima se crede spre dreptate, iar cu gura se mărturisește spre mântuire» (*Romani* 10, 9-10). In acest sens Împărăția lui Dumnezeu este în inimile

[121] *Ibidem*,p. 258.

[122] Sf. VASILE CEL MARE, *Omilii la Psalmi*, trad. cit., p. 247.

noastre, încât câștigarea ei depinde de voința noastră, începutul fiind în noi înșine, iar creșterea prin harul divin.

Versetul 12 :

«***Nu mă lepăda de la fața Ta și Duhul Tău cel Sfânt nu-l lua de la mine***».

Textul ebraic :

אַל־תַּשְׁלִיכֵנִי מִלְּפָנֶיךָ וְרוּחַ קָדְשְׁךָ אַל־תִּקַּח מִמֶּנִּי׃[13]

Textul grecesc :

13 μὴ ἀπορρίψῃς με ἀπὸ τοῦ προσώπου σου καὶ τὸ ἅγιον σου μὴ ἀντανέλῃς ἀπ ἐμοῦ.

Intre cele două versiuni există o deplină concordanță. Astfel și traducerea românească exprimă tocmai ideile cuprinse în original. Textul începe cu o negație «al» אַל și μη, tradus prin «nu». Următorul cuvânt «taşlikeni» תַּשְׁלִיכֵנִי = «a arunca, a întoarce» este tradus în grecește prin ἀπορρίψῃς de la ἀπορριπτω = «a arunca, a respinge, a nesocoti, a disprețui», dând sensul de neluare în seamă a cererii, neprivire la zbuciumul pocăinței.[123] De observat însă că în continuare

[123] Verbul תַּשְׁלִיכֵנִי (taşlikeni) este un imperfect hifil, persoana a II-a, singular, masculin, de la שָׁלַךְ «şalak» = «a arunca, a lepăda», urmat de sufixul persoanei I, singular, masculin. In Septuaginta termenul este tradus prin απορριψης, aorist I, conjunctiv, persoana a II-a, singular, de

textul original folosește cuvântul פָּנִים «fanim», «față» care nu are decât plural[124], referindu-se la fața lui Dumnezeu cel Unul în Treime. Cuvântul «veruach» וְרוּחַ = «și Duhul» folosit în versetul precedent însoțit de adjectivul נָכוֹן «drept», (nakon) aici este folosit însoțit de adjectivul «kodeș» קֹדֶשׁ «Sfânt»[125] însemnând Duhul lui Dumnezeu care întărea pe profeți (*Numeri* 11, 17, 25, 29), «Duhul Domnului care s-a odihnit peste David» (*I Regi* 16, 13), duh despre care Isaia prooroculzicea «Duhul Domnului este peste mine» (*Isaia* 61, 1).

Duhul Domnului întărea pe profeți, le da autoritate, trezea forțele morale, dreptatea, sfințenia, acțiunea lui referindu-se mai mul la transformarea persoanei respective, dar această acțiune spirituală prevestește sfințenia realizată de Duhul Sfânt în Noul Legământ[126]. Duhul profetic se îndepărtează prin păcat și o nouă revărsare a lui este cerută de David, care în chip profetic prezice despre o vreme a pogorârii

---

la ἀπορριπτω , – ψω, ἀπερριφθην ἀπερριφην = «a arunca, a respinge, a nesocoti, a disprețui». Sensul în text este «să nu întorci. . .», «. . . să nu arunci de la. . . ».

[124] מִלְּפָנֶיךָ «milefaneka», cuvânt format din prepoziția מִן [min] "din" = plus prepoziția inseparabilă לְ [le], specifică dativului, plus פָּנֶי (fanei) = «față» de la פָּנִים (fanim), substantiv, masculin, are doar plural, plus sufixul persoanei a II-a, singular, masculin.

[125] «Veruah» וְרוּחַ : conjuncția וְ (ve) «și» רוּחַ = (ruah) = «duh, suflet, suflare, vânt», substantiv, absolut, singular, însoțit de adjectivul קֹדֶשׁ (kodeș) = «sfânt» din numele substantival segolic singular, stat construct, însoțit de sufixul pers. a II-a, masculin, singular.

[126] Pr. conf. Petre SEMEN, *Învățătura despre Sfânt și sfințenie în cărțile Vechiului Testament* (Teză de doctorat), în rev. «Teologie și viață», nr. 4-7, 1992, p. 112-115.

harului Duhului Sfânt care aduce o sfințenie deplină. Deci David este conștient de faptul că el, ca orice profet este stăpânit de un duh în baza căruia Domnul însuși vorbește despre el și cere ca acest duh să nu fie luat, să fie întărit, căci, fără acest duh, legătura cu Domnul este întreruptă.

Sfântul Vasile cel Mare înțelege prin «Duh drept» (*Ps.* 50, 12) ca și prin «Duhul cel Sfânt» (*Ps.* 50, 13) ridicarea la un înalt grad de curăție și desăvârșire, o conlucrare divino-umană în care se înmănunchiază : «bunătatea, dreptatea, sfințenia și viața»[127].

Versetul 13 :

«***Dă-mi mie bucuria mântuirii Tale și cu duh stăpânitor mă întărește***».

Textul ebraic :

הָשִׁיבָה לִי שְׂשׂוֹן יִשְׁעֶךָ וְרוּחַ נְדִיבָה תִסְמְכֵנִי׃[14]

Textul grecesc :

14 ἀπόδος μοι τὴν ἀγαλλίασιν τοῦ σωτηρίου
καὶ πνεύματι ἡγεμονικῷ στήγισόν με.

Intre versiuni există unele mici deosebiri :

---

[127] Sf. VASILE CEL MARE, *Omilii despre credință,* trad. de Pr. Prof. D. FECIORU, în rev. «Mitropolia Banatului», an XXXX, nr. 1-3, 1980, p. 85.

a. Primul cuvânt «hașiva» הָשִׁיבָה urmat de לִי (li) se traduce prin «întoarce către mine» sau «redă-mi».[128] Textul grecesc exprimă același sens. Traducerile românești se depărtează într-un oarecare fel traducând prin «dă-mi mie».

b. Altă deosebire se constată la penultimul cuvânt. In textul ebraic נְדִיבָה (nediva) înseamnează «voios, cu bunăvoință» și este redat în Septuaginta prin «ἡγεμονικῷ» = «îndrumător, conducător, stăpânitor»[129].

Astfel, la începutul acestui verset înțelesul este acela că David cerea ca Dumnezeu să-i dea ceva ce mai avusese înainte de cădere, adică o stare de bucurie a conștiinței curate și neîntinate, bucurie care odată resimțită ar fi un adevărat semn perceptibil al iertării depline și deci, al mântuirii. Apropierea de Dumnezeu este un prilej de bucurie.

Partea a doua a textului, deși este tradusă diferit, exprimă aceeași rugăminte stăruitoare a psalmistului. In originalul ebraic este vorba de un duh de bunăvoință, voios, liber, stare pe care o avusese înainte, când nu era chinuit de conștiință ca acum când compune psalmul, stăpânit de remușcări. Un duh liberat de astfel de stări merge curajos spre bine.[130] Septuaginta a tradus prin «duh stăpânitor», adică unul

[128] Verbul הָשִׁיבָה (hașiva), este imperativ hifil, persoana a II-a singular, masculin, de la verbul שׁוּב (șuv), «a întoarce, a reda», verb ***ain-waw***, urmat de לִי prepoziție cu dativul, plus sufixul persoanei I, singular masculin.

[129] וְרוּחַ (veruah), conjuncție וְ (ve), «și», subst., masculin, stat construct, singular, de la רוּחַ (ruah) = «duh, suflare, vânt». נְדִיבָה (nedivah) = substantiv feminin, stat absolut, singular, «bunăvoință».

[130] FILLION, *Psalmul 50*, dans «La Sainte Bible», tome IV, Paris, 1913, p. 159.

«care conduce omul și îl ajută să depășească pasiunile rele»[131]. Duhul stăpânitor este «principiul conducător din om»[132], «un duh liber de orice patimă, stăpân pe sine, care să poată lupta cu mulțimea ispitelor»[133].

Sfântul Grigore de Nyssa comentând cuvintele lui David «inimă curată», «Duh drept» și «cu duh stăpânitor mă întărește» (v. 11 și v. 13) înțelege dreapta înțelepciune, calea adevăratei înțelepciuni pe care trebuie să păsească spre ținta desăvârșirii»[134] prin dezbrăcarea de tot ce e rușinos și îmbrăcarea în împlinirea poruncilor (*Ps,* 118, 6), aducând ca argument lămuritor cuvintele aceluiași : «Să fie inima mea fără prihană pentru îndreptările Tale, ca să nu mă rușinez» (*Ps.*, 118, 80), sau «Cine se va sui în muntele Domnului și cine va sta în locul cel sfânt al Lui ?» (*Ps.* 23, 3): «Cel nevinovat cu mâinile și curat cu inima» (*Ps.* 23, 4). Acesta, care, fiind curat în toate, se suie în muntele lui Dumnezeu, este cel ce nici cu gândul , nici cu cunoștința, nici cu faptele nu și-a întinat până la sfârșit sufletul , stăruind în patimi și cel ce prin fapte și prin înțelesuri bune și prin duhul stăpânitor și-a zidit din nou inima stricată de răutate»[135].

[131] *Ibidem,* p. 159.

[132] Dr. Iuliu OLARIU, *op. cit.,* p. 64.

[133] Mgr. M. BASARAB, Psalmul LI/L, *Ideea de Rugăciune și Jertfă*, în «Studii Teologice», an XXII, nr. 7-8, 1961, p. 422. Mai pe larg Sf. AMBROZIE spune: «Duhul stăpânitor» este cel care ne întărește. Și pe bună dreptate cel care a întărit pe Duhul stăpânitor nu este supus unei slujiri nerecunoscătoare, robia păcatului, întrucât acela nu știe ce-i schimbarea, nu vrea să știe de rătăcirea păcatului, nu rămâne neîndoielnic în nesiguranța sentimentelor, ci sprijinit pe stâncă el stă pe picioare sigure și tari» (Sfântul AMBROZIE, Psalmul 50, p. 74).

[134] Sfântul GRIGORE DIN NYSSA, *Despre nevoință*, traducerea românească în colecția «P.S.B.», nr. 29, București, 1982, p. 460-461.

[135] *Ibidem*, p. 561.

Versetul 14 :

«Învăța-voi pe cei fără de lege căile Tale și cei necredincioși la Tine se vor întoarce».

In originalul ebraic :

15 אֲלַמְּדָה פֹּשְׁעִים דְּרָכֶיךָ וְחַטָּאִים אֵלֶיךָ יָשׁוּבוּ׃

In Septuaginta :

15 διδάξω ἀνόμους τὰς ὁδούς σου, καὶ ἀσεβεῖς ἐπὶ σὲ ἐπιστρέψουσιν.

Singura deosebire între cele două versiuni este aceea că în partea a doua a textului cuvântul ebraic «vechataim» וְחַטָּאִים «și cei păcătoși» este redat în Septuaginta cu termenul ασεβεις (asevis) = «împios, necredincios».

David știa că scandalizase pe mulți cu purtarea sa și își ia angajamentul să-i învețe adevărata întoarecere la Dumnezeu prin pocăință, folosindu-se de propria sa experiență. Marea bunătate pe care o descoperă David în urma iertării primite o va face cunoscută și celor care n-au fost părtași acesteia și va contribui la convertirea lor, aducându-se drept argument pe sine însuși. Cei ce n-au înțeles lucrurile Domnului și faptele mâinilor lui» (*Ps.* 27, 7) le vor înțelege de la David care a ajuns să cunoască descoperirea grației»[136].

«Căile Tale», cum se pronunță psalmistul , sunt «orânduirile ce îndrumă la o viață nouă, care nu-i altceva decât trăirea în virtute, prin lepădarea de ceea ce este vechi și

[136] Dr. I. Olariu, *op. cit.*, p. 64.

perimat»[137]. Distrugerea oricărei urme sau influențe a păcatului în tine însuți și în aproape este un semn evident al adevăratei pocăințe și semnul păsirii pe căile Domnului. Căci «dacă vreunul va rătăci de la adevăr și-l va întoarce cineva, să știe că cel ce a întors pe păcătos de la rătăcirea lui își va mântui sufletul din moarte și va acoperi mulțime de păcate» (*Iacob* 5, 19-20). Iezechiel profetul grăise inspirat de Domnul că «cel nelegiut, dacă se întoarce de la nelegiurea sa, pe care a făcut-o și face judecată și dreptate, își întoarce sufletul său la viață» (*Iezechiel* 18, 28). Chemarea Domnului «întoarceți-vă la Mine» (*Ioil* 2, 12) este o chemare la căile Domnului, o chemare la viață.

Cei necredincioși la Tine se vor întoarce» sunt și cuvintele cu adevărat profetice, nu numai o făgăduință a lui David. Ele își află împlinirea în Mântuitorul Hristos care spune că «n-am venit să chem pe cei drepți, ci pe cei păcătoși la pocăință» (*Matei* 9, 13). In același timp profeția are înțeles eshatologic, căci învățătura lui Hristos «se va propovădui în toată lumea» (*Matei* 24, 14), «ca toți să fie una» (*Ioan* 17, 21) și «va fi o turmă și un păstor» (*Ioan* 10, 16).

Versetul 15 :

«Izbăvește-mă de vărsarea de sânge, Dumnezeule, Dumnezeul mântuirii mele ; bucura-se-va limba mea de dreptatea Ta».

Textul ebraic :

16 הַצִּילֵנִי מִדָּמִים [a] אֱלֹהִים [b] אֱלֹהֵי תְשׁוּעָתִי [b] תְּרַנֵּן [c]

[137] Pr. Prof. N. NEAGA, *Aspectul pastoral al Psalmului 50 ...*, p. 628.

לְשׁוֹנִי צִדְקָתֶךָ׃

Textul grecesc :

16 ῥῦσαί με αἱμάτων, ὁ θεὸς ὁ θεὸς
τῆς σωτηρίας μου ἀγαλλιάσεται ἡ
γλῶσσά μου τὴν δικαιοσύνην σου.

Vărsarea de sânge este traducerea cuvintelor «midamin» מִדָּמִים și αἱματων care fiind la plural înseamnă «sângiuiri»[138]. De asemenea, cuvântul «Elohim» אֱלֹהִים «Dumnezeule», are forma plurală (pluralul majestatis), referindu-se la Dumnezeu cel în Treime[139], în care David își pune încrederea deplin.

David știa din Legea lui Moise că sângele lui Urie se cere răzbunat tot cu vărsare de sânge, asemenea sângelui lui Abel (*Facere* 4, 10 ; 9, 5) și că «viața este cel mai de preț dar al omului, iar cel ce o ia este aspru pedepsit (*Geneză* 9, 6)»[140] și «Viața a tot trupul în sânge este» (*Levitic* 17, 11). Dar el nu cerea prin aceste cuvinte numai «iartă-mi moartea lui Urie»[141], deoarece pentru acest păcat primise deja iertarea, ci pentru liniștea conștiinței lui, care striga asemenea sângelui lui Abel

[138] Cuvântul «midamim» מִדָּמִים este un substantiv, masculin, nr. plural, de la דָּם «sânge», însoțit de prepoziția (min) מִן = «de». In grecește, αιματων vine de la cuvântul το αἷμα, ατος, nr. singular, declinarea a III-a, asigmatică, aici genitivul, plural, însoțit de prepoziția genitivală εξ «din».

[139] Pr. Prof. Atanasie NEGOIȚĂ, *op. cit.*, p. 6.

[140] Pr. Prof. N. NEAGA, *Valoarea spirituală a Vechiului Testament,* în «Mitropolia Ardealului», nr. 9-10, sept.-oct., 196ó, p. 578

[141] A. CRAMPON, *op. cit.*, p. 264

(*Facere* 4, 10), el cerea iertarea de toate crimele, izbăvirea de toate felurile de vărsări de sânge, de orice natură ar fi ele, săvârșite asupra altor nevinovați, fie cei ce erau împreună cu Urie pe câmpul de luptă, fie alții pe care nu și-i amintește, fie chiar îzbăvirea de orice gând care să-l ducă la astfel de acte. Această iertare este proprie dreptății divine, iar el promite să arate prin laude această dreptate, care este plină de milostivire pentru cel care se pocăiește sincer.

Vărsarea de sânge, înseamnă actul prin care se ia viața unui om, sau a unui animal, dar în limba română traducerea veche prin «sângiuiri» exprimă nu numai acest act, ci chiar curgerea sângelui fără luarea vieții, sau chiar simpla vedere a sângelui, care, pe cel care a luat viața cuiva, îl chinuie, îi aduce aminte de crima pe care a săvârșit-o.

Versetul 16 :

«***Doamne buzele mele vei deschide și gura mea va vesti lauda Ta***».

Textul ebraic :

17 אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ׃

Textul grecesc din Septuaginta :

17 κύριε, τὰ χείλη μου ἀνοίξεις, καὶ
τὸ στόμα μου ἀναγγελεῖ τὴν αἴνεσίν
σου.

Intre cele două versiuni nu există deosebiri. In originalul ebraic în loc de «Elohim» אֱלֹהִים ca în versetele 1,

11, 15 este folosit termenul «Adonai» אֲדֹנָי tradus prin : «Domn, Stăpân», care derivând din ebraicul «dun» דּוּן «a ridica», «a îndrepta», desemnează pe «cel către care se îndreaptă omul și pe care-l recunoaște ca Stăpân al său»[141]. De fapt, în textul original, cuvântul este la plural majestis în semn de respect.

David cere ca să primească harul iertării și dezlegarea de a putea deschide buzele, ca în această stare a eliberării de sub robia păcatului să poată să vestească măreția lui Dumnezeu și să-l laude prin cuviință. Ultimul cuvânt al textului «tehilateka» תְּהִלָּתֶךָ «lauda Ta» este termenul cu care este denumită cartea Psalmilor ca fiind o colecție de cântări de laudă».[142]

Buzele lui David fuseseră închise de păcat, «iar asigurarea iertării divine, le va deschide și ele vor putea ruga, cânta, lăuda ca altădată»[143].

Sfântul Ambrozie cugetând și la alte cuvinte ale psalmistului, rostite cu acest prilej, ajunge la concluzia că «Dumnezeu închide gura păcătosului pentru ca el să nu mai vorbească de poruncile dreptății lui Dumnezeu» (*Ps.* 49, 17), dar El deschide gura celui drept ca să vorbească. El deschide deci buzele aceluia care a fost dezlegat de vinovăția împovărată de păcat. In același timp Domnul deschide și buzele celui care primește cuvântul când deschide gura (*Efeseni* 6, 19)[144].

---

[141] Pr. Prof. Atanasie NEGOIȚĂ, *op. cit.*, p. 8

[142] «Tehilateka» תְּהִלָּתֶךָ este format din תְּהִלָּה «imn, cântare, doxologie», substantiv, feminin, singular, stat construct, însoțit de sufixul persoanei a II-a, singular, masculin ךָ «ka». Forma plurală תְּהִלִּים (tehilim), = «îmnele», denumește cartea care cuprinde psalmii, adică Psaltirea.

[143] FILLION, *Psalmul 50*, p. 159.

[144] Sfântul AMBROZIE, *Psalmul 50*, p. 77.

Cel întristat de păcat este tăcut și fără grai, dar cel eliberat prin mărturisire, prin pocăință «începe să povestească lauda lui Dumnezeu»[145] din inima curată, cu buzele curate și cu vrednicie.

Versetul 17 :

«Că de ai fi voit jertfă, Ți-aș fi dat ; arderile tot nu le vei binevoi».

Textul ebraic :

18 כִּי | לֹא־תַחְפֹּץ זֶבַח [b] וְאֶתֵּנָה [c] עוֹלָה לֹא תִרְצֶה׃

Textul Septuagintei :

18 ὅτι εἰ ἠθέλησας θυσίαν, ἔδωκα ἂν ὁλοκαυτώματα οὐκ εὐδοκήσεις.

Există concordanță între cele două versiuni, cu observația că termenul «ola» עוֹלָה «înălțarea», «ardere de tot» este tradus în Septuaginta prin pluralul ὁλοκαυτωματα «holocauste» sau «arderi de tot», însemnând una din jertfele Vechiului Testament, sacrificiul cel mai deplin, care spre deosebire de celelalte jertfe, era adusă prin arderea integrală a victimei și se considera ca o mireasmă bună înaintea Domnului» (*Facere* 8, 20-21 ; *Levitic* 1, 1, 7).

Jertfele erau un mijloc de împăcare a omului cu Dumnezeu. Prin păcat omul a pierdut dreptul la viață, dar din grația divină Dumnezeu îi dăruiește viața, dacă el recunoaște că

---

[145] Sf. CHIRIL AL ALEXANDRIEI, *Psalmul 50*, p. 60.

merită moartea[146] și trebuie să mărturisească faptul că are nevoie de o expiere pe care el n-o poate face singur. Această mărturisire se face prin limbajul simbolic al sacrificiilor sângeroase (זֶבַח = zenach). Jertfa în general era un «omagiu adus lui Dumnezeu pentru a recunoaște infinita Lui măreție constând din distrugerea unei substanțe corporale pe care omul o substituie lui însuși»[147]. Substituirea, deci, se bazează pe conștiința păcatului și a pedepsei cu moartea. Jertfele Vechiului Testament au fost sfințenia omului în sensul că îi împărtășea dreptatea legală, dreptatea pusă în legătură cu jertfa Fiului lui Dumnezeu.

Holocastul este «cel mai vechi și mai general sacrificiu, deoarece conține în sine mai ales sentimentul de adorație exprimată de om pentru Dumnezeu. . . de recunoaștere a majestății divine»[148]. Fiind vorba de o expresie a sentimentelor interoare, David ca profet și bun cunoscător al Legii mozaice știa că nu partea exterioară și materială constituie adevărata jertfă pe care o poruncise Domnul.

David nu putea aduce jertfe «arderi de tot» mai întâi pentru că nu era vrednic s-o facă, apoi pentru că avea nevoie de un duh înnoit să-l ajute să îndeplinească ritualul corect și, fără o transformare totală a ființei interioare, ar fi făcut un lucru zadarnic, ele nu ar fi fost primite, nu erau bine plăcute lui Dumnezeu. «Ce-mi folosește mulțimea jertfelor voastre ? zice Domnul ! M-am săturat de arderile de tot. . . » (*Isaia* 1, 11). Când îmi aduceți arderi de tot și daruri de mâncare n-am nici o plăcere. . . (*Amos* 5, 22), căci «poporul acesta mă cinstește cu

[146] Dr. V. TARNAVSCHI, *Arheologia Biblică,* Cernăuți, 1930, p. 519.

[147] S. G. Mgr. J. B. PELT, *Histoire de L'Ancien Testament*, Paris, 1922, p. 259.

[148] Dr. Mircea CHIALDA, *Sacrificiile Vechiului Testament,* Caransebeș, 1941, p. 158 și 162.

gura și cu buzele dar inima lui este departe de Mine. . .» (*Isaia* 29, 13), «Milă voiesc și nu jertfe ; cunoștința de Dumnezeu mai mult decât arderi de tot» (*Osea* 6, 6). Deci Domnul care poruncise ritualul jertfelor le refuză pe cele incomplete și formale și adresează chemarea : «Intorceți-vă la Mine cu toată inima. . .» (*Ioil*, 2, 12-14).

Așadar, Dumnezeu refuză sacrificiile oferite de bunăvoie, dar «preferă și cere, înainte de toate, sacrificiul unei inimi umile și pocăite, care se leagă de Dumnezeu prin dragoste și credință nețărmurită»[149] ceea ce psalmistul recunoaște în versetul următor, deoarece «sângele și carnea victimelor nu plac lui Dumnezeu pentru ele însele, ci pentru starea cu care îi sunt oferite»[150].

David se exprimă ca și când el ar fi adus și jertfele arderii de tot, nu s-ar fi dat înapoi de la împlinirea acestui ritual, dar ce ar fi folosit numai de atât ? «Jertfa celor fărădelege este urâciune înaintea Domnului, iar rugăciunile celor drepți sunt plăcerea Lui» (*Proverbe* 15, 18).

Versetul 18 :

«***Jertfa lui Dumnezeu : duhul umilit, inima înfrântă și smerită, Dumnezeu nu o va urgisi***».

Textul ebraic :

19 זִבְחֵי [a] אֱלֹהִים רוּחַ נִשְׁבָּרָה לֵב־נִשְׁבָּר [b] וְנִדְכֶּה [c] אֱלֹהִים
לֹא תִבְזֶה׃

[149] A. CRAMPON, *op. cit.*, p. 265.

[150] FILLION, *op. cit.*, p. 159.

Textul Septuagintei :

19 θυσια τῷ θεῷ πνευμα συντετριμμενον, καρδιαν συντετριμμενην καὶ τεταπεινωμενην ὁ Θεὸς οὐκ ἐξουθενώτει.

Intre original și Septuaginta există conformitate, cu deosebire că primul cuvânt «zivtei» זִבְחֵי este la plural, traducându-se «jertfele», iar în textul grecesc este redat prin θυσια «jertfa».

Ca o continuare firească a versetului anterior, profetul David recunoaște că devine cu adevărat drept și îndreptat prin mărturisirea păcatelor, știind că «cel ce-și ascunde păcatele lui nu propășește, iar cel ce le mărturisește și le lasă va fi miluit» (*Proverbe* 23, 13). Odată vrednic de a aduce jertfa lui Dumnezeu el definește condițiile în care trebuie îndeplinit acest ritual de jertfă, preînchipuire a unei jertfe depline și purificatoare în Iisus Hristos.

«Inima înfrântă» este explicată de Clement Alexandrinul[151] și de Barnava cum că «mireasmă cu bun miros lui Dumnezeu este inima care slăvește pe cel ce a plăsmuit-o»[152].

[151] CLEMENT ALEXANDRINUL, *Pedagogul*, cartea a III-a, 90, 4, traducerea românească de D. FECIORU, colecția «P.S.B.», vol. 4, București, 1982, p. 335. Traducătorul face mențiunea că textul nu este cunoscut în Sf. Scriptură. El este cuprins într-o glosă marginală a manuscrisului «H» în care se spune «Psalmul 50 și în Apocalipsa lui Adam».

[152] Scrierile Părinților Apostolici, *Epistola zisă a lui Barnava*, cap. II, 10, traducerea românească de Pr. D. Fecioru, colecția «P.S.B.», vol. 1, București, 1979, p. 115-116.

Jertfa bineplăcută lui Dumnezeu este - după cuvântul Sf. Grigore de Nyssa - «jertfa prin care junghii patimile din tine»[153], căci sufletul care răspândește în chip duhovnicesc o bună mireasmă a întrecut toate aromatele legii, întrucât s-a făcut pe sine bine mirositor prin viață (*II Corinteni* 2, 14) ; și răspândind mirosul curăției și tămâia compusă din împletirea felurită a virtuților, s-a arătat vrednic»[154].

Sfântul Vasile cel Mare înțelege prin zdrobire de inimă «nimicirea gândurilor omenești»[155], înălțarea gândurilor la cele dumnezeiești, jertfire a inimii prin smerenie.

Dar «inima înfrântă și smerită pe care Dumnezeu nu o va urgisi» este adevărata jertfă interioară care se face cunoscută și exprimată în afară prin ritualul de care psalmistul David nu se simțea vrednic decât după ce, descărcându-și sufletul, se poate încrede în Domnul iertării, care îl va face vrednic de o jertfă completă, după Legea Veche, al cărui efect nu putea să fie decât buna primire din partea Celui căruia îi era oferită.

Ca o aplicare a acestor exprimări sincere, pentru credincioșii tuturor timpurilor, concludem că jertfa propriei persoane este cea adevărată, o jertfă din care dispare egoismul și orice alt interes personal, jertfa inimii curate, pe care Dumnezeu nu o înlătură și nu o lasă fără răsplată.

Versetul 19 :

«Fă bine Doamne, întru bunăvoirea Ta Sionului, și să se zidească zidurile Ierusalimului».

[153] Sf. GRIGORIE DE NYSSA, *Tâlcuirea amănunțită la Cântarea Cântărilor,* traducere romească de Pr. D. STĂNILOAE și Pr. I. BUGA, colecția «P.S.B.», vol. 29, București, 1982, p. 233.

[154] *Ibidem*, p. 233.

[155] Sf. VASILE CEL MARE, *Omilii la Psalmi*, trad. cit., p. 278.

Textul ebraic :

20 הֵיטִיבָה כִרְצוֹנְךָ אֶת־צִיּוֹן תִּבְנֶה [a] חוֹמוֹת יְרוּשָׁלָ͏ִם׃

Textul Septuagintei :

20 ἀγάθυνον, Κύριε, ἐν τῇ εὐδοκίᾳ σου τὴν Σιων, καὶ οἰκοδομηθήτω τὰ τείχη Ιερουσαλημ.

Textele sunt asemănătoare, apărând doar mici deosebiri: In originalul ebraic cuvântul «Doamne», redat în grecește prin Κύριε, lipsește, iar cuvântul «tivzeh» תִּבְנֶה «zidește» este la persoana a II-a, iar în traducerea grecească la persoana a III-a, exprimând în original ideea că Dumnezeu Însuși să refacă zidurile Ierusalimului, iar după textul grecesc «să fie zidite».

Sionul este numele uneia din colinele vechiului Ierusalim (*Ps.* 2, 6) la sud de Templu și la nord de scăldatoarea Siloamului. Construirea Templului o pregătește David, dar o desăvârșește fiul său Solomon. David se roagă să fie posibilă construirea Templului, chiar dacă el nu o merită. Apoi, el, ca un profet ce era, prevede dărâmarea Ierusalimului, care mai era denumit și Sion și se roagă pentru refacerea zidurilor lui. Ierusalimul este orașul păcii, al păcii cu semenii și cu Dumnezeu.

După unii critici aceste ultime cuvinte ale psalmului ar fi un adaos de mai târziu, însă David se roagă lui Dumnezeu ca totuși să fie construit Templul de către urmasii lui dacă el nu a meritat această cinste și apoi, în chip profetic, prevede diferitele etape edilitare prin care va trece Ierusalimul, cetatea care va adăposti Templul. De altfel, tot în calitate de profet el

se referea la Ierusalimul cel ceresc (*Evrei* 12, 18-22). In acest sens Sf. Ambrozie observă că David «privind spre adevăratul Ierusalim și spre adevăratul Sion a zis: «Când vei binevoi a binecuvânta cu bunătatea Ta Ierusalimul și Sionul, atunci bine vei voi jertfa dreptății, adică jertfa Trupului lui Hristos, care vorbind de propria Sa pătimire zice : «Deschide-mi Mie porțile dreptății și intrând în ele voi lăuda pe Domnul» (*Ps.* 117, 19)[156], despre care tot în psalmi se profețește că va chema la adevărata jertfă cu cuvintele: «Jertfiți jertfa dreptății și nădăjduiți că Domnul» (*Ps.* 117, 19) veți fi fericiți toți cei prigoniți pentru dreptate (*Matei* 5, 10).

Este aici o aluzie la o transformare interioară prin rugăciune, smerenie și pocăință, spre câștigarea Ierusalimului cel ceresc.

Versetul 20 :

*« **Atunci vei binevoi jertfa dreptății și arderile de tot, atunci vor pune pe altarul tău viței.**»*

Textul ebraic :

21 אָז תַּחְפֹּץ זִבְחֵי־צֶדֶק [a] עוֹלָה וְכָלִיל [a] אָז יַעֲלוּ
עַל־מִזְבַּחֲךָ פָּרִים׃

Textul Septuagintei :

21 τότε εὐδοκήσεις θυσίαν δικαιοσύνης, ἀναφορὰν καὶ ὁλοκαυτώματα τοτε ἀνοίσουσιν ἐπὶ τὸ θυσιαστήριόν σου

[156] Sf. AMBROZIE, *Psalmul 50*, p. 79

μοσχους.

Intre versiuni există o deplină conformitate. Textul este o concluzie a versetului precedent. David nu se contrazice în cele exprimate, ci numai se completează. El prevede și etapele istorice prin care va trece poporul, dar și timpurile mesianice. «Atunci când omul e virtutea, sacrificiile aduse vor fi expresia sentimentelor sale sincere, căci se împlinesc întocmai prescripțiile legii privitor la jertfele ce se aduc de către cei drepți»[157]. «Umbra și imaginea fac loc adevărului, zice Sf. Ambrozie, adăugând că de fapt proorocul David prezice întemeierea Bisericii creștine prin jertfa deplină a lui Hristos și martirilor, căci «atunci când Tu vei binecuvânta Biserica și când Tu vei aduna la sânul Tău neamurile și când se va fi început să se aducă jertfa duhovnicească a dreptății (*Ps.* 50, 20), atunci sfinții martiri, își vor fi adus jertfă pentru Hristos, trupurile lor drept arătură a patimilor și vor fi aduse prinos pe altarele aflate, ca pe niște viței»[158]. Ofrandele, jertfele de viței ale Legii Vechi și toate celelalte victime, vor fi înlocuite prin Jertfa Supremă a lui Hristos și se vor avea corespondent în viața credincioșilor sentimente sincere.

In textul original cuvântul «jertfă» este la plural «zivheițedek» זִבְחֵי־צֶדֶק = «jertfele dreptății» și privește jertfele cele mai potrivite, cele cuvenite, cele rânduite, cele care trebuie cu adevărat să le aducă omul lui Dumnezeu. Cuvenite sunt și holocaustele sau arderile de tot, care sunt jertfe de legătură cu Dumnezeu, care preînchipuie adevărata jertfă a lui Hristos. Domnul însuși cere jertfă completă a inimii mai întâi : «Au doară arderile de tot și jertfele sunt tot așa de plăcute Domnului ? Ascultarea este mai bună decât jertfa și supunerea, mai bună decât grăsimea berbecilor» (*I Regi* 15, 22), sau

[157] Pr. Prof. N. NEAGA, *Explicarea Psalmului 50*, «Glasul Bisericii», nr. 1-5, 1989, p. 22.

[158] Sf. AMBROZIE, *op. cit.*, p. 80.

«*Făptuirea dreptății și a judecății este mai de preț pentru Domnul decât jertfa sângeroasă*» (*Proverbe* 21, 3).

Profetul și psalmistul David își încheie psalmul pocăinței cu exprimarea încrederii în Dumnezeu care îl iartă și care va face să fie înlocuite toate jertfele printr-o jertfă supremă și deplină, iar îndreptarea și împăcarea cu Dumnezeu să se facă prin jertfa dreptățiișia laudei și vor fi ridicate zidurile bisericii lui Hristos pe temeliile propovăduitorilor învățăturii lui Hristos. Atunci când se vor împlini toate acestea, când Dumnezeu va binevoi «să readune toate în Fiul Său clădind zidurile Bisericii, care sunt preoții și învățătorii (*I Corinteni* 9, 9), cei ce o întăresc aducând jertfe»[159], «Jertfa laudei» cum o denumește Liturghia ortodoxă, atunci vor aduce pe altarul de jertfă viței, simbolul curăției și, după Sf. Chiril al Alexandriei, mărimea trupurilor față de alte animale de jertfă, constituie «chip al mărimii duhovnicești cugetată în virtuți»[160] marilor propovăduitori ai adevărurilor descoperite de însuși Fiul lui Dumnezeu întrupat pentru mântuirea neamului omenesc.

Sf. Chiril ne atrage atenția în chip concluziv asupra lui David, care este vrednic de admirat și de urmat pentru starea sufletească pe care o trăiește, pentru treptele sigure pe care le urcă spre Dumnezeu. «Minunează-te aici de fericitul David : «N-a fost biruit cu desăvârșire de poftele spre plăcere, nici n-a privit pe profet cu supărare și nu s-a simțit îndemnat spre cercetare. Ci a luat cuvântul îndreptător ca dar. A mărturisit îndată păcatul. A plâns pentru păcat și precum un vizitiu puternic și dibaci, scos de pornirile nedomolite ale cailor în afara stadionului, se înroșește și se rușinează, așa și fericitul David a fost abătut o vreme de la ceea ce se cuvine, dar, precum am spus, a revenit la stăpânirea de sine și a plâns pentru păcat»[161].

Lacrimile pocăinței au șters păcatul din rădăcinile lui. Orice păcat este o neascultare (*Romani* 2, 8 ; *Efeseni* 5, 3-6).

[159] Sf. CHIRIL AL IERUSALIMULUI, *op. cit.*, p. 61

[160] *Ibidem*, p. 61

[161] *Ibidem*, p. 61

Biserica ne cheamă la ascultarea de poruncile lui Dumnezeu, ea fiind temelia adevărului (*I Tim* 3, 15). Păcatul adulterului, pe care l-a plâns David, sub orice formă ar fi el săvârșit, este împotriva dragostei aproapelui (*Romani* 13, 9) și făptuitorii unui astfel de păcat nu vor moșteni Împărăția lui Dumnezeu (*I Corinteni* 6, 9 ; *II Petru* 2, 14, 17). Păcatul necurăției își are rădăcina în inima omului (*Matei* 15, 19 ; *Marcu* 7, 2) și în inima omului se zămislesc toate pornirile cele bune și cele rele. O inimă bună este aceea în care se zămislesc gândurile faptelor celor bune care duc pe creștin la calea cea adevărată și la câștigarea mântuirii râvnite de fiecare dintre noi.

Lacrimile pocăinței sunt necesare în mărturisirea păcatelor, ele spală întinăciunea păcatelor, lăsând vasul curat spre a curge în el harul iertării în Taina reintegrării în har, a împăcării omului cu Dumnezeu.

David a fost prooroc, deci și proorocii, ca slujitori ai lui Dumnezeu, pot greși, oameni fiind : David a fost împărat și a păcătuit, așadar și demnitarii cu mari răspunderi în societate sunt supuși greșelii ; apoi David era bătrân și totuși a căzut în păcat, astfel la orice vârstă omul este supus greșelii. Psalmul 50 este un imn, dar și o chemare pentru toate generațiile de oameni, din care ajungem la concluzia că om fiind, ești expus să cazi în păcat[162]. Insă «David a păcătuit o singură dată, dar s-a căit toată viața de păcatul săvârșit, de aceea și noi același lucru trebuie să facem, pentru a nu mai cădea din nou în alte păcate»[163].

Luminarea minții, curăția inimii, săvârșirea faptelor celor în dreptate, deci viețuirea conform poruncilor divine propovăduite de Biserică, îl fac pe om să corespundă scopului pentru care a fost creat: spre slava lui Dumnezeu și spre mântuirea sa proprie.

---

[162] Arhim. Ilie CLEOPA, *Tâlcuirea Psalmilor 50, 142 și a Fericirilor*, în vol. «Valoarea sufletului», editura Bunavestire, Bacău, 1994, p. 210.

[163] *Ibidem*, p. 212.

CONCLUZII

1. Impăratul David (1010-970 î.d.Hr.) este cunoscut de critica tuturor timpurilor drept unul dintre cei mai mari poeți și un mare prooroc. Cunoscător al perceptelor Legii vechi, împlinitor al acestora, deși a greșit călcând poruncile, mustrat de glasul conștiinței, rânduită drept glas al lui Dumnezeu în om, el își cercetează cugetul și urcă, fără să privească înapoi, treptele pocăinței, spre câștigarea deplinei iertări și a împăcării cu Dumnezeu, într-un mod devenit etalon pentru posteritate.

Mărturisirea lui David depășește individualismul propriu, ea devine o mărturisire a întregului popor pentru că el era primul care trebuia să respecte legea ca rege, dar tot așa o smerenie, o coborâre până la recunoaștere se cuvenea oricui ; el nu este egoist, nu vrea să se îndreptesingur, ci împreună cu ceilalți prin faptul că nu murmură o rugăciune sau o mărturisire în ascuns, ci o formulează să fie cântată de toți, o face public. Vocea sa, după ce a strigat gemetele inimii sale, suspină o durere mai calmă, apoi se înalță, se dilată. . . făcând să formuleze un sublim testament de căință lăsat tuturor sufletelor care trec pe acest pământ, păcătoșilor care se căiesc pentru a le

da încrederea, criminalilor împietriți pentru a-i înduioșa, drepților pentru a-i întări (Vigouroux).

2. Pentru îndreptarea oricărui credincios care greșește, Sfânta Scriptură oferă prin Psalmul 50 o pildă elocventă de pocăință sinceră și deplină, o cale sigură împotriva deznădejdii, o scară ale cărei trepte urcate una câte una, privind încrezător înainte, îl poartă pe fiecare prin Taina Sfintei Spovedanii la refacerea comuniunii cu Dumnezeu, de care ne îndepărtează păcatul.

3. Psalmul 50 este un psalm al psalmilor, înmănunchind în sine toate rugăciunile de umilință din Psaltire, devenind o concluzie chiar, în acest sens, a întreg Vechiului Testament. oricât de căzut ar fi starea penitentului, aflăm în Psalmul 50 cheia reîntoarcerii la Tatăl nostru cel din ceruri, unde se face mare bucurie pentru cel în care se sădește o nouă inimă, animată de un duh drept, care îl face pe cel îndreptat părtaș bucuriei cerești. Vocea psalmistului nu este numai vocea lui David, este vocea Bisericii și a întregii umanități.

4. Psalmul 50 este ecoul unui zbucium sufletesc al oricărui muritor care trăiește sentimentul înstrăinării de Dumnezeu prin păcat. Iar dacă păcatul constă în răcirea relațiilor între om și Dumnezeu, omul nu mai simte căldura dragostei de părinte a Tatălui ceresc, confesiunea prin rostirea acestui psalm este expresia suspinului treptat, a geamătului care se urcă la cer, a înduioșării inimii împietrite, toate încurajate de o nădejde în iertare, de o încredere în viață și de dorința de a trăi, de dobândirea unei raze de speranță, care să topească această răceală și de posibilitatea petrecerii unui alt mod de viață.

Psalmul 50 are un caracter universalist. El nu este al unui singur om. Prin el nu s-a cerut iertarea, bucuria și binecuvântarea unui singur om, ci el constituie o mărturisire a unui popor, prin reprezentantul său, a generațiilor de după epoca în care a fost compus și generațiilor viitoare, din toate locurile și din toate secolele, având un caracter profetic, vizionar în același timp. Luat în ansamblu acest psalm nu este o simplă poezie, întrecând prin frumusețe orice alcătuire de acest gen, el cheamă la meditație dar nu este nici doar o simplă meditație. Nu este un joc de cuvinte sau o înșiruire de versuri lamentabile care să stoarcă lacrimi într-un moment dominat de pesimism.

Psalmul 50 este răspunsul credinciosului dat la întrebarea Domnului : Adame, unde ești ? (*Facere* 3, 9) adică : omule în ce stare de decădere te afli ? Unde ai ajuns ? Cu alte cuvinte : vrei să te întorci de unde ai căzut ? Sau vrei să te ridici de unde ești ?

5. Psalmul 50 este un psalm tipic și indirect mesianic, exprimând ideea că adevărata iertare va veni prin Mesia, restaurarea completă va veni prin Acela care va aduce suprema jertfă pentru iertarea tuturor oamenilor, când Sionul și Ierusalimul vor fi înlocuite de Biserica lui Hristos.

4. TEXTUL MASORETIC AL PSALMULUI 50 ŞI ANALIZA GRAMATICALĂ[164]

לַמְנַצֵּחַ [1] [*Lamnaṭeah*]	: prepoziția inseparabilă לְ (specifică dativului) ; art. "ha" = הַ; plus מְנַצֵּחַ [mnaṭeah] part. ***Piel***, masc. de la vb. "***tertiae gutturalis***" = נָצַח a sta înainte, a conduce ;
מִזְמוֹר [*mizmor*]	: substantiv, stat absolut, m., sg., de la vb. [zamar] זָמַר = a cânta, a celebra, a cânta la un instrument ; cântare, psalm ;
לְדָוִד : [*ledavid*]	: prepoziția "le" לְ "***lamed auctoris***" (caz D), plus substantiv propriu דָּוִד

[164] Pentru Analiza gramaticală a Psalmului 50 s-a luat ca punct de plecare lucrarea Dr. Dragomir Demetrescu, *Explicarea Psalmului 50*, studiu exegetico-biblic, București, 1895. Pentru o prezentare mai completă și pentru transcriere am beneficiat de sprijinul competent al Pr. Prof. Emilian Cornițescu, titularul catedrei de Studiul Vechiului Testament și Limba ebraică de la Facultatea de Teologie din București, Textul masoretic al Psalmului 50 este reprodus din *Biblia Hebraica Stuttgartensia*, Stuttgart, 1990.

"David", m. sg. ;

בְּבוֹא־אֵלָיו [2] [*Bevo-eláv*]	: prep. בְּ [be] = "în, când" ; plus בּוֹא "vo", inf., construct, ***qal***, de la vb. neregulat "***ayn-waw***"; אֵלָיִן; "elaiv" prepoziția אֶל "la" = plus sufixul pronominal, a III[a], sg., m. ;
נָתָן [*Nathan*]	: "Natan", substantivul propriu Natan, de la vb. "pe nun" = "a da";
הַנָּבִיא [*hanavi*]	: articolul הַ [*ha*]; substantiv, m. stat absolut "profet" ;
כַּאֲשֶׁר־בָּא [*caașer-ba*]	: prepoziția [*ke*] "când, pe când, ca, cum" אֲשֶׁר , pron. relativ בָּא perf. ***qal***, pers. a III[a], sg., de la בּוֹא a veni, verb "***ayn-waw***" (עו);
אֶל־בַּת־שָׁבַע: [*El-bat-șava*]	: prepoziția "la" אֶל plus Batșaba / Batșeba / nume propriu ;
חָנֵּנִי [3] [*Honneni*]	: imperativ ***qal*** חָנַן , pers. a II[a], sg., m., de la חָנַן = a milui, verb "***ayn-ayn***", plus sufixul pers. I, sg., m. (ִי).
אֱלֹהִים [*Elohim*]	: "Dumnezeu", subst. propriu, m., stat abs, pl., de la אֱלֹהַ (Eloah);
כְּחַסְדֶּךָ [a] [*kehasdeka*]	: prepoziția כְּ "ca, după", חֶסֶד substantiv m., st. constr, sg., de la חֶסֶד (chesed) milă, plus sufixul pers. a II[a], sg., m.
כְּרֹב [b] [*kerov*]	: prepoziția כְּ "ca, după", רֹב substantiv m., st. construct, de la רֹב "mulțime, mărime".

רַחֲמֶיךָ
[*rahameka*]
: substantiv m., stat construct pl., de la רַחַם "pântece, dragoste, milă, îndurare" (רַחֲמֵי), plus sufixul pers. a II[a], sg., m.

מְחֵה
[*mehe*]
: imperativ ***qal***, pers. a IIa, sg., masc., de la verbul **"lamed-he"** מָחָה = "a șterge", "a curăți", neregulat

פִּשְׁעִי [c] :
[*fesaa*]
: substantiv m., st. constr., pl., de la פֶּשַׁע [fesa] "păcat, fărădelege" plus sufixul pers. I, sg.

הֵרֵ֣ב [a] [4]
[*herev*]
: adverb, "mult, mai vârtos, mai mult", de la רָבָה - inf. hifil הַרְבֵּה [harbe] "a face mult, a înmulți" ;

כַּבְּסֵנִי
[*kabeseni*]
: imperativ ***Piel***, pers. a IIa, sg., m., de la verbul כָּבַס [kabas] = "a spăla", plus sufixul pers. I, sg. ;

מֵעֲוֹנִי
[*meavoni*]
: prepoziția מִן [min], עָוֹן [avon], subst., m., st. constr., sg., de la עָוֹן [avon], "greșeală, vină", plus sufixul pers. I, sg.

וּמֵחַטָּאתִי
[*umechatati*]
: conj. וְ [ve] "și", prepoziția מִ, plus subst., f., st. constr., sg., de la חֲטָאָה [chata] "a păcătui", plus sufixul pers. I, sg.

טַהֲרֵנִי :
[*taherени*]
: imperativ. ***Piel***, pers a II[a], sg., m., de la verbul טָהֵר [taher] "a fi curat",

כִּי־פִשְׁעַי [a] [5]
[*kifesaa*]
: conjuncția כִּי [chi] "căci, că"; substantiv m., st. constr., pl., de la פֶּשַׁע [fesa] "păcat", plus sufixul pers. I, sg.

אֲנִי
[*ani*]
: pronume personal, pers. I, sg. ;

אֵדָע
[*eda*]
: imperfect ***qal***, pers. I, sg., de la verbul יָדַע "a ști", verb ***"tertiae gutturalis"***

וְחַטָּאתִי
[*vechatati*]
: conj. וְ [ve] "și", substantiv, st. constr., f., sg., de la חַטָּאת [chataah] "păcat", plus sufixul pers. I, sg., m. ;

נֶגְדִּי
[*negdi*]
: adverbul נֶגֶד [neghed] "înainte, în față" însoțit de sufixul pers. I, sg. ;

תָּמִיד :
[*tamid*]
: adverb de timp, "continuu, totdeauna, pururea" ;

לְךָ [6]
[*le-ka*]
: prepoziția dativului לְ; sufixul pers. a II[a], sg., m. ;

לְבַדְּךָ
[*levadka*]
: adverbul לְבַד [levad] "singur" ; sufixul pers. a IIa, sg., m. ךָ ;

חָטָאתִי
[*chatati*]
: perfect ***qal***, pers. I, sg., de la verbul חָטָא "a greși" - verb ***"tertiae gutturalis"*** și ***"lamed alef"***

וְהָרַע
[*vehara*]
: conjuncția וְ "și" ; articolul הַ ; adjectivul רַע "rău" ;

בְּעֵינֶיךָ
[*beeneka*]
: prepoziția בְּ [*be*] "în" ; subst., f., st., constr., plural, de la עַיִן [*ain*] "ochi" ; sufixul pers. a II[a], sing., m. ;

עָשִׂיתִי
[*asiti*]
: perfect ***qal***, pers. I, sg., de la עָשָׂה [*asa*] "a face" verb ***"primae gutturalis"*** și ***"lameḏ-he"*** ;

לְמַעַן
[*lemaan*]
: prepoziția לְ (cu dativul) ; מַעַן [*maan*], "scop" substantiv, m. ; aici expresia "pentru ca", "ca să"

תִּצְדַּק
[*tiṣdak*]
: imperfect ***qal***, pers. a II[a], sg., m., de la צָדַק [*tadak*] = "a îndrepta"

בְּדָבְרֶךָ
[*bedavreka*]
: prepoziția בְּ [*be*] "în" ; דָּבָר [*davre*] infinitiv ***qal***, pers. a II[a], sg., m., de la cuvântul דָּבַר "a cuvânta, a vorbi", sufixul pers. a II[a], sg. m. ;

תִּזְכֶּה [b]
[*tizke*]
: imperfect ***qal***, pers. a II[a], sg., m., de la זָכָה "a câștiga, a birui", verb neregulat, ***"lamed-he"*** ;

בְּשָׁפְטֶךָ :
[*beṣafteka*]
: prepoziția בְּ [*be*] "în" ; inf. (part.) ***qal***, de la verbul שָׁפַט = "a judeca" ; plus sufixul pers. a II[a], sg., m. ;

הֵן־בְּעָוֹן [7]
[*hen-beavon*]
: interjecția הֵן [*hen*] = "Iată !" ; prepoziția בְּ [*be*] "în" ; substantiv, stat absolut, m., sg., עָוֹן [*avon*] = "vină, greșeală, fărădelege" ;

חוֹלָלְתִּי
[*cholalti*]
: perfect, ***Piel***, pers. I, sg., de la חוּל [chul] "a zămisli, a găuri, a străpunge", verb neregulat ***"ayn-waw"*** ;

וּבְחֵטְא
[*uvechet*]
: conj. וְ [*ve*] "în" ; prep. בְּ [*be*] "în"; חֵטְא de la חַטָּאָה [*chataah*] "păcat", aici : substantiv m., st. abs., sg.

יְחֲמַתְנִי
[*yechematni*]
: perfect ***Piel***, pers. a IIIa, sg., f., de la יָחַם "a primi, a concepe"; sufixul pers. I, sg.

אִמִּי :
[*imi*]
: "mama mea" ; subst. stat construct, sing. de la אֵם [*em*] "mamă" ; sufixul pers. I, sg.

הֵן־אֱמֶת [8]
[*hen emet*]
: interjecția הֵן [*hen*] "iată !" ; אֱמֶת [*emet*], subst. f., "adevăr", de la אֱמֶנֶת [*emenet*] "adevăr, siguranță"

חָפַצְתָּ
[*hafaṭta*]
: perfect ***qal***, pers. a II[a], sg., de la חָפֵץ [*chafeț*] "a iubi, a place, a dori"

בַּטֻּחוֹת [a]
[*vatuhot*]
: prepoziția בְּ [*be*] "în" ; articolul הַ ; subst. m., pl., טֻחוֹת [*tuhot*] = "rărunchi, cele dinlăuntru, cele ascunse"

וּבְסָתֻם
[*uvesatum*]
: conjuncția וְ "și" ; prepoziția בְּ ; part. ***qal***, pasiv de la סָתַם [*satam*] = "a ascunde, a acoperi" ;

חָכְמָה
[*chocma*]
: subst. f., st. abs., sg., "înțelepciune" de la verbul חָכַם "a fi înțelept"

תּוֹדִיעֵנִי :
[*todieni*]
: imperf., hifil, pers. a IIa, sg., m., de la יָדַע "a ști, a cunoaște", verb ***"pe-iod"***, sufixul pers. I, sg., m.

תְּחַטְּאֵנִי [9]
[*techateeni*]
: imperf., ***Piel***, pers. a IIa, sg., m., de la verbul חָטָא "a greși" ; sufixul pers. I, sg.

בְּאֵזוֹב
[*veezov*]
: conjuncția בְּ "în" ; subst., stat abs., m., sg., אֵזוֹב "ezov"

וְאֶטְהָר [*veethar*]	: imperfect ***qal*** , pers. I, sg., de la טָהַר [*tahar*] "a curăți", verb "***mediae gutturalis***", precedat de conjuncția וְ [ve]
תְּכַבְּסֵנִי [*techabseni*]	: imperf., ***Piel***, pers. a IIa, sg., m., de la verbul כָּבַס [*cavas*] "a spăla" ; sufixul pers. I, sg., נִי
וּמִשֶּׁלֶג [*umișeleg*]	: conjuncția וְ "și" ; prepoziția מִן [*min*] "din, decât" + subst., m., sg., "zăpadă" ;
אַלְבִּין׃ [*albin*]	: imperfect, hifil, pers. I, sg., m., de la לָבַן [*lavan*] "a fi alb" ;
תַּשְׁמִיעֵנִי[10] [*taşmieni*]	: imperfect, hifil, pers. a IIa, sg., m., de la verbul שָׁמַע [*șama*] = "a auzi" ; sufixul pers. I, sg.
שָׂשׂוֹן [*sason*]	: subst., m., st. absolut, sg. "bucurie"
וְשִׂמְחָה [*vesimcha*]	: conj. [*ve*] וְ "și" ; subst., f., sg., stat absolut "veselie" ;
תָּגֵלְנָה [*taghelna*]	: imperfect ***qal***, pers. a IIIa, sg., f., de la verbul גִּיל [ghil] sau גּוּל [gul] = "a se bucura" verb "***ayn-iod***", "***ain-waw***"
עֲצָמוֹת [*ațamot*]	: subst., f., st. abs., plural, de la עֶצֶם [*ețem*] "os"
דִּכִּיתָ׃ [*dikita*]	: perfect ***qal***, pers. a IIa, sg., m., de la verbul דָּכָה "a încovoia, a strâmba"
הַסְתֵּר[11] [*haster*]	: imperfect, hifil, pers. a IIa, sg., m., de la סָתַר [*satar*] "a ascunde"

פָּנֶיךָ [*paneika*]	: substantiv m., st., constr., plural, de la פָּנִים "față" ; sufixul pers. a II[a] ; sg., m.
מֵחֲטָאָי [*mechataai*]	: prepoziția מִ [*mi*] "din" ; subst., m., st. constr. de la חַטָּאָה [chataa] "păcate"
וְכָל־עֲוֹנֹתַי׃ [*vecol-avonotay*]	: conjuncția וְ "și" ; adjectivul כֹּל [*kol*] = "întreg" ; substantivul עָוֹן [*avon*] "păcat, greșeală" , stat cons., pl. ; sufixul pers. I, sg.
מְחֵה׃ [*meche*]	: imperativ ***qal***, pers. a IIa, sg., m., de la verbul מָחָה [*macha*] "a șterge" verb "***mediae gutturalis***" și "***lamed-he***"
לֵב[12] [*lev*]	: subst., m., sg., stat absolut, "inimă"
טָהוֹר [*tahor*]	: adjectiv, m., sg., "curat"
בְּרָא־לִי׃ [*bera-li*]	: imperativ ***qal***, pers. a IIa, sg., m., de la verbul neregulat בָּרָא [*bara*] "a crea", verb "***lamed-alef***" ; prepoziția inseparabilă לְ cu sufixul pronominal al pers. I, sg.
אֱלֹהִים [*ELOHIM*]	: "DUMNEZEU", subst. propriu, stat absolut, pl., de la אֱלוֹהַּ [*ELOAH*]
וְרוּחַ [*vernach*]	: conjuncția וְ [*ve*] "și" ; subst., masc. și fem., stat absolut, sg., רוּחַ [*ruah*] = "duh, vânt, suflet"

נָכוֹן
[*nakon*]
: adjectiv "drept", din participiul ***nifal*** de la verbul neregulat כּוּן [*kun*] "a îndrepta"

חַדֵּשׁ
[*chadeș*]
: verb, imperfect, ***Piel***, pers. a IIa, sg., m., de la חָדַשׁ [*chadaș*] "a înnoi"

בְּקִרְבִּי׃
[*bekirbi*]
: prepoziția בְּ "în" ; קֶרֶב subst., sg., m., sg., st. const. קֶרֶב [*kerev*] "interior" ; sufixul pron., pers. I, sg.

אַל־תַּשְׁלִיכֵנִי[13]
[*al-tașlikeni*]
: adverb de negație, "nu" verb, imperfect hifil, pers. a IIa, sg., m., de la שָׁלַךְ [*șalak*] "a arunca, a lepăda"; sufixul pers. I, sg.

מִלְּפָנֶיךָ
[*milfaneka*]
: prepoziția מִן "din" ; prepoziția לְ (specifică dativului) ; subst. פָּנִים [*fanim*] "față", statul construct, pl., nu are decât pl. ; sufixul pers. a IIa, sg., m.

וְרוּחַ
[*veruah*]
: conjuncția וְ [*ve*] "și" ; רוּחַ [*ruach*] "duh, vânt, suflet" substantiv, stat absolut, sg.

קָדְשְׁךָ
[*kodeșka*]
: substantiv, m., st. constr., sg., de la קֹדֶשׁ [*kodes*] = "sfânt" ; sufixul pron. al pers. a IIa, sg., m.

אַל־תִּקַּח
[*al-tikach*]
: adverb de negație "nu" ; verb, imperfect ***qal***, pers. a IIa, sg., m., de la לָקַח [*lakach*] "a lua"

מִמֶּנִּי׃
[*mimeni*]
: prep. מִן [min] "din, de la" ; sufixul pron., pers. I, sg.

הָשִׁיבָה[14]
[*hașiva*]
: verb, imperativ, hifil, pers. a IIa, sg., m., de la שׁוּב [*suv*] "a întoarce", verb "***ayn-waw***"

לִי
: prepoziția לְ (specifică dativului) ; sufixul pers. I, sg.

שְׂשׂוֹן
[*sesón*]
: substantiv, m., st. constr., sing., m., de la שָׂשׂוֹן [*sason*] "bucurie"

יְשׁוּעָתֶךָ
[*ișeka*]
: substantiv, m., sg., de la יְשׁוּעָה [*ieșa*] "mântuire" ; sufixul pers. a IIa, sg., m.

וְרוּחַ
[*veruah*]
: conjuncția וְ "și" ; substantivul רוּחַ [*ruah*] "duh", stat construct, sg., m.

נְדִיבָה
[*nediva*]
: adjectiv, f., sg. נָדִיב [*nadiv*] "bunăvoință, voios, prompt, stăpânitor"

תִּסְמְכֵנִי׃
[*tismecheni*]
: verb, imperfect ***qal***, pers. a IIa, sg., m., de la verbul סָמַךְ [*samak*] "a ajuta, a întări" ; sufixul pers. I, sg.

אֲלַמְּדָה[15]
[*Elameda*]
: verb, imperfect, ***Piel***, pers. I, sg., m., de la verbul לָמַד [*lamad*] = "a învăța, a voi să înveți pe cineva"

פֹּשְׁעִים
[*fașeim*]
: verb, participiul ***qal***, m., pl., "cei care cad în păcat", "pe păcătoși" de la פָּשַׁע [*fașa*] "a cădea în păcat"

דְּרָכֶיךָ[a]
[*derakeka*]
: substantiv, st. constr., pl., segolic, de la דֶּרֶךְ [*derek*] ; sufix pron. al pers. a II[a], sg., m., "căile tale"

וְחַטָּתאִים [*vechataim*]	: conjuncția וְ [*ve*] "ve" ; substantiv, pl., m., de la חַטָּא [*chata*] "păcat" de la verbul חָטָא [*chata*] "a păcătui", aici "pe cei păcătoși", "pe cei care săvârșesc fărădelege"
אֵלֶיךָ [*eleika*]	: אֵל [*el*] prepoziție "către, la"; sufixul pers. a IIa, sg., m., "la tine" ;
יָשׁוּבוּ׃ [*iașuvu*]	: verb, imperfect ***qal***, pers. a III[a], pl., m., de la verbul ***"ayn-waw"*** neregulat שׁוּב [*șuv*] "a se întoarce"
16 הַצִּילֵנִי [*hațileni*]	: verb, imperativ ***hifil***, pers. a IIa, sg., m., de la verbul ***"pe-nun"*** נָצַל [*zațal*] "a elibera", aici "eliberează-ne" plus sufixul pers. I, sg., m.
| [a] מִדָּמִים [*midamim*]	: substantiv, prepoziția inseparabilă מִן [*min*] "de la, de, din" ; דָּם [*dam*] "sânge", substantin, pl., m.
אֱלֹהִים [*ELOHIM*]	: "Dumnezeu" substantiv, pl., m.
[b] אֱלֹהֵי [*ELOHEI*]	: "Dumnezeul meu" ; substantiv, stat construct, pl., m
[b] תְּשׁוּעָתִי [*tașuati*]	: תְּשׁוּעָה [*teșuah*] ; substantiv, sg., f., stat constr., "mântuire" ; sufixul pers. I, sg., "salvarea mea", "mântuirea mea"
[c] תְּרַנֵּן [*teranen*]	: verb, imperfect ***qal***, pers. a IIIa, sg., f. de la verbul ***"ayn-ayn"*** רָנַן [*ranan*] "a striga de bucurie", "a exalta de bucurie"

לְשֹׁנִי [*leșoni*]	: substantiv, לְשׁוֹן [*leșon*] "limba", substantiv, sg., f., stat constr. ; sufixul pers. I, sg., "limba mea"
צִדְקָתֶךָ׃ [*țidkateka*]	: substantiv, sg., f, stat construct, de la צְדָקָה [*țedaka*] "judecată" , stat constr. ; sufixul pers. a IIa, sg., m.
17 אֲדֹנָי [*Adonai*]	: substantiv, sg., m., de la אָדוֹן [*Adon*] "Domn, stăpân", derivat de la verbul דִּין / דּוֹן "a judeca, a domni" (aici plural de excelență)
שְׂפָתַי [*sefata*]	: substantiv, pl., construct, f., שָׂפָה / שֶׂפָה [safa / sefa] sufixul pers. I, sg., "buzele mele"
תִּפְתָּח [*tiftach*]	: verb, imperfect ***qal***, pers. a IIa, sg., m., de la פָּתַח [*fatach*] "a deschide"
וּפִי [*ufi*]	: conjuncția וְ "și" ; subst., sg., m., פֶּה [*pe*] ; sufixul pers. I, sg.
יַגִּיד [*iaghid*]	: imperfect ***hifil***, pers. a III[a], sg., m., de la verbul ***"pe-nun"*** נָגַד [*nagad*] "a anunța, a face cunoscut, a vesti"
תְּהִלָּתֶךָ׃ [*tehilateka*]	: substantiv, sg., f., stat constr., de la substantiv תְּהִלָּה [*tehila*] din verbul הָלַל [*halal*] "a lăuda" ; sufixul pers. a IIa, sg., m., "lauda Ta"
18 כִּי | לֹא־תַחְפֹּץ [*ki lo tachpoț*]	: conjuncția subordonată cauzală "pentru că" כִּי לֹא [*lo*] "nu", adverb, imperfect ***qal***, pers. a IIa, sg., m., de la verbul חָפַץ [*chafaț*] "a vrea, a voi"

זֶבַח [b] [*zevach*]	: substantiv, sg., m., "sacrificiu"
וְאֶתְּנָה [*veetena*]	: conjuncția וְ [*ve*] "și" ; imperfect ***qal***, pers. I, sg., de la verbul נָתַן [*natan*] "a da"
עוֹלָה [*olah*]	: substantiv, sg., f., "sacrificiu, holocaust"
לֹא [*lo*]	: adverb de negație "nu"
תִרְצֶה׃ [*tirțeh*]	: verb, imperfect ***qal***, pers. a IIa, sg., m., verb ***"lamed-he"*** רָצָה [*rațah*] "a accepta" (a nu refuza, a nu disprețui)
זִבְחֵי [a] [19] [*zivchei*]	: substantiv, pl. m., זֶבַח [*zevach*] "sacrificiu"
אֱלֹהִים [*Elohim*]	: substantiv, pl., m., (de excelență) de la אֱלוֹהַ [*Eloah*] "Dumnezeu" de la אָלַהּ [*alah*] = a adora
רוּחַ [*ruah*]	: substantiv, sg., f., "duh"
נִשְׁבָּרָה [*nișbarah*]	: verb, participiul ***nifal*** sg., f., de la verbul שָׁבַר [*savar*] "a zdrobi, a sfărâma, a frânge", aici : umilit, înfrânt, întristat, zdrobit
לֵב־נִשְׁבָּר [b] [*lev-nișbar*]	: substantiv, sg., m., "inimă" ; participiul, ***nifal***, masculin, sg., de la verbul שָׁבַר [*savar*], "a zdrobi, a frânge"

וְנִדְכֶּה [c] [*venidke*]	: conjuncția וְ [*ve*] "și" ; דְכֶּה [*nidcheh*] participiul, ***nifal***, sg., m., de la verbul דָכֶּה [*dacheh*] "a umili, a zdrobi", verb neregulat
אֱלֹהִים [*Elohim*]	: substantiv, pl., m., (de excelență) de la אֱלוֹהַ [*Eloah*] "Dumnezeu" de la אָלַהּ [*alah*] = a adora
לֹא [*lo*]	: adverb de negație "nu"
תִבְזֶה׃ [*tivzeh*]	: verb, imperfect ***qal***, pers. a IIa, sg., m.,de la verbul בָזָה [*vazah*] verb ***"lamed-he"*** neregulat, "a disprețui"
הֵיטִיבָה [20] [*Hetiva*]	: verb neregulat, imperativ, ***nifal***, pers. a IIa, sg., m., de la verbul יָטַב [*iatav*] "a face bine"
בִרְצוֹנְךָ [*virțonka*]	: prepoziție inseparabilă בְּ "în", substantiv, stat constr., sg, רָצוֹן [*rațon*] "voie bună, plăcere, bunăvoire !" plus sufixul pers. a II[a], sing., masc.
אֶת־צִיּוֹן [*et-Țion*]	: prepoziția אֶת [*et*] cu Acuzativul ; substantiv, f., propriu, "Sion"
תִּבְנֶה [a] [*tivne*]	: imperfect ***qal***, pers. a IIa, sg., m., de la verbul neregulat בָּנָה [*vanah*] "a construi, a edifica"
חוֹמוֹת [*chomot*]	: substantiv, pl., f. ; forma sg., este חוֹמָה [*choma*] "zidurile" (în text : "zid")
יְרוּשָׁלִָם׃	: Ierusalim

[*Ierușalaim*]

אָז[21] : adverb de timp, "pe atunci"

[*az*]

תַּחְפֹּץ : verb, imperfect ***qal***, pers. a IIa, sg., m., חָפַץ [*chapaț*] "a accepta cu plăcere"

[*tachpoț*]

זִבְחֵי־צֶדֶק : זִבְחֵי [*zivchei*] - substantiv pl., stat construct, m., de la זֶבַח [*zevach*] "jertfa", în text "jertfe" ; צֶדֶק [*țedek*] substantiv, sg., m., "dreptate"

[*zivchei-țedeh*]

עוֹלָה[a] : substantiv, sg., f., "holocaust"

[*olah*]

[a] וְכָלִיל : conjuncția וְ [*ve*] "și" ; substantiv כָּלִיל [*kalil*], "tot, întreg", "ardere de tot, holocaust, sacrificii"

[*vekolil*]

אָז : adverb de timp, "pe atunci"

[*az*]

יַעֲלוּ : verb, imperfect ***qal*** (sau ***hifil***) pers. a IIIa, pl., m., de la עָלָה "a sui, a oferi", verb ***"primae guturalis"*** și ***"lamed-he"***

[*iaalu*]

עַל־מִזְבַּחֲךָ : substantiv, stat construct, sg., m., מִזְבֵּחַ [*mizbeah*] "altar" ; sufixul pers. a IIa ; sg., m., ךָ [*ka*] "al tău"

[*al-mizbachteka*]

פָּרִים : substantiv, pl., m., "viței".

[*farim*]

5. FLORI ALESE DIN COMENTARII LA PSALMUL 50 DUPĂ AUTORI VECHI ȘI CONTEMPORANI

"Nimic nu atrage așa de mult pe Stăpânul la milă, ca mărturisirea păcatelor."[165]

"Dumnezeu iubește adevărul. Iar adevărul este Hristos și cele prin El, pe când legea e alcătuită din chinuri și [166].

"Zidirea se numește în Scriptură nu numai aducerea la existență din ceea ce nu este, ci și mutarea de la ceea ce este la mai bine".[167]

"Cunoscând bunătatea lui Dumnezeu, Ii cere să-l ierte de cele săvârșite în chip neplăcut Lui. Iar aceasta e una cu întoarcerea Sfântului Duh care a plecat de la noi. Și acest fapt s-a petrecut în Hristos. Căci primind Acesta asemănarea cu noi, a pus capăt întoarcerii, înfățișând în Sine firea oamenilor lui Dumnezeu și Tatăl curată și neprihănită."[168].

---

[165] Sf. CHIRIL, Arhiepiscopul Alexandriei, ***Tâlcuirea Psalmilor*** (VIII), trad. de Pr. Prof. Dr. Dumitru STĂNILOAIE, în "Mitropolia Olteniei", an XLIII, 1991, nr. 1, p. 54.

[166] Ibidem, p. 57.

[167] Ibidem, p. 58.

[168] Ibidem, p. 59.

"Puterea slujirii duhovnicești nu vine numai prin simpla cugetare, ci iubește să primească și buna mireasmă a faptelor bune pe care o dobândim prin ascultare și supunere."[169]

". . . cuvântul divin curăță, mărturisirea noastră purifică prima dată când îl asculți, a doua oară când o afirmi. Un gând bun curăță, o faptă bună și ea, dar tot așa și practicarea unei purtări bune."[170]

". . . cel fără minte se laudă cu rătăcirile lui și adăpostind păcatele vechi sub altele noi, consideră că nelegiuirile îi sunt de folos, de aceea el nu mai poate de bucurie când se gândește la crimele sale. Înțeleptul , însă, socotește că păcatul său lucrează împotriva lui . . . la cel mai neînsemnat zgomot, greșeala personală îi vine mereu în gând."[171]

"Cine se acuză e drept și cine este drept este înțelept cu duhul"[172]

"Cine nu-și cunoaște rătăcirea e lipsit de minte, și-a pierdut judecata. dar acela care o recunoaște dă dovadă de cumințenie și nu respinge leacurile care-i vor reda sănătatea . . . el se căiește de păcatul său, reflectează necontenit asupra lui și reflectând se recomandă el însuși."[173]

"Cuvintele lui Dumnezeu sunt pline de adevăr și de dreptate și de aceea drept este tot ceea ce Domnul a spus privitor la slăbiciunea omenească, întrucât inimile oamenilor sunt îndreptate spre rău și tind spre viclenie."[174]

"Dumnezeu este milostiv fiindcă este Tată și Creator. Nu se poate închipui un tată fără milă față de copii săi. Noi suntem copiii lui Dumnezeu, făpturile sale. Niște fii rătăciți, plecați - de cele mai multe ori - din casa părintească spre a

[169] Ibidem, p. 60.

[170] SF. AMBROZIE AL MILANULUI, ***Psalmul 50,*** traducere Pr. Prof. Dr. N. NEAGA, rev. "Mitropolia Banatului", an I (40), serie nouă, nr. 5-6, p. 60.

[171] Ibidem, p. 61.

[172] Ibidem, p. 62.

[173] Ibidem, p. 62.

[174] Ibidem, p. 69.

risipi în țările străine ale păcatului, darurile cu care El ne-a împodobit. Mila lui părintească se vede din brațele întinse cu care așteaptă întoarcerea fiecăruia dintre noi la Casa părintească, în bucuria cu care întâmpină pe fiecare convertit"[175]

"A cunoaște păcatul înseamnă a-ți da seama de căile și mijloacele lui de pătrundere în om"[176]

"Omul stăpânit de păcat este despărțit de Dumnezeu și nu-l vede, întocmai cum nu vedem soarele atunci când norii îl acoperă dinaintea ochilor noștri."[177]

"Care este izvorul bucuriei creștinului ? Este fără îndoială pacea cu Dumnezeu, cu sine și cu aproapele său."[178]

"Când inima ți-e plină de bucurie sau de durere, când vrei să mulțumești binefăcătorului sau să-i ceri ajutorul, buzele se deschid și gura tălmăcește simțămintele de care ești cuprins."[179]

"Omul păcătos e un fel de bolnav pe care nu-l mai țin picioarele. Prin iertarea păcatelor trupul omului se înviorează, deci și scheletul (oasele) care susțin corpul."[180]

"Inima este considerată centrul pasiunilor. In locul inimii vechi, a vieții păcătoase, Dumnezeu este rugat, să-i dăruiască o inimă care să nu fie aplecată spre o viață trăită după poftele trupului."[181]

". . .Căile Domnului sunt legile sfinte, care conduc la viața cea nouă, care nu este altceva decât împreunarea cu

[175] Pr. Dr. Gheorghe LIȚIU, ***Meditații la Psalmul cincizeci***, Arad, 1954, p. 6.

[176] Ibidem, p. 10.

[177] Ibidem, p, 16.

[178] Ibidem, p. 30.

[179] Ibidem, p. 41.

[180] Pr. Prof. Nicolae NEAGA, ***Miluiește-mă Dumnezeule. . . explicarea psalmului 50***, în "Glasul Bisericii", an XLVIII, 1989, nr. 4-5, p. 20.

[181] Ibidem, p. 21.

Dumnezeu prin lepădarea de păcate. Convertirea generală este una dintre cele mai importante profeții pe care le conține Psaltirea".[182]

"Jertfa pe care o așteaptă Dumnezeu este spirituală ; smerenia înaintea lui Dumnezeu, modestia și pocăința sinceră . . . Psalmistul înfățișează căința ca o scoatere a omului din starea veche. Acest element străin de păcat constituie căința care este primul imbold al unei vieți noi."[183]

"David, după mărturisirea în taină a păcatelor lui și după pocăința ascunsă, el le-a arătat apoi întregii lumi, în Psalmul 50, ***Miluiește-mă Dumnezeule, după mare mila Ta.*** . ., învățându-i pe toți oamenii ce este pocăința și cum se face ea."[184]

"Numai păcatul este cu adevărat ticăloșie, el ne înstrăinează de Dumnezeu, care este binele cel adevărat, desăvârșit și veșnic."[185]

"Mila lui Dumnezeu fiind una din însușirile dumnezeiești, care sunt nenumărate și nemărginite, niciodată nu prisosește, nici nu se împuținează și nici nu putem să spunem că este mare sau mică. . ."[186]

"David a cerut de la Dumnezeu mulțimea îndurărilor Sale fiindcă, după unii Sfinți Părinți, păcatul este ca o viperă cu multe capete. Păcatul lui a fost unul singur, dar el cuprindea multe altele și de aceea a cerut mulțime de îndurări."[187]

---

[182] Ibidem.

[183] Ibidem, p. 22.

[184] ***Comentariu athonit la Psalmul 50,*** Colecția "Comorile Pustiei" cu binecuvântarea IPS Nicolae, Mitropolitul Banatului, Editura Anastasia, București, 1996, p. 16.

[185] Ididem, p. 19.

[186] Ibidem, p. 22.

[187] Ibidem, p. 31.

"Semnul cel mai evident al pocăinței adevărate este atunci când cel care se pocăiește își aduce aminte de păcatele sale în toată viața sa, cu durere și amărăciune a inimii."[188]

"Dumnezeu nu le dă tuturor oamenilor aceleași tulburări ale inimii și îmboldiri ale cugetului, ci unora mai mult, iar altora mai puțin. Și nu le dă în același scop. Ci unora le dă acestea ca pedeapsă, altora pentru îndreptare iar altora pentru desăvârșire."[189]

"Adu-ți aminte de păcate tale, nu le uita niciodată, plângi neîncetat pentru ele și rabdă orice ți s-ar întâmpla în viața aceasta, ca să scapi de pedepsele de dincolo."[190]

"Se cuvine ca toți să cunoaștem deosebirea dintre sfărâmarea inimii și zdrobirea acestuia. Sfărâmarea inimii este atunci când întristarea vine din frica muncii veșnice, adică din dragostea de noi înșine. Numai plânsul din frica de a nu pierde raiul și pentru izbăvirea din iad nu este suficient pentru îndreptare. Insă zdrobirea inimii este durerea și necazul necontenit care vine din dragostea de Dumnezeu, căci se cuvine să-L iubim mai mult decât orice pe Dumnezeu, ca pe Cel ce este binele nemărginit și mărginirea dosirilor."[191]

"Dacă voiești să nu te lipsești de dumnezeiescul dar și să dobândești mila și milostivirea lui Dumnezeu, fă pocăință cu smerenie și cu zdrobire de inimă, împreunate cu mărturisirea curată și adevărată."[192]

"Din acest psalm învățăm cum să ne vindecăm de păcat și ce doctorie luăm".[193]

"Pocăința aduce înălțare și îndrăzneală mare și multă ... cel înconjurat de păcate multe are și multă rușine și nu se

---

[188] Ibidem, p. 55.

[189] Ibidem, p. 58.

[190] Ibidem, p. 62.

[191] Ibidem, p. 69.

[192] Ibidem, p. 93.

[193] Sf. Ioan HRISTOSTOM, *Cuvânt despre pocăință (Psalmul 50)*, Traducere de Pr. Prof. Nicolae NEAGA, în rev. "Mitropolia Ardealului", an XXXIII, 1988, nr. 4, p. 23.

îndestulează cu pocăința și se teme și se cutremură să nu mai cadă în același păcat."[194]

"Când lucrează Dumnezeu, să nu mai ai îndoieli, când El vindecă să nu-ți pierzi nădejdea"[195]

"Mila lui Dumnezeu este nespusă, netâlcuită, nu se poate pricepe, covârșește mintea."[196]

"Ce a făcut psalmistul și ce a dobândit ? A săvârșit păcate și a dat lacrimi. Este aici o formulă de schimb : Cel ce voiește să se mântuiască dă mărturisire Domnului, Dumnezeu dă milă."[197]

"Căile pocăinței sunt multe și de multe feluri și toate duc la ea. Cea dintâi cale a pocăinței este afirmarea și recunoașterea păcatelor . . . apoi este o altă cale a pocăinței : nepomenirea răului ce ți-au făcut vrăjmașii tăi, stăpânirea mâniei, iertarea greșelilor lor."[198]

"Păcatele le stinge cu părerea de rău pentru ele și va străluci chipul cel nou și curat și nu se va mai șterge."[199]

"Păcatul este mistuit de umilință, de cugetul smerit."[200]

"Nu uita de cele câteva căi ale pocăinței : mărturisirea greșelilor, iertarea greșelilor aproapelui și smerenia."[201]

[194] Ibidem, p. 24.
[195] Ibidem
[196] Ibidem
[197] Ibidem
[198] Ibidem, p. 25.
[199] Ibidem, p. 26.
[200] Ibidem
[201] Ibidem

6. TEXTUL PSALMULUI 50 ÎN TRADUCERI VECHI ȘI NOI

6.1. BIBLIA HEBRAICA[202]

51 [1]לַמְנַצֵּחַ ׀ מִזְמוֹר ׀ לְדָוִד׃ [2]בְּבוֹא־אֵלָיו נָתָן הַנָּבִיא
כַּאֲשֶׁר־בָּא אֶל־בַּת־שָׁבַע ׃

[3]חָנֵּנִי ׀ אֱלֹהִים כְּחַסְדֶּךָ[a] כְּרֹב[b] רַחֲמֶיךָ מְחֵה פְשָׁעָי[c] ׃

[4]הֶרֶבֵּה[a] כַּבְּסֵנִי מֵעֲוֹנִי וּמֵחַטָּאתִי טַהֲרֵנִי׃

[5] כִּי־פְשָׁעַי[a] אֲנִי אֵדָע וְחַטָּאתִי נֶגְדִּי תָמִיד׃

[6]לְךָ לְבַדְּךָ חָטָאתִי וְהָרַע בְּעֵינֶיךָ עָשִׂיתִי לְמַעַן תִּצְדַּק
בְּדָבְרֶךָ[a] תִּזְכֶּה[b] בְשָׁפְטֶךָ ׃

[7]הֵן־בְּעָוֹן חוֹלָלְתִי וּבְחֵטְא יֶחֱמַתְנִי אִמִּי׃

[8]הֵן־אֱמֶת חָפַצְתָּ בַּטֻּחוֹת[a] וּבְסָתֻם חָכְמָה תוֹדִיעֵנִי

[202] ***BIBLIA HEBRAICA STUTTGARTENSIA,*** Deusche Bibelgesellschaft, Stuttgart, 1990, p. 1133 - 1134.

׃

9 תְּחַטְּאֵנִי בְאֵזוֹב וְאֶטְהָר תְּכַבְּסֵנִי וּמִשֶּׁלֶג אַלְבִּין׃

10 תַּשְׁמִיעֵנִי שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה תָּגֵלְנָה עֲצָמוֹת דִּכִּיתָ׃

׃

11 הַסְתֵּר פָּנֶיךָ מֵחַטָּאָי וְכָל־עֲוֹנֹתַי מְחֵה׃

12 לֵב טָהוֹר בְּרָא־לִי ׀ אֱלֹהִים וְרוּחַ נָכוֹן חַדֵּשׁ בְּקִרְבִּי ׃

13 אַל־תַּשְׁלִיכֵנִי מִלְּפָנֶיךָ וְרוּחַ קָדְשְׁךָ אַל־תִּקַּח מִמֶּנִּי׃

14 הָשִׁיבָה לִי שְׂשׂוֹן יִשְׁעֶךָ וְרוּחַ נְדִיבָה תִסְמְכֵנִי׃

15 אֲלַמְּדָה פּוֹשְׁעִים דְּרָכֶיךָ [a] וְחַטָּאִים אֵלֶיךָ יָשׁוּבוּ׃

16 הַצִּילֵנִי מִדָּמִים [a] ׀ אֱלֹהִים [b] אֱלֹהֵי תְּשׁוּעָתִי [b] תְּרַנֵּן [c]
לְשׁוֹנִי צִדְקָתֶךָ ׃

17 אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ׃

18 כִּי ׀ לֹא [a] תַחְפֹּץ זֶבַח [b] וְאֶתְּנָה [c] עוֹלָה לֹא תִרְצֶה׃

19 זִבְחֵי [a] אֱלֹהִים רוּחַ נִשְׁבָּרָה לֵב־נִשְׁבָּר [b] וְנִדְכֶּה [c] אֱלֹהִים
לֹא תִבְזֶה ׃

20 הֵיטִיבָה כִרְצוֹנְךָ אֶת־צִיּוֹן תִּבְנֶה [a] חוֹמוֹת יְרוּשָׁלָ͏ִם׃

21 אָז תַּחְפֹּץ זִבְחֵי־צֶדֶק [a] עוֹלָה וְכָלִיל [a] אָז יַעֲלוּ
עַל־מִזְבַּחֲךָ פָּרִים ׃

6.2. SEPTUAGINTA[203]

50 N'

1 Εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ Δανιδ 2 ἐν τῷ ἐλθεῖν
πρὸς αὐτὸν Ναθαν τὸν προφήτην, ἡνίκα
εἰσῆλθεν πρὸς Βηρσαβεε.

3 Ἐλέησόν με, ὁ θεός, κατὰ τὸ μέγα ἔλεός
σου καὶ κατὰ τὸ πλῆθος τῶν οἰκτιρμῶν
σου ἐξάλειψον τὸ ἀνόμημά μου

4 ἐπὶ πλεῖον πλύνόν με ἀπὸ τῆς ἀνομίας μον
κο ὶ ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας μου καθάρισόν με.

5 ὅτι τὴν ἀνομίαν μου ἐγὼ γιγνώσκω, καὶ ἡ
ἁμαρτία μου ἐνώπιόν μού ἐστιν διὰ παντός.

6 σοὶ μόνῳ ἥμαρτου καὶ τὸ πονηρὸν ἐνώπιον
σου ἐποίησα, ὅπως ἂν δικαιωθῆς ἐν τοῖς
λόγοις σου καὶ νικήσης ἐν τῷ κρινεσθαί σε.

7 ἰδοὺ γαρ ἐν ἀνομίαις συνελήμφθην,
καὶἐν ἁμαρτίαις ἐκίσσησέν με ἡ
μήτηρ μου.

---

[203] ***SEPTUAGINTA***, Stuttgart, 1979.

8 ἰδοὺ γὰρ ἀλήθειαν ἠγάπησας, τὰ ἄδηλα
καὶ τὰ κρύφια τῆς σοφίας σου ἐδήλωσάς
μοι.

9 ῥαντιεῖς με ὑσσώπῳ καὶ καθαρισθήσομαι
πλυνεῖς με, καὶ ὑπὲρ χιόνα λευκανθήσομα.

10 ἀκουτιεῖς με ἀγαλλίασιν καὶ εὐφροσύνην
ἀγαλλιάσονται ὀστᾶ τεταπεινωμένα.

11 ἀπόστρεψον τὸ πρόσωπόν σου ἀπὸ
τῶν ἁμαρτιῶν μου καὶ πάσας τὰς
ἀνομίας μου ἐξάλειψον.

12 Καρδίαν καθαρὰν κτίσον ἐν ἐμοί, ὁ
θεός, καὶ πνεῦμα εὐθὲς ἐγκαίνισον ἐν
τοῖς ἐγκάτοις μου.

13 μὴ ἀπορρίψῃς με ἀπὸ τοῦ
προσώπου σου καὶ τὸ ἅγιόν σου
μὴ ἀντανέλῃς ἀπ' ἀμοῦ.

14 ἀπόδος μοι τὴν ἀγαλλίασιν τοῦ σωτηρίου
καὶ πνεύματι ἡγεμονικῷ στήριγσόν με.

15 διδάξω ἀνόμους τὰς ὁδούς σου, καὶ
ἀσεβεῖς ἐπὶ σὲ ἐπιστρέψουσιν.

16 ῥῦσαί με αἱμάτων, ὁ θεὸς ὁ θεὸς
τῆς σωτηρίας μου ἀγαλλιάσεται ἡ
γλῶσσά μου τὴν δικαιοσύνην σου.
17 κύριε, τὰ χείλη μου ἀνοίξεις, καὶ
τὸ στόμα μου ἀναγγελεῖ τὴν αἴνεσίν
σου.

18 ὅτι εἰ ἠθέλησας θυσίαν, ἔδωκα ἄν
ὁλοκαυτώματα οὐκ εὐδοκήσεις.

19 θυσία τῷ θεῷ πνεῦμα συντετριμμενον,
καρδίαν συντετριμμένην καὶ
τεταπεινωμένην ὁ Θεὸς οὐκ
ἐξουθενώτει.

20 ἀγάθυνον, Κύριε, ἐν τῇ εὐδοκίᾳ σου τὴν
Σιων, καὶ οἰκοδομηθήτω τὰ τείχη
Ιερουσαλημ.

21 τότε εὐδοκήσεις θυσίαν δικαιοσύνης,
ἀναφορὰν καὶ ὁλοκαυτώματα τότε
ἀνοίσουσιν ἐπὶ τὸ θυσιαστήριόν σου
μόσχους.

6.3. VULGATA

Psalmul 50 în versiunea latinească[204]:

1. Victori contium David[2] cum venisset ad eum Nathan propheta quando ingressus est ad Bethsabee.

3. Miserere mei Deus secundum misericordiam luam iuxta multitudinem miserationum tuarum dele iniquitates meas.

4. multum lavo me ad iniquitate mea et a peuato meo munda me

5. quoniam iniquitates meas ego nori et peecatum meum contra me est semper

6. tibi soli peccavi et malum coram te feci ut iustificeris in sermonibus tuis et vincas cum indicaveris

7. ecce in iniquitate conceptus sum et in peuato peperit me mater mea

8. ecce enim veritatem diligis imerta et oculta sapientiae tuae manifestasti mihi

9. asparges me hysopo et mundabor lavabis me et super nivem dealbabor

10. auditui meo dabis gaudium et laetitiam exultabunt ossa humiliata

[204] ***BIBLIA SACRA VULGATA***, Stuttgart, 1994, p. 831-832.

11. averte faciem tuam a peccatis meis et omnes iniquitates meas dele

12. eor mundum crea in me Deus et spiritum rectum innova in visceribus meis

13. ne proicias me a facie tua et spiritum sanctum tuum ne auferas a me

14. redde mihi laetitiam salutaris tui et spiritu principali confirma me

15. docebo iniquos vias tuas et impii ad te convertentur

16. libera me de sanguinibus Deus Deus solutis meae exultabit lingua mea institutiam tuam

17. Domine labia mea aperies et os meum adnuntiabit laudem tuam

18. quoniam si voluisses sacrificium dedissem utique holocaustis non delectaberis

19. sacrificium Deo spiritus contrilulatus cor contritum et humiliatum Deus non spernet

20. benigne fac Domine in bona voluntate tua Sion et aedificentur muri Hierusalem

21 tunc acceptabis sacrificium institiae oblationes et holocausta tunc imponent super altare tuum vitulos.

6.4. PSALMUL 50 ÎN LIMBA ROMÂNĂ:

6.4.1. În traducerea versificată a lui Dosoftei[205]

La pevețul cel mare, psalomul lui David, 50. Acesta psalom s-au fapt când greșisă David cu Uriasă de o îngrecă și fece samă lui Urie, de i-o și lui șie, și-l dojeni prorocul Natan cu cuvântul lui Dumnezău , și căindu-să să rugă așe lui Dumnezău.

Fie-ț milă, Doamne, de mă iartă,
Cu milostivirea ce bogată,
Și pentru a ta ieftinătate
Să mă curățăști de răutate[1].
Și mai cu de-adins de rău mă spală
Și mă limpezește de greșală.
Că eu îm știu a mea fărădelege
Și răul mieu nainte-mi ce merge.
Ție ț-am greșitu-ț, Doamne svinte,
De-am făcut răutăț denainte.
Cuvintele tale te-ndireaptă
La giudeț să-nvinci, când vei da plată.
Iacă-s zămislit în strâmbătate,
Aplecat de maică-mea-n păcate.
Ce tu, Doamne, iubești dereptatea,
De-ț arăț pre mine bunătatea,

[205] DOSOFTEI, *Psaltirea în versuri,* 1673, Ediție critică de N. A. URSU, cu reproducere în fascimil și tranliterare, Editura Mitropoliei Moldovei și Sucevei, Iași, 1974, p. 348-359.

Și cu taine ce nu să pot spune
Mi-ai arătat a ta-nțălepciune.
Cu izopul tu mă ocropește
Și mă scaldă de mă curățește,
Să hiu spălat și alb ca omeții,
Să mă bucur și eu cu direpții
De vești bune și preacuvioase,
Și să-mi bucuri mișelele oase.
Doamne, nu-ț întoarce svânta față
De greșele ce-am făcut, cu greață,
Și de câte-am lucrat fără lege,
Cu milostivirea ta le șterge.
Inemă curată tu-m zidește
Și duh direpț în sgău îm noiește.
Nu mă urni din sfânta ta față,
Și duhul tău cel svântce mă-nvață
Să nu-l depărtez de către mine,
Ce să-m dai bucurie cu bine,
Cu svânta ta, Doamne, mântuință.
Și să-m dai și duh de biruință,
Ce să-nvăț pre cei fără de lege
Către căile tale s-alerge,
Să se-ntoarcă de pre răutate
Către a ta svântă bunătate
Și mă scoate, Doamne, de la sânge,
Cu mântuința ta de a mă strânge.
Și cu adevara ta-mpreună
Limba mea să-ș facă voaie bună.
Și pe buzele mele, Doamne svinte,
Să-m deșchiz, și rostul să te cânte,
Să dea veste fără de sâială
In tot locul de svânta (ta) fală.
Că de-ai pofti jărtvă, ț-aș aduce,

Că de-ai pofti jărtva de ars nu-ț par dulce.
Lui Dumnezău jărtva ceea place
Cu sufletul înfrânt ce s-a face.
Inema cea zdrobită și frântă
La Dumnezău nu va fi de smântă.
Și cu a ta, Doamne, bună vrere
Sionului să-i faci mângâiere,
S-aibă de toate părțâle pace,
Până zidiuri nalte să vor face
Pregiur Ierusalim cetate,
Să scripască dar și bunătate.
Atunci jărtve direpte ț-vom face,
Colaci și prinoase, cumu-ț place,
Vin și pâine, unt și cu grâu dulce,
Și viței pre oltari ț-vom aduce.

6.4.2. Biblia - 1936[206]

1. Miluiește-mă, Doamne, după mare mila ta, și după mulțimea îndurărilor tale șterge fărădelegea mea !

2. Spală-mă de tot de fărădelegea mea, și de păcatul meu mă curățește !

3. Că fărădelegea mea eu o cunosc și păcatul meu e pururea înaintea mea.

4. Ție unuia ți-am greșit, căci am făcut ceea ce-i rău înaintea ta.

5. Așa că tu ești drept în hotărârea ta și în judecata ta cu totul curat.

[206] ***Sfânta Scriptură***, tradusă după textul grecesc al Septuagintei confruntat cu cel ebraic, trad. P.S. Nicodim Munteanu, Gala Galaction, Vasile Radu, cu aprobarea Sf. Sinod, București, 1936, p. 618.

6. Că iată întru fărădelegi m-am zămislit și în păcate m-a născut maica mea.

7. Dar tu, cel ce iubești adevărul, arată-mi tainele înțelepciunii tale !

8. Stropește-mă cu isop și mă voi curăți și mai alb decât zăpada voi fi !

9. Dă-mi să aud cuvânt de bucurie și de veselie și se vor bucura oasele mele cele smerite !

10. Intoarce fața ta de la păcatele mele și toate fărădelegile mele șterge-le !

11. Inimă curată zidește întru mine Dumnezeule, și duh drept înoiește, înlăuntrul meu !

13. Dă-mi iarăși bucuria mântuirii tale și cu duh stăpânilor mă întărește !

14. Invăța-voi pe cei fărădelege căile tale și cei necredincioși se vor întoarce la tine.

15. Izbăvește-mă de vărsarea sângelui, Dumnezeule, Dumnezeul mântuirii mele, și limba mea va lăuda îndurarea ta.

16. Deschide, Doamne, buzele mele, și gura mea va vesti lauda ta.

17. Că, de-ai fi voit, jertfă ți-aș fi dat ! Tu însă nu voiești arderile de tot.

18. Că jertfă plăcută lui Dumnezeu este duhul umilit ; inima înfrântă și smerită Dumnezeu nu o va urgisi.

19. Fă bine, Doamne, după bunătatea ta, Sionului și zidește iarăși zidurile Ierusalimului !

20. Atuncea bine plăcute-ți vor fi jertfa dreptății, prinosul și arderile de tot ; atuncea vor pune pe altarul tău viței.

6.4.3. Biblia lui Gala Galaction[207]

1. Starostelui cântăreților - un psalm al lui David.

2. Când a fost la el proorocul Natan după păcatul cu Batșeba.

3. Miluiește-mă, Dumnezeule, după mare mila ta și după mulțimea îndurărilor tale, șterge fărădelegea mea.

4. Mai vârtos mă spală de fărădelegea mea și de păcatul meu mă curățește.

5. Că fărădelegea mea eu o cunosc și păcatul meu înaintea mea este pururea.

6. Ție unuia am greșit și ceea ce este greu înaintea ochilor tăi am făcut. Așa încât tu ești drept întru cuvintele tale și nepărtinitor în hotărârile tale.

7. Că iată întru fărădelegi am fost zămislit și întru păcate m-a născut maica mea.

8. Ci fiindcă iubești adevărul înlăuntrul omului, fă-mă într-ascuns să cunosc înțelepciunea.

9. Stropește-mă cu isop și mă voi curăți, spală-mă și mai vârtos decât zăpada mă voi albi.

10. Dă-mi prilej de bucurie și de veselie, ca să se bucure oasele mele pe care le-ai zdrobit.

11. Ascunde fața ta de către păcatele mele și toate fărădelegile mele șterge-le.

12. Inimă curată zidește întru mine, Dumnezeule și duh nesovăielnic înnoește întru cele dinlăuntrul ale mele.

[207] ***BIBLIA***, adică dumnezeiasca Scriptură a Vechiului și Noului Testament, București, 1938, reeditată de ed. H. Cerchio din Rimini, Italia, 1990, p. 577-578

13. Nu mă lepăda pe mine de la fața ta și Duhul tău cel Sfânt nu-l lua de la mine.

14. Dă-mi iarăși bucuria mântuirii tale și cu duh stăpânitor mă întărește.

15. Invăța-voi pe cei fără de lege căile tale și cei păcătoși la tine se vor întoarce.

16. Izbăvește-mă de sângele vărsat, Dumnezeule, Dumnezeul mântuirii mele, ca limba mea să se bucure de dreptatea ta.

17. Deschide, Doamne, buzele mele, ca gura mea să vestească lauda ta.

18. Căci ție nu-ți plac jertfele : astfel ți le-aș fi dat ; arderile de tot nu le binevoiești.

19. Jertfa lui Dumnezeu ; duh umilit inima înfrântă și smerită, Dumnezeule, tu n-o urgisești.

20. Fă bine, Doamne, întru bunăvoirea ta, Sionului și zidește zidurile Ierusalimului.

21. Atunci bine vei voi jertfa dreptății, prinosul și arderile de tot, atunci vor pune pe altarul tău viței.

6.4.4. Psalmul 50
În traducere românească recentă[208]

Către mai-marele muzicii. Un psalm al lui David ; când a venit la el profetul Natan după ce intrase la Bat-Șeba.

1. Ai milă de mine, Dumnezeule, după bunătatea Ta ! După măreția îndurărilor Tale, șterge-mi călcările de lege.

2. Spală-mi deplin nelegiurea mea și curățește-mă de păcatul meu.

[208] ***NOUL TESTAMENT CU PSALMII***, Gute Botschaft-Verlag, Dillerburg - Germany, "Second edition" și București, 1998, p. 29-30.

3. Pentru că-mi cunosc călcările de lege și păcatul meu este întotdeauna înaintea mea.

4. Impotriva Ta, numai împotriva Ta am păcătuit și am făcut ce este rău înaintea ochilor Tăi ; așa că ești îndreptățit când vorbești, găsit curat când judeci.

5. Iată, am fost născut în nelegiure și în păcat m-a zămislit mama mea.

6. Iată, Ție îți place adevărul în omul dinăuntru și mă voi face să cunosc înțelepciunea în taina inimii mele.

7. Curățește-mă de păcat cu isop și voi fi curat ; spală-mă și voi fi mai alb decât zăpada.

8. Fă-mă să aud veselie și bucurie, ca să se bucure oasele pe care le-ai zdrobit.

9. Ascunde-Ți fața de păcatele mele și șterge toate nelegiuirile mele.

10. Crează în mine o inimă curată, Dumnezeule și înoiește înăuntrul meu un duh statornic.

11. Nu mă îndepărtade la fața Ta și nu lua de la mine Duhul sfințeniei Tale.

12. Dă-mi iarăși bucuria mântuirii Tale și susține-mă cu un duh binevoitor.

13. Voi învăța căile Tale pe cei care încalcă Legea și păcătoșii se vor întoarce la Tine.

14. Scapă-mă de vina sângelui, Dumnezeule, Dumnezeul mântuirii mele : limba mea va cânta tare dreptatea Ta.

15. Doamne, deschide-mi buzele și gura mea va vesti lauda Ta.

16. Pentru că nu-Ți place jertfa, altfel aș aduce-o ; arderea de tot nu-ți este plăcută.

17. Jertfele lui Dumnezeu sunt un duh zdrobit. Dumnezeule, Tu nu disprețuiești o inimă zdrobită și smerită !

18. Fă bine Sionului, în bunătatea Ta ; zidește zidurile Ierusalimului.

19. Atunci vei găsi plăcere în jertfe ale dreptății : în arderile-de-tot și în jertfa întreagă ; atunci se vor oferi tauri pe altarul Tău.

6.4.5. Psalmul 50
Într-o nouă traducere românească după Septuaginta[209]

1. Miluiește-mă, Dumnezeule, după mare mila Ta și după mulțimea îndurărilor Tale șterge fărădelegea mea.

2. Spală-mă-ntru totul de fărădelegea mea și de păcatul meu mă curățește.

3. Că fărădelegea mea eu o cunosc și păcatul meu înaintea mea este pururea.

4. Ție unuia am greșit și răul înaintea Ta l-am făcut, așa ca Tu să fii îndreptățit întru cuvintele Tale și Tu să biruiești atunci când vei judeca.

5. Că, iată, întru fărădelegi m-am zămislit și în păcate m-a născut maica mea.

6. Că, iată, adevărul l-ai iubit : cele nearătate și cele ascunse ale înțelepciunii Tale mi le-ai arătat mie.

7. Stropi-mă-vei cu isop și mă voi curăți spăla-mă-vei și mai alb decât zăpada mă voi albi.

8. Auzului meu vei da bucurie și veselie, bucurase-vor oasele cele smerite.

9. Întoarce fata Ta de către păcatele mele și toate fărădelegile mele șterge-le.

---

[209] Bartolomeu Valeriu ANANIA, *Psalmul 50,* în Cartea Psalmilor sau Psaltirea profetului și regelui David, tipărită cu aprobarea Sfântului Sinod Arhidiecezana Cluj, 1998, p. 129-132.

10. Inimă curată zidește întru mine, Dumnezeule, și duh drept înoiește întru cele dinlăuntru ale mele !

11. Nu mă vei lepăda de la fața Ta și Duhul Tău cel Sfânt nu-l lua de la mine.

12. Dă-mi iarăși bucuria mântuirii Tale și cu duh stăpânitor mă întărește.

13. Invăța-voi pe cei fărădelege căile Tale și cei necredincioși la Tine se vor întoarce.

14. Izbăvește-mă de vina sângelui, Dumnezeule, Dumnezeul mântuirii mele.
bucura-se-va limba mea de dreptatea Ta.

15. Doamne buzele mele vei deschide și gura mea va vesti lauda Ta.

16. Că de-ai fi voit jertfă, Ți-aș fi dat ; arderile-de-tot nu le vei binevoi.

17. Jertfă lui Dumnezeu : duh umilit ; inima zdrobită și smerită Dumnezeu nu o va urgisi.

18. Fă-i bine, Doamne, întru bunăvoirea Ta, Sionului, și să se zidească zidurile Ierusalimului.

19. Atunci vei binevoi jertfa de dreptate - prinosul și arderile de tot -.

20. atunci vor pune pe altarul Tău viței.

6.5. TRADUCERI ÎN LIMBILE MODERNE

6.5.1. Psalmul 50 – Versiune în limba franceză[210]

PSAUME 51 (50)

[1]Du chef de choeur. Psaume de David.
[2]Quand le prophète Natan alla ches lui,
après que David fut alléchez Bethsabée.
[3]Aie pitié de moi, mon Dieu, selon ta fidélité ;
selon ta grande miséricorde, efface mes torts.
[4]Lave-moi sans cesse de ma faute
et purifie-moi de mon péché.

[5]Car je reconnais mes torts,
j'ai toujours mon péché devant moi.
[6]Contre toi, et toi seul, j'ai péché,
ce qui est mal à tes yeux, je l'ai fait,
ainsi tu seras juste quand tu parleras,
irréprochable quand tu jugeras.

[7]Voici, dans la faute j'ai été enfante
et, dans le péché, concu des ardeurs de ma mère.
[8]Voici, tu aimes la vérité dans les ténèbres,
dans ma nuit, tu me fais connaître la sagesse.
[9]Ote mon péchéavec l'hysope, et je serai pur ;
lave-moi, et je serai plus blanc que la neige.

---

[210] ***TRADUCTION OECUMENIQUE DE LA BIBLE (TOB)***, comprenant l'Ancien et le Nouveau Testament, Alliance Biblique Universale – Le CERF, Paris, 1988.

[10]Fais que j'entende l'allégresse et la joie,
et qu'ils dansent les os que tu as broyés.
[11]Devant mes péchés, détourne-toi,
toutes mes fautes, efface-les.
[12]Crée pour moi un coeur pur, Dieu ;
enracine en moi un esprit tout neuf.

[13]Ne me rejette pas loin de toi,
ne me reprends pas ton esprit saint ;
[14]rends-moi la joie d'être sauvé,
et que l'esprit généreux me soutienne !
[15]J'enseignerai ton chemin aux coupables,
et les pécheurs reviendront vers toi.
[16]Mon Dieu, Dieu saveur, libère-moi du "sang" ;
que ma langue crie ta justice !
[17]Seigneur, ouvre mes lèvres,
et ma bouche proclamera ta louange.

[18]Tu n'aimerais pas que j'offre un sacrifice,
tu n'accepterais pas d'holocauste.
[19]Le sacrifice voulu par Dieu, c'est un esprit brisé ;
Dieu, tu ne rejettes pas un coeur brisé et broyé.

[20]Fais du bien à Sion,
rebâtis les murs de Jérusalem.
[21]Alors tu aimeras les sacrifices prescrits,
offrande totale et holocauste ;
alors en offrira des taureaux sur ton autel.

6.5.2. Psalmul 50 – Versiune în limba engleză[211]

To the choirmaster. A Psalm of David, when Nathan the prophet came to him, after he had gone in to Bathsheba.

51 Have mercy on me, O God,
according to thy steadfast love ;
according to thy abundant mercy
blot out my transgressions.
[2]Wash me thoroughly my iniquity,
and cleanse me from my sin !
[3]For I know my transgressions,
and my sin is ever before me.
[4]Against thee, thee only, have I sinned,
and done that which is evil in thy sight,
so that thou art justified in thy sentence
and blameless in thy judgment.
[5]Behold, I was brought forth in iniquity,
and in sin did my mother conceive me.

[6]Behold, thou desirest truth in the inward
being ;
therefore teach me wisdom in my secret
heart.
[7]Purge me with hyssop, and I shall be clean ;
wash me, and I shall be whiter than snow.
[8]Fill me with joy and gladness ;
let the bones which thou hast broken
rejoice.

---

[211] ***GOOD NEWS BIBLE***, The Bible Societies, Stonehill Green, Westlea, SWINDON, 1992.

[9]Hide thy face from my sins,
and blot out all my iniquities.

[10]Create in me a clean heart, O God,
and put a new and right spirit within me.
[11]Cast me not away from thy presence,
and take not thy holy Spirit from me.
[12]Restore to me the joy of thy salvation,
and uphold me with a willing spirit.
[13]Then I will teach transgressors thy ways,
and sinners will return to thee.
[14]Deliver me from bloodguiltiness, O God,
thou God of my salvation,
and my tongue will sing aloud of thy
deliverance.

[15]O Lord, open thou my lips,
and my mouth shall show forth thy praise.
[16]Tor thou hast no delight in sacrifice ;
were I to give a burnt offering,
thou wouldst not be pleased.
[17]The sacrifice acceptable to God is a broken
spirit ;
a broken and contrite heart, O God, thou
wilt not despise.
[18]Do good to Zion in thy good pleasure ;
rebuild the walls of Jerusalem,
[19]then wilt thou delight in right sacrifices,
in burnt offerings and whole burnt offerings ;
then bulls will be offered on thy altar.

6.5.3. Psalmul 50 – Versiune în limba germană[212]

Bitte um Vergebung und Neuschaffung

51 (Für den Chormeister. Ein Psalm Davids, als der Prophet Natan zu ihm kam, nachdem sich David mit Batseba vergangen hatte.)

[3]Gott, sei mir gnädig nach deiner Huld / tilge meine Frevel nach deinem reichen Erbamen !

[4]Wasch meine Schuld von mir ab, / und mach mich rein von meiner Sünde !

[5]Denn ich erkenne meine bösen Taten, / meine Sünde steht mir immer vor Augen.

[6]Gegen dich allein habe ich gesündigt, / ich habe getan, was dir miβfällt.

So behältst du recht mit deinem Urteil, / rein stehst du da als Richter.

[7]Denn ich bin in Schuld geboren ; / in Sűnde hat mich meine Mutter empfangen.

[8]Lauterer Sinn im Verborgenen gefällt dir, / im Geheimen lehrst du mich Weisheit.

[9]Entsündige mich mit Ysop, dann werde ich rein ; / wasche mich, dann werde ich weißer als Schnee.

[10]Sättinge mich mit Entzűcken und Freude ! / Jubeln sollen die Glieder, die du zerschalgen hast.

[11]Verbirg dein Gesicht vor meinen Sűnden, / tilge all meine Frevel !

[12]Erschaffe mir, Gott, ein reines Herz, / und gib mir einem neuen, beständigen Geist !

---

[212] Einhetsübersetzung der Heiligen Schrift, ***DIE BIBEL***, Gesamtausgabe, Psalmen und Neuos Testament Ökumenischer Text, Katolische Bibelanstalt, Stuttgart, 1990, p. 639-640.

[13]Verwirf mich nicht von deinem Angesicht, / und nimm deinen heiligen Geist nicht von mir !
[14]Mach mich wieder froh mit deinem Heil ; / mit einem willigen Geist rüste mich aus !

[15]Dann lehre ich Abtrűnnige deine Wege, / und die Sűnder kehren um zu dir.
[16]Befrei mich von Blutschuld, Herr, du Gott meines Heiles, dann wird meine Zunge jubeln űber deine Gerechtigkeit.
[17]Herr őffne mir die Lippen, / und mein Mund wird deinen Ruhm verkűnden.
[18]Schlachtopfer willst du nicht, ich würde sie dir geben; / an Brandopfern hast du kein Gefallen.
[19]Das Opfer, das Gott gefällt, ist ein zerknirschter Geist, / ein zerbrochenes und zerschlagenes Herz wirst du, Gott, nicht verschmähen

[20]In deiner Huld tu Gutes an Zion ; / bau die Mauern Jerusalems wieder auf !
[21]Dann hast du Freude an rechten Opfern, / an Brandopfern und Ganzopfern, / dann opfert man Stiere auf deinem Altar.

SUMMARY

1. King David (1010 - 970 BC) is known by the critics of all times as one of the greatest poets and a great prophet. Knowing very well the Old Law, being Its devoted follower, though he sinned against It, tortured by his conscience as by the Word of God in human soul, he looks inside himself and tries to limb, without looking back, the steps of repentance toward winning full forgiveness and peace with God, in a way that became a model for posterity.

David's confession exceeds individualism, it became a confession of the entire people because he was the first who should obey the Law as King, and the repentance is the same for everybody; he is selfish, he doesn't want to humble himself alone, but together with the others, because he doesn't say just a simple prayer, but sing it in public with the others. His voice, after crying out his sufferings. Lowers itself in a softer pain, when raises again, growing . . . expressing a sublime testament of repentance left to all the souls on this earth, to the sinners that repent, in order to give them trust, to the criminals to make them good, to the honest people to strengthen them (Vigoroux).

2. For straightening any Christian that sins, the Holy Bible offers Psalm 50 as an example of true repentance, a way against despair, a ladder to be climbed up by everybody trough the Holy Confession toward the reunion with God, reunion prevented by the sin.

3. Psalm 50 is a psalm of psalms, gathering all the humble prayers from the Book of Psalms, becoming even a conclusion of the Old Testament. It doesn't matter how much anyone has sinned, because in Psalm 50 he can find out the way to Our Father in Heaven, where there is much joy for a

new repentant with a heart animated by a good and right spirit that makes him part of the holy joy. The voice of the psalmist is not only the voice of David, but also the voice of the Church and of the entire community.

4. Psalm 50 is the echo of a soul in suffering, soul that belongs to everybody who feels away from God through sin. And if the sin is the destruction of God-Man relation, the man doesn't feel anymore the warmth of the love of the Holy Father; confessing through this psalm is the expression of pain, of the cry towards Heaven of a heart turned to stone, all of these encouraged by a new hope of forgiveness, of life, of gaining back the lost hope, of a new ray of light to melt this coldness.

Psalm 50 has a universal character. It doesn't belong to a single man. It doesn't represent the forgiveness, the joy and the blessing of a single man, but it is the confession of all people through its speaker, of all the generations after the epoch in which it was sung and of the future generations from all the place and in all the centuries. Laving a prophetic meaning and a visionary one in the same time. This psalm is not a simple poem; it calls to meditation but it is not a simple meditation. It is not a game of words or just some lines meant to bring tears in a pessimistic moment.

Psalm 50 is the Christian's answer to the question of God: Adam, where are you ? (Genesis 3, 9) meaning : Man, how low do you find yourself ? Where are you ? In other words : Do you want to come back from where you've fallen ? Or do you want to stand up ?

5. Psalm 50 is a typical psalm and, indirectly, Messianic, expressing the idea that the true forgiveness will come with Messiah, the complete restoration will be brought but the One who will sacrifice Himself for the forgiveness of all mankind, when Sion and Jerusalem will be replaced by the Church of Jesus Christ.

BIBLIOGRAFIE

*** *BIBLIA* sau *SFÂNTA SCRIPTURĂ*, ed. Inst. Biblic și de Misiune al BOR, București, 1994

*** *TRADUCTION OECUMENIQUE DE LA BIBLE (TOB)* comprenant l'Ancien et le Nouveau Testament, Alliance Biblique Universelle – Le Cerf, Paris, 1988.

*** *BIBLIA HEBRAICA STUTTGARTENSIA*, Stuttgart, 1990.

*** *The Book of Psalms,* hebrew-english, "Sinai", Publishing, Tel-Aviv, 1993, p. 91-93.

*** *BIBLIA ADECA DUMNEZEIASCA SCRIPTURĂ A VECHIULUI ȘI NOULUI TESTAMENT,* 1688, retipărită în fascimil și transcriere, Ed. Inst. Biblic și de Misiune al BOR, București, 1988, p. 397-398.

*** *BIBLIA ADECA DUMNEZEIASCA SCRIPTURĂ A VECHIULUI ȘI NOULUI TESTAMENT,* trad. Gala Galaction, ediție, retipărită în Italia, Gallesse (Viterho), 1990.

***	*SAINTE BIBLE*, tome VIII, Paris, 1784.
***	SCRIERILE PĂRINȚILOR APOSTOLICI, *Epistola zisă a lui Barnaba,* cap. II, trad. rom. de Pr. D. FECIORU, col. PSB, vol. 1, București, 1979.
***	*SEPTUAGINTA,* Stuttgart, 1979.
***	*BIBLIA SACRA VULGATA,* Stuttgart, 1994.
***	*SFÂNTA SCRIPTURĂ,* trad. P. S. Nicodim MUNTEANU, Gala GALACTION, Vasile RADU, cu aprobarea Sf. Sinod, București, 1936.
***	*NOUL TESTAMENT CU PSALMI,* București, 1998.
***	*COMENTARIU ATHONIT LA PSALMUL 50*, colecția "Comorile Pustiei", Ed. Anastasia, București, 1996.
***	*GOOD NEWS BIBLE, The Bible Societies,* Stonehill Green, Westlea, Swindon, 1992
***	*DIE BIBEL,* Stuttgart, 1990
AGA, Victor	*Simbolistica biblică și creștină,* în "Dicționar enciclopedic" (istorie, tradiție, legende, folclor), Timișoara, 1935.
AMBROZIE AL MILANULUI, Sf.	*Psalmul 50 "Miluiește-mă Dumnezeule... "*, în rev. "Altarul Banatului", nr. 5-6, 1990, p. 58-80 .

ANANIA Bartolomeu Valeriu	*Cartea Psalmilor sau PSALTIREA profetului și regelui David,* tipărită cu aprobarea Sfântului Sinod, Arhidiocezana Cluj, 1998
ANANIA, Bartolomeu Valeriu	*Noul Testament, comentat,* București, 1993.
ATANASIE CEL MARE, Sf.	*Trei cuvinte împotriva arienilor,* trad. rom. Pr. Prof. D. STĂNILOAIE, în col. "PSB", nr. 15, București, 1987.
AUGUSTIN, Fericitul	*Confessiones – Mărturisiri,* trad. rom. în col. "PSB", vol. 64, București, 1985.
BASARAB, Magistr. Mircea	*Psalmul LI / L. Ideea de rugăciune și jertfă,* în "Studii Teologice" XIII, 1961, nr. 7-8, p. 410-426.
BELU, Pr. Prof. D. I.	*Inimă curată,* în "Studii teologice", an IV, 1952, nr. 5-6.
BUTUREANU, Hieronim	*Manuel de Arheologie biblică,* Iași, 1878.
BUTURUGĂ, Valter	*Enciclopedie de etnobotanică românească,* Ed. Științifică și Enciclopedică, București, 1979.
CASIAN, Sf. Ioan	*Așezămintele mânăstirești și Convorbiri duhovnicești,* trad. în col. "Părinți și scriitori bisericești", vol. 27, Ed. Inst. Biblic și de Misiune al BOR, București, 1990, p. 908.
CHIALDA, Dr. Mircea	*Sacrificiile Vechiului Testament*, Caransebeș, 1941.
CHIRICESCU, Dr. Constantin	*Despre Psaltire,* București, 1915.

CHIRIL AL ALEXANDRIEI, Sf.	*Psalmul 50*, Tâlcuirea psalmilor, trad. Pr. Prof. D. STĂNILOAIE, în rev. "Mitropolia Olteniei", nr. 1, 1991, p. 53-61.
CIUDIN, Pr. Prof. Nicolae	*Studiul Vechiului Testament,* București, 1978.
CLEMENT ALEXANDRINUL	*Pedagogul,* cartea a III-a, 90, 4, trad. rom. Pr. D. FECIORU, col. PSB, vol. 4, București, 1982.
CORNIȚESCU, Diac. asist. Emilian	*Sensul rugăciunii după Vechiul Testament,* în "Ortodoxia", nr. 3, 1983, p. 384-404.
CRAMPON, A.	*Le livre des Psaumes,* Paris, 1930.
DEMETRESCU, Dr. Dragomir	*Explicarea Psalmului 50 studiu exegetico-biblic,* București, 1895.
DIEU EST VIVANT	*Catéchisme pour les familles,* Catechex ortodoxe, preface d'Olivier Clement, Les éditions du Cerf, 29, Paris, 1987.
DOINAȘ, Șt. Augustin	*Marginalia la Psalmi, Ps. 50,* în rev. "Secolul 20" – Cultură și spiritualitate israeliană, nr. 7-12, București, 1990.
DOSOFTEI	*Psaltirea în versuri,* 1673, Ediție critică de N.A. URSU, cu reproducere în facsimil și transliterare, Editura Mitropoliei Moldovei și Sucevei, Iași, 1974
DRAGOMIR, Pr. drd. Neculai	*Studiu istorico-liturgic privind textele biblice din cărțile de cult ale Bisericii Ortodoxe,* In "Studii Teologice", nr. 3-4, p. 207-268.

FEYERABENT, Dr. Karl	*Taschenwortebuch der hebraischen und deutschen sprache zu den gebsensten Teilen des Alten Testaments,* Berlin, 1912.
FILLION, L. Cl.	*La Sainte Bible,* tome IV, Paris, 1913.
FILLION, L. Cl.	*La Sainte Bible,* tome II, Paris, 1920.
GEORGE, Prof. Augustin	*Prier les Psaumes,* Paris, 1960.
GHEȚIA, Pr. Gh.	*Plante și aromate biblice,* în rev. "Mitropolia Banatului", 1959, nr. 11-12.
GIBET, Pierre	*Le livre de Samuel et des rois,* cap. "Natan: un prophet ?" în "Cahier evangile", nr. 43, Paris, 1983, p. 36-37.
GRAURE, Pr. Ioan	*Recunoașterea păcatelor,* în "Telegraful român", an 113, nr. 11-12, 1965, Sibiu, p. 3-4.
GRIGORIE DE NYSSA	*Tâlcuirea amănunțită la Cântarea Cântărilor*, trad. rom. de Pr. D. STĂNILOAIE și Pr. I BUGA, col. PSB, vol. 29, București, 1982.
GRIGORIE DE NYSSA, Sf.	*Despre viața sfintei Macrina,* trad. rom. prof. I PĂTRULESCU, în "Mitropolia Banatului", nr. 1-3, 1993.
GRIGORIE DE NYSSA, Sf.	*Despre nevoință,* trad. rom. în col. "PSB", nr. 29, București, 1982, p. 460-461.
HRISOSTOM, Sf. Ioan	*Cuvântul despre pocăință. Psalmul 50,* trad. Pr. Prof. N. NEAGA, în rev. "Mitropolia Ardealului", nr. 4, 1988.

ILIE, Arhim CLEOPA	*Tâlcuirea Psalmilor 50, 142 și a Fericirilor,* în vol. "Valoarea Sufletului", Ed. Bunavestire, Bacău, 1994.
ISVORANU, Prof. lector Alexandru	*Introducere la Psalmul 50,* în "Mitropolia Olteniei", an XLVI, 1994, nr. 1-6, p. 71-79.
ISVORANU, Prof. lector Alexandru	*Profetul Natan și regele David,* "Mitropolia Olteniei", an XVII, 1995, nr, 1-2, p. 36-42.
ISVORANU, Prof. lector Alexandru	*David Chip al pocăinței,* "Mitropolia Olteniei", an XLVII, 1995, nr. 3-6, p. 27-57.
ISVORANU, Prof. lector Alexandru	*Treptele pocăinței la David, comentând Ps. 50*, "Mitropolia Olteniei", an XLVIII, 1996, nr. 1-2, p. 50-67.
JERPĂLĂU, Pr. Drd. Gheorghe	*Ideea de pocăință în Vechiul Testament*, în rev. "Glasul Bisericii". nr. 10-12, 1984, p. 744-761.
LIȚIU, Pr. Gheorghe	*Meditații la Psalmul 50,* Arad, 1954.
LOPUHIN, A. P.	*Istoria Vechiului Testament,* vol. III, trad. rom. de Patriarhul NICODIM, col. "Ogorul Domnului", vol. XXXII, București, 1945.
MACARIE EGIPTEANU, Sf.	*Omilii duhovnicești,* XVIII, trad. rom. Pr. Prof. Dr. Constantin CORNIȚESCU, col. PSB, nr. 34, București, 1992.
MEYER, Rudolf	*Hebraische Grammatik,* Berlin, 1992.

NEAGA, Pr. Prof. Nicolae	*Aspectul pastoral al Psalmului 50,* în rev. "Glasul Bisericii", nr. 7-9, 1977, p. 625-630.
NEAGA, Pr. Prof. Nicolae	*Vechiul Testament în cultul Bisericii,* în rev. "Mitropolia Banatului", nr. 4-6, 1971, p. 225-232.
NEAGA, Pr. Prof. Nicolae	*Hristos în Vechiul Testament,* Sibiu, 1944, p. 150.
NEAGA, Pr. Prof. Nicolae	*Explicarea Psalmului 50,* în "Glasul Bisericii", nr. 4-5, 1980.
NEAGA, Pr. Prof. Nicolae	*Valoarea spirituală a Vechiului Testament,* în "Mitropolia Ardealului", nr. 9-10, 1966.
NEGOIȚĂ, Pr. Dr. T	*Psaltirea în cultul Bisericii Ortodoxe,* București, 1940.
NEGOIȚĂ, Pr. Dr. T.	*Studii biblice, VII, Plante amintite în Biblie,* București, 1941.
NEGOIȚĂ, Pr. Prof. Athanasie	*Teologie Biblică a Vechiului Testament*, Ed. "Credința noastră", București, 1992.
NIȚĂ, Prof. Marian	*Plantele și animalele întâlnite în Sf. Scriptură,* în rev. "Mitropolia Olteniei", 1991, nr. 2, p. 34-52, nr. 3., p. 32-41.
OLARIU, Dr. Iuliu	*Introducere în Cărțile Vechiului Testament,* Caransebeș, 1891.
OLARIU, Dr. Iuliu	*Explicarea psalmilor din Orologiu* (Ceaslov), Caransebeș, 1901.
ORIGEN	*Filocalia,* trad, rom. în col. "PSB", nr. 7, București, 1982.

PAPUC, Diac. Gh. — *Inimă curată,* în "Telegraful român", an III, nr. 45-46, 1963, Sibiu, p. 3-4.

PELT, S. G. Mgr, J. B. — *Histoire de L'Ancien Testament,* Paris, 1922.

POPESCU-MĂLĂIEȘTI, Pr. Prof. I. — *Studii și comentarii. Psaltirea în versuri,* în rev. "Raze de lumină", nr. 3, București, 1934, p. 223-225.

POPESCU-MĂLĂIEȘTI, Pr. Prof. I. — *Suprascrierile psalmilor,* în "Studii Teologice", nr. 1, 1931, p. 69-98.

POPESCU-MĂLĂIEȘTI, Pr. Prof. I. — *Studii și comentarii. Proorocii, noțiuni introductive,* București, 1926.

PRELIPCEANU, Pr. Prof. Vladimir ; NEAGA, Pr. Prof. Nicolae, BARNA, Pr. Prof. Gh.; CHIALDA, Pr. Prof. Mircea — *Studiul Vechiului Testament, Ed. a II-a,* Editura Institutului Biblic și de Misiune al B.O.R., București, 1985.

RADU, Pr. Simion — *Gânduri creștine despre psalmi,* în "Telegraful român", an 110, 1926, nr. 21-22, p. 2-3.

SANDER, M. M. Ph. — *Dictionnaire Hebreu-Francais,* Paris, 1859.

SEMEN, Pr. Conf. Dr. Petre — *Vorbirea în pilde în cărțile Sf. Scripturi,* în "Teologie și viață", nr. 11-12, 1992, p. 28-41.

SEMEN, Pr. Conf. Dr. Petre — *Învățătura despre sfânt și sfințenie în cărțile Vechiului Testament,* teză de doctorat, în rev. "Teologie și viață", nr. 4-7, 1992, p. 13-247.

SIMENDREA, Mitropolit Pit — *Despre psalmii proorocului împărat David,* în rev. "Mitropolia Banatului", nr. 4-6, 1968, p. 206-216.

STEINHART, Nicolae — *Dăruind vei dobândi cuvinte de credință,* Baia Mare, 1992.

TÂRNAVSCHI, Dr. Vasile — *Arheologia Biblică,* Cernăuți, 1930.

TARNAVSCHI, Dr. Vasile — *Introducere în Sfintele cărți ale Vechiului Testament,* Cernăuți, 1929.

TIMAR, Magdalena ; OLARIU, Constantin — *Mic dicționar biblic,* Ed. Uranus, București, 1992.

TIMUȘ, Dr. Gherasim — *Note și explicațiuni asupra psalmilor,* vol. I, București, 1896.

TOUJARD, I. — *Grammaire hebraique*, Paris, 1923.

VASILE CEL MARE, Sf. — *Omilii la psalmi,* trad. rom. Pr. D. FECIORU, în col. "P.S.B.", vol. 17, București, 1986.

VASILE CEL MARE, Sf. — *Omilii despre credință,* trad. de Pr. Prof. D. Fecioru, în rev. "Mitropolia Banatului", an XXX, 1980, nr. 1-3.

VIGOUROUX, Abbés Glaire — *La Sainte Bible, Ancien Testament,* Tome II, Paris, 1919.

ZIRHELD, Claire Agnes — *Les psaumes antiquités au surces (II)?* în "Vie consacre", nr. 4-6, Namur, 1986, p. 233-241.

Cuprins

PREFAȚĂ 3
LISTĂ DE ABREVIERI 5
1. ELEMENTE DE ISAGOGIE 7
ASUPRA 7
PSALMULUI 50 7
1.1. PRELIMINARII 7
1.2. PSALMUL 50 SAU PSALMUL 51 ? 10
1.3. SUPRASCRIEREA SAU TITLUL PSALMULUI 50 11
1.4. DATAREA 12
1.5. ELEMENTE STRUCTURALE ÎN CUPRINSUL PSALMULUI 13
1.6. AUTENTICITATEA PSALMULUI 50 18
1.7. SCURTĂ CARACTERIZARE A PSALMULUI 50 19
2. PSALMISTUL DAVID ȘI ÎMPREJURĂRILE ALCĂTUIRII PSALMULUI 50 23
3. TRADUCERE ȘI COMENTARIU 33
CONCLUZII 95
4. TEXTUL MASORETIC AL PSALMULUI 50 ȘI ANALIZA GRAMATICALĂ 98
5. FLORI ALESE DIN COMENTARII LA PSALMUL 50 DUPĂ AUTORI VECHI ȘI CONTEMPORANI 113
6. TEXTUL PSALMULUI 50 ÎN TRADUCERI VECHI ȘI NOI 119
6.1. BIBLIA HEBRAICA 119
6.2. SEPTUAGINTA 121
6.3. VULGATA 124
6.4. PSALMUL 50 ÎN LIMBA ROMÂNĂ: 126
6.4.1. În traducerea versificată a lui Dosoftei *126*
6.4.2. Biblia - 1936 ..... *128*
6.4.3. Biblia lui Gala Galaction *130*
6.4.4. Psalmul 50 În traducere românească recentă *131*
6.4.5. Psalmul 50 ..... *133*

Într-o nouă traducere românească după Septuaginta *133*
după Septuaginta *133*
6.5. TRADUCERI ÎN LIMBILE MODERNE 135
6.5.1. Psalmul 50 – Versiune în limba franceză *135*
6.5.2. Psalmul 50 – Versiune în limba engleză *137*
6.5.3. Psalmul 50 – Versiune în limba germană *139*
SUMMARY 141
BIBLIOGRAFIE 143

Tipar:
SITECH
Craiova, A. I. Cuza, bloc A, etaj 1
Telefon/fax: 051/414003